

وضعیت ایران در گزارش

«انجام کسب و کار» بانک جهانی، ۲۰۱۳

این گزارش ترجمه‌ای است از:

The International Bank for Reconstruction and Development/The World Bank, *Doing Business*, 2013, *Smarter Regulation for Small and Medium-Size Enterprises*, Economy Profile: Iran Islamic Rep. available online at: <http://www.doingbusiness.org>

کد موضوعی: ۳۲۰

شماره مسلسل: ۱۲۹۴۸

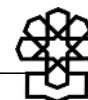
اردیبهشت‌ماه ۱۳۹۲

گروه: مطالعات محیط کسب و کار

به نام خدا

فهرست مطالب

۱	چکیده
۲	مقدمه
۱۰	۱. وضعیت ایران در نماگر شروع یک کسب و کار
۱۸	۲. وضعیت ایران در نماگر اخذ مجوزهای ساخت و ساز
۲۶	۳. وضعیت ایران در نماگر دسترسی به انرژی الکتریکی
۳۲	۴. وضعیت ایران در نماگر ثبت مالکیت
۳۹	۵. وضعیت ایران در نماگر اخذ اعتبار
۴۷	۶. وضعیت ایران در نماگر حمایت از سهامداران خرد
۵۷	۷. وضعیت ایران در نماگر پرداخت مالیات و عوارض
۶۴	۸. وضعیت ایران در نماگر تجارت فرامرزی
۷۳	۹. وضعیت ایران در نماگر اجرای قراردادهای
۸۲	۱۰. وضعیت ایران در نماگر ورشکستگی
۸۸	۱۱. وضعیت ایران در نماگر به کارگیری نیروی کار

وضعیت ایران در گزارش «انجام کسب‌وکار» بانک جهانی، ۲۰۱۳

چکیده

در سال‌های اخیر موضوع محیط کسب‌وکار و ارزیابی‌های آن مورد توجه محافل سیاستگذار در ایران قرار گرفته است به طوری که در سیاست‌های کلی و قوانین اقتصادی مصوب سال‌های اخیر مکرراً به عبارت «بهبود محیط کسب‌وکار» اشاره شده است.

گزارش‌های سالانه «سهولت انجام کسب‌وکار» که از سال ۲۰۰۵ میلادی توسط بانک جهانی منتشر می‌شوند، وضعیت برخی از مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار در کشورهای مختلف را به صورت رتبه هر کشور در هر مؤلفه و رتبه کلی کشور معرفی می‌کنند.^۱

این گزارش تا حدودی نشان می‌دهد در سال مورد بررسی ورود به کسب‌وکارها، اخذ مجوزهای ساخت‌وساز، دسترسی به برق، ثبت مالکیت، اخذ اعتبار، پرداخت مالیات، تجارت فرامرزی، اجرای قراردادهای انجام ورشکستگی چقدر برای کارآفرینان هر کشور در مقایسه با سایر کشورها سهل یا مشکل بوده است و سهام‌داران خرد هر کشور چقدر مورد حمایت بازار سرمایه بوده‌اند.

گزارش‌های سهولت کسب‌وکار بانک جهانی در هر یک از نماگرهای یاد شده، مراحل، زمان و هزینه انجام کسب‌وکار را می‌سنجد و با همین مؤلفه‌ها در سایر کشورها مقایسه می‌کند. به عنوان مثال در نماگر تجارت فرامرزی می‌گوید صادرات یک محموله استاندارد کانتنری از ایران نیازمند تدارک ۷ سند، صرف ۲۵ روز زمان و پرداخت هزینه‌ای معادل ۱۴۷۰ دلار آمریکاست، حال آنکه

۱. علاوه بر گزارش‌های انجام کسب‌وکار بانک جهانی چندین گزارش بین‌المللی دیگر نیز وضعیت «محیط کسب‌وکار» در کشورهای مختلف را می‌سنجد که مشهورترین آنها عبارتند از: گزارش رقابت‌پذیری جهانی تهیه شده توسط مجمع جهانی اقتصاد، گزارش شاخص جهانی حقوق مالکیت (IPRI) تهیه شده توسط مؤسسه اتحادیه جهانی حقوق مالکیت و گزارش راهنمای بین‌المللی ریسک کشوری (ICRG) اکثر گزارش‌های بین‌المللی برای یافتن شاخص‌های مشترک و قابل اندازه‌گیری در همه کشورها ناچار به استفاده از مفروضات محدودکننده هستند، در عمل از واقعیت‌های کف بازار در اقتصادهای کشورهای بیگانه هستند. به همین دلیل مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی از سال ۱۳۸۹ با همکاری تشکلهای اقتصادی سراسر کشور، «مؤلفه‌های ملی محیط کسب‌وکار» در ایران را تعریف کرده و به طور فصلی ارزیابی و منتشر می‌کند.

همچنین یادآوری می‌شود به لحاظ اینکه در سال‌های اخیر وضعیت نسبی کشورمان در گزارش‌های بین‌المللی انجام کسب‌وکار به طور مرتب در حال بدتر شدن بوده است، اخیراً از سوی کمیسیون نظارت بر اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم قانون اساسی و حمایت از تولید ملی در مجلس شورای اسلامی، انجام مطالعاتی با هدف ارائه پیشنهاد برای بهبود رتبه کشورمان در این گزارش‌ها به مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی سفارش داده شده است که مقدمات آن در حال اجراست.

همین کار در سنگاپور به ۲ سند، صرف ۵ روز و صرف ۴۵۰ دلار نیاز دارد. این گزارش سالیانه همچنین اصلاحات به عمل آمده در طول سال مورد بررسی در هر کشور را تحلیل و برای بهبود رتبه کشور در سال‌های آتی رهنمودهایی ارائه می‌کند.

گزارش حاضر، ترجمه گزارش مربوط به جمهوری اسلامی ایران در گزارش سال ۲۰۱۳ سهولت کسب‌وکار است.

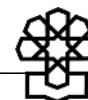
این گزارش نشان می‌دهد طی سال ۲۰۱۲ تا ۲۰۱۳ رتبه ایران در این گزارش بین‌المللی از ۱۴۴ به ۱۴۵ سقوط کرده و وضعیت کشورمان در نماگرهای شروع کسب‌وکار، پرداخت مالیات‌ها، تجارت فرامرزی و ورشکستگی بدتر شده، در نماگرهای حمایت از سهام‌داران خرد، اخذ اعتبار، دسترسی به انرژی الکتریکی (برق) و اجرای قراردادهای بهتر شده و در سایر نماگرها بی‌تأثیر بوده است.

لازم به یادآوری است عامل اصلی سقوط رتبه کشورمان در نماگر شروع کسب‌وکار (بدترین سقوط در میان همه نماگرها در سال ۲۰۱۳) به دلیل بخشنامه ریاست محترم سازمان ثبت اسناد و املاک کشور درباره الزام ارائه عدم سوءپیشینه برای داوطلبان ثبت شرکت بوده است. همچنین یادآوری می‌شود از آنجا که سایر کشورها به‌طور مستمر در حال بهبود وضعیت خود در این گزارش هستند، تغییرات در رتبه کشورمان در هر نماگر می‌تواند به دلیل سبقت گرفتن و یا عقب افتادن سایر کشورها باشد.

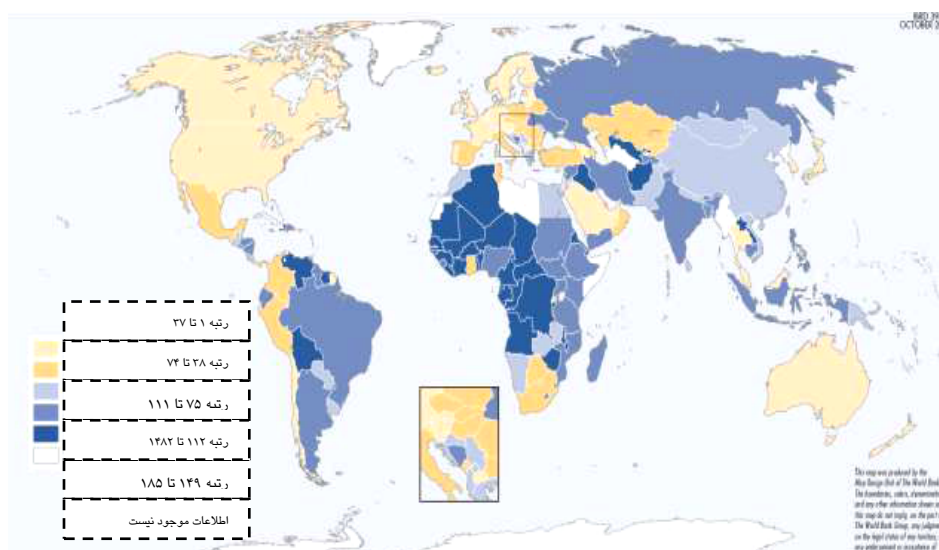
مقدمه

پروژه انجام کسب‌وکار میزان دشواری یا آسان بودن شرایط برای یک کارآفرین محلی که در چارچوب مقررات مربوطه قصد ایجاد و بهره‌برداری از یک کسب‌وکار در اندازه کوچک و متوسط را دارد شفاف می‌کند. این پروژه تأثیرات ناشی از تغییر در مقررات مؤثر بر چرخه عمر یک کسب‌وکار را در یازده زمینه اندازه‌گیری و ردیابی می‌کند که عبارتند از: شروع یک کسب‌وکار، اخذ مجوز ساخت، دسترسی به انرژی الکتریکی، ثبت مالکیت، اخذ اعتبار، حمایت از سهام‌داران خرد، پرداخت مالیات، تجارت فرامرزی، اجرای قرارداد، حل و فصل ورشکستگی و به‌کارگیری نیروی کار.

پروژه انجام کسب‌وکار در چارچوب مجموعه‌ای از گزارش‌های سالیانه به ارائه نماگرهای کمی در مورد مقررات کسب‌وکار و حمایت از حقوق مالکیت می‌پردازد که بر این اساس ۱۸۵ اقتصاد، به‌ترتیب الفبا از افغانستان تا زیمبابوه، در طول دوره زمانی قابل مقایسه خواهند بود. مجموعه داده‌ها در این پروژه ۶۶ اقتصاد را در کشورهای جنوب صحرای آفریقا، ۳۳ اقتصاد را در آمریکای لاتین و

کاراتیب، ۲۴ اقتصاد را در شرق آسیا و آقیانوس آرام، ۲۴ اقتصاد را در شرق اروپا و آسیای میانه، ۱۹ اقتصاد را در خاورمیانه و شمال آفریقا و ۸ اقتصاد را در جنوب آسیا به علاوه ۳۱ اقتصاد با درآمد بالا عضو OECD را پوشش می‌دهد. نماگرها برای تجزیه و تحلیل نتایج اقتصادی و شناسایی اصلاحات {مقرراتی} انجام شده، موارد اصلاح شده و دلایل آن به کار گرفته می‌شوند (شکل).

گزارش پیش‌رو تصویر مختصری از اقتصاد جمهوری اسلامی ایران در چارچوب نماگرهای پروژه انجام کسب‌وکار ارائه می‌کند. برای مقایسه مفیدتر، داده‌های مرتبط با برخی کشورها در هر یک از نماگرها نیز در این گزارش آورده شده است. آخرین به‌روزرسانی داده‌ها در این گزارش، اول جون ۲۰۱۲ بوده است. به‌عنوان استثناء، نماگر پرداخت مالیات در دوره زمانی ژانویه تا دسامبر ۲۰۱۱ به روز شده است.

روش‌شناسی پروژه انجام کسب‌وکار دارای محدودیت‌هایی است. علاوه بر نماگرهای یازده‌گانه، دیگر موضوعات مهم برای یک کسب‌وکار از قبیل نزدیکی به بازارهای بزرگ، کیفیت خدمات زیرساخت (بجز مواردی که به تجارت فرامرزی و دسترسی به انرژی الکتریکی مربوط می‌شود)، امنیت اموال در برابر سرقت و غارت، شفافیت تهیه و تدارک کالا و خدمات در دولت، مفاسد اقتصادی، شرایط کلان اقتصادی و یا قدرت پنهان نهادها به‌طور مستقیم توسط پروژه انجام کسب‌وکار مورد مطالعه قرار نمی‌گیرند. نماگرها به نوع خاصی از فعالیت اقتصادی، عموماً به شکل یک شرکت با مسئولیت محدود، که در بزرگ‌ترین شهر فعالیت می‌کند می‌پردازند تا مفروضات

یکسان به کار گرفته شده در جمع‌آوری داده‌ها و مقایسه‌ها برای همه اقتصادهای مورد بررسی معتبر باشند. اطلاعات پروژه نه تنها ابعاد موانع را برجسته می‌کنند، بلکه ضمن کمک به شناسایی ریشه‌های موانع، به سیاستگذاران در طراحی اصلاحات مقرراتی یاری می‌رسانند.

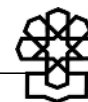
برای دریافت اطلاعات بیشتر گزارش کامل در اینترنت دسترس است.^۱ پروژه انجام کسب‌وکار ۲۰۱۳ نماگرها و تجزیه و تحلیل رابطه آنها با نتایج اقتصادی و اصلاحات مقرراتی مربوط به کسب‌وکار را ارائه کرده است.

برای سیاستگذارانی که در تلاشند تا محیط مقرراتی اقتصاد خود را برای کسب‌وکار بهبود بخشند، آگاه شدن از نتایج مقایسه محیط مقرراتی کشورشان با سایر کشورها، نقطه خوبی برای شروع است. پروژه انجام کسب‌وکار یک رتبه‌بندی کلی از میزان سهولت انجام کسب‌وکار براساس مجموعه‌ای از نماگرها فراهم می‌آورد که مقررات مربوط به فعالیت‌های اقتصادی در اندازه کوچک و متوسط اتباع داخلی را در چرخه عمر آنها ارزیابی و مقایسه می‌کند. اقتصاد کشورها برحسب شاخص سهولت کسب‌وکار از ۱ تا ۱۸۵ رتبه‌بندی می‌شوند. در مورد هر کشور، شاخص سهولت کسب‌وکار با توجه به میانگین ساده رتبه صدک^۲ در هر یک از ده نماگر مورد ارزیابی در گزارش ۲۰۱۳ محاسبه می‌شود. این ده نماگر عبارتند از: شروع یک کسب‌وکار، اخذ مجوز ساخت، دسترسی به انرژی الکتریکی، ثبت مالکیت، اخذ اعتبار، حمایت از سهام‌داران خرد، پرداخت مالیات، تجارت فرامرزی، اجرای قرارداد و حل‌وفصل ورشکستگی. رتبه در هر نماگر نیز میانگین ساده رتبه‌های صدک نماگرهای مربوط به اجزای آنهاست (برای آگاهی از جزئیات بیشتر به بخش یادداشت‌های مربوط به داده‌ها مراجعه کنید). نماگرهای مرتبط با «به‌کارگیری نیروی کار» در رتبه‌بندی کلی امسال سهولت کسب‌وکار گنجانده نشده است، اما داده‌ها در قسمت تصویری از اقتصاد ارائه شده است.

رتبه کل در سهولت انجام کسب‌وکار عملکرد هر اقتصاد را بر مبنای نماگرهای پروژه با سایر اقتصادهای مورد بررسی مقایسه می‌کند. درحالی که این رتبه‌بندی مطالب بسیاری در مورد محیط کسب‌وکار در یک اقتصاد ارائه می‌کند، با این حال چرا همه داستان را بیان نمی‌کند. رتبه‌بندی سهولت کسب‌وکار و نماگرهای اصلی آن، تمام جنبه‌های محیط کسب‌وکار را که برای بنگاه‌ها و سرمایه‌گذاران مهم است و یا بر رقابت‌پذیری یک اقتصاد مؤثر است، اندازه‌گیری نمی‌کند. با این حال، رتبه بالاتر به این معناست که دولت، یک محیط مقرراتی هدایتگر برای پیشبرد کسب‌وکار را ایجاد کرده است.

1. www.doingbusiness.org

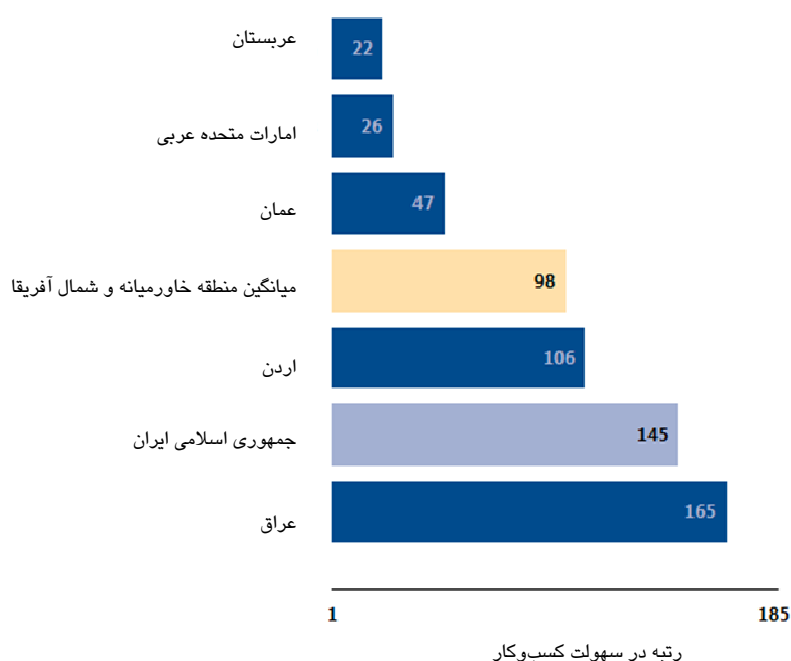
2. Percentile

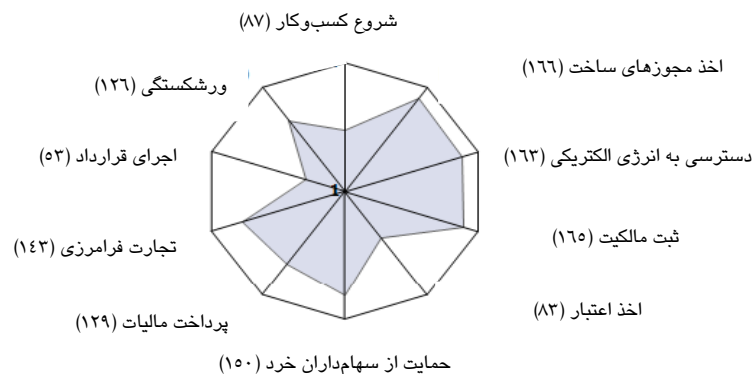
نمای کلی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران	
منطقه	خاورمیانه و شمال آفریقا
طبقه‌بندی درآمدی	درآمد متوسط بالا
جمعیت	۷۴ میلیون و ۷۹۸ هزار و ۵۹۹
درآمد ناخالص ملی سرانه به دلار آمریکا	۶ هزار و ۳۶۰
رتبه در گزارش ۲۰۱۲	۱۴۴
رتبه در گزارش ۲۰۱۳	۱۴۵
تغییر در رتبه	-۱

دانستن اینکه یک اقتصاد در رتبه‌بندی کل در سهولت پروژه انجام کسب‌وکار در کجا قرار گرفته است برای سیاستگذاران مفید است. همچنین آگاهی از اینکه چگونه یک اقتصاد در مقایسه با سایر اقتصادها و میانگین منطقه جغرافیایی رتبه‌بندی می‌شود مفید است (نمودار ۱).

نمودار ۱. رتبه ایران و رقبای منطقه‌ای در سهولت انجام کسب‌وکار

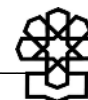
نمودار ۲. فاصله رتبه هر نماگر از بهترین و بدترین رتبه در بین ۱۸۵ کشور

درحالی که رتبه‌بندی کلی در سهولت انجام کسب‌وکار بخشی از داستان را روایت می‌کند، تغییر در رتبه‌بندی نیز بخش دیگری از داستان را به ما می‌گوید. جابجایی سالیانه در رتبه‌بندی می‌تواند نشانه‌هایی از تغییرات در محیط مقرراتی یک اقتصاد برای بنگاه را بیان کند، اما این نشانه‌ها همیشه نسبی هستند. رتبه یک اقتصاد ممکن است به دلیل تحولات در اقتصادهای دیگر تغییر یابد. اقتصادی که اصلاح قوانین و مقررات کسب‌وکار را به اجرا درآورده ممکن است در بهبود رتبه خود در رده‌بندی ناموفق باشد (و یا حتی تنزل کند) چرا که میزان تأثیر اصلاح قوانین و مقررات کسب‌وکار در سایر کشورها که توسط پروژه انجام کسب‌وکار اندازه‌گیری شده به مراتب بیشتر بوده است.

علاوه بر این، تغییر سال به سال در رتبه‌بندی کلی مشخص نمی‌کند که چگونه محیط مقرراتی کسب‌وکار در یک اقتصاد در طول زمان تغییر کرده و یا اینکه در زمینه‌های مختلف چگونه تغییر کرده است. برای کمک به ارزیابی چنین تغییراتی، پروژه انجام کسب‌وکار ۲۰۱۳ سنج «فاصله از پیشرو»^۱ را معرفی کرد. این سنج نشان می‌دهد که هر اقتصاد تا چه حد از بهترین عملکرد کسب شده توسط همه اقتصادها در مجموعه ۹ نماگر پروژه انجام کسب‌وکار از سال ۲۰۰۵ تاکنون فاصله دارد.

مقایسه کردن سنج برای یک اقتصاد در دو زمان متفاوت به کاربران اجازه می‌دهد تا دریابند که تا چه اندازه محیط مقرراتی یک اقتصاد که توسط پروژه انجام کسب‌وکار اندازه‌گیری شده در طول زمان تغییر کرده است و تا چه حد به کارآمدترین الگوها و قوی‌ترین مقررات در زمینه‌هایی که پروژه پوشش می‌دهد نزدیک شده یا از آن دور شده است (نمودار ۳).

نمودار ۳. میزان فاصله اقتصاد ایران از «اقتصاد پیشرو» در هریک از نماگرهای سهولت انجام کسب و کار

مأخذ: پایگاه داده‌های پروژه انجام کسب و کار.

سنجه فاصله از «اقتصاد پیشرو» نشان می‌دهد که به‌طور متوسط تا چه حد یک اقتصاد از بهترین عملکرد ارزیابی شده توسط نماگرهای پروژه انجام کسب و کار از سال ۲۰۰۵ تاکنون فاصله دارد. سنجه {فاصله از «اقتصاد پیشرو»} در محدوده بین ۰ و ۱۰۰ به حالت عادی درآمده که عدد ۱۰۰ بیانگر بهترین عملکرد یا اقتصاد پیشرو است. فاصله کلی از اقتصاد پیشرو میانگین فاصله مجموعه ۹ گانه از نماگراهاست که در نمودار ۳ نشان داده شده است.

همان‌گونه که در شکل بالا دیده می‌شود در همه نماگرها بجز شاخص تجارت فرامرزی وضعیت جمهوری اسلامی ایران بهتر شده و یا ثابت مانده است. این نکته از آن جهت دارای اهمیت است که تجارت فرامرزی به‌عنوان یکی از کلیدی‌ترین ابزارهای توسعه فعالیت اقتصادی مورد توجه جدی کشورها قرار گرفته و در مقایسه با اقتصادهای پیشرو در فاصله ۲۰۰۵ تا ۲۰۱۲ تسهیل تجاری به‌خوبی صورت نگرفته است.

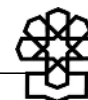
این نتایج ممکن است نشان دهد که سرعت تغییر به‌طور گسترده‌ای در همه زمینه‌های اندازه‌گیری شده متفاوت است. همچنین ممکن است بیانگر آن باشد که یک اقتصاد نسبتاً در برخی زمینه‌ها به «اقتصاد پیشرو» نزدیک است و در برخی زمینه‌های دیگر در فاصله‌ای نسبتاً دورتر از آن قرار دارد.

ارزش مطلق نماگرها به بخش دیگری از موضوع می‌پردازند (جدول ۱). نماگرها به خودی خود و یا در مقایسه با نماگرهای اقتصادهای دارای بهترین عملکرد در جهان و یا اقتصادهای رقیب در این منطقه،

ممکن است گلوگاه‌هایی را آشکار کنند که ناشی از تعداد زیاد مراحل، تأخیرهای طولانی و یا هزینه‌های بالاست. نماگرها همچنین ممکن است نقاط قوت غیرمنتظره‌ای را در برخی زمینه‌های مربوط به مقررات کسب‌وکار آشکار کنند. به‌عنوان مثال یک فرآیند قانونی ممکن است با تعداد مراحل کمتر، در مدت زمان کوتاه‌تر و با هزینه کمتر قابل انجام باشد. مقایسه نماگرهای امروز یک اقتصاد با نمونه‌های مشابه سال گذشته نشان می‌دهد که کدام گلوگاه‌های اساسی باقی مانده و کدام یک رو به کاهش است.

جدول ۱. چکیده نماگرهای پروژه انجام کسب‌وکار مربوط به جمهوری اسلامی ایران

نماگر	ایران ۲۰۱۳	ایران ۲۰۱۲	عراق ۲۰۱۳	اردن ۲۰۱۳	عمان ۲۰۱۳	عربستان ۲۰۱۳	امارات ۲۰۱۳	بهترین عملکرد در جهان
شروع کسب‌وکار (رتبه)	۸۷	۵۰	۱۷۷	۱۰۲	۷۳	۷۸	۲۲	نیوزلند (۱)
مراحل (تعداد)	۷	۶	۱۰	۷	۵	۹	۶	نیوزلند (۱)
زمان (روز)	۱۳	۸	۷۴	۱۲	۸	۲۱	۸	نیوزلند (۱)
هزینه (درصدی از درآمد سرانه)	۳/۳	۳/۸	۸۱/۱	۱۳/۸	۲/۶	۵	۶	اسلونی (۰/۰)
حداقل سرمایه (درصدی از درآمد سرانه)	۰/۵	۰/۷	۲۵/۲	۰/۰	۲۲۳/۱	۰/۰	۰/۰	۹۱ اقتصاد (۰/۰)
اخذ مجوز ساخت	۱۶۶	۱۶۶	۸۴	۱۰۲	۵۹	۳۲	۱۳	هنگ کنگ (۱)
مراحل (تعداد)	۱۶	۱۶	۱۲	۱۷	۱۳	۱۴	۱۴	هنگ کنگ (۶)
زمان (روز)	۳۲۰	۳۲۰	۱۸۷	۷۰	۱۷۴	۱۰۳	۴۶	سنگاپور (۲۶)
هزینه (درصدی از درآمد سرانه)	۲۶۲/۳	۳۵۵/۶	۱۰۹/۸	۵۲۹/۸	۳۷/۶	۲۴/۷	۹/۲	قطر (۱/۱)
دسترسی به انرژی الکتریکی (رتبه)	۱۶۲	۱۶۴	۴۶	۲۸	۵۴	۱۲	۷	ایسلند (۱)
مراحل (تعداد)	۷	۷	۵	۵	۶	۴	۴	آلمان (۳)
زمان (روز)	۱۴۰	۱۴۰	۴۷	۴۷	۶۲	۶۱	۴۰	آلمان (۱۷)
هزینه (درصدی از درآمد سرانه)	۷۸۸/۴	۱۰۵۸/۵	۵۱۶/۷	۲۹۲/۳	۵۱/۳	۳۱/۵	۱۹/۳	ژاپن (۰)
ثبات مالکیت (رتبه)	۱۶۵	۱۶۵	۱۰۰	۱۰۲	۱۸	۱۲	۱۲	گرجستان (۱)
مراحل (تعداد)	۹	۹	۵	۷	۲	۵	۲	گرجستان (۱)
زمان (روز)	۳۶	۳۶	۵۱	۲۱	۱۶	۸	۱۰	پرتغال (۱)
هزینه (درصدی از ارزش ملک)	۱۰/۵	۱۰/۵	۷/۵	۷۰۵	۳	۰	۲/۳	بلاروس (۰)
اخذ اعتبار (رتبه)	۸۳	۹۷	۱۷۶	۱۶۷	۸۳	۵۳	۸۳	انگلستان (۱)
قدرت حقوق قانونی (۰ تا ۱۰)	۴	۴	۳	۲	۴	۵	۴	مالزی (۱۰)
عمق اطلاعات اعتباری (۰ تا ۶)	۵	۴	۰	۲	۵	۶	۵	انگلستان (۶)
پوشش اطلاعات اعتباری توسط بخش عمومی (درصد افراد بزرگسال)	۲۵/۹	۲۶/۵	۰	۱/۹	۳۷/۳	۰	۵/۹	پرتغال (۹۰/۷)
پوشش اطلاعات اعتباری توسط بخش خصوصی (درصد افراد بزرگسال)	۳۱/۹	۲۴/۴	۰	۰	۰	۳۳/۳	۳۱/۷	انگلستان (۱۰۰)
حمایت از سهام‌داران خرد (رتبه)	۱۵۰	۱۶۷	۱۲۸	۱۲۸	۱۰۰	۱۹	۱۲۸	نیوزلند (۱)

نماگر	ایران ۲۰۱۳	ایران ۲۰۱۲	عراق ۲۰۱۳	اردن ۲۰۱۳	عمان ۲۰۱۳	عربستان ۲۰۱۳	امارات ۲۰۱۳	بهترین عملکرد در جهان
میزان افشای اطلاعات (۰ تا ۱۰)	۷	۵	۴	۵	۸	۹	۴	هنگ کنگ (۱۰)
میزان مسئولیت مدیر (۰ تا ۱۰)	۴	۴	۵	۴	۵	۸	۷	سنگاپور (۹)
سهولت شکایت سهامدار (۰ تا ۱۰)	۰	۰	۴	۴	۲	۴	۲	نیوزلند (۱۰)
قدرت حمایت از سهامدار خرد (۰ تا ۱۰)	۳/۷	۳	۴/۳	۴/۳	۵	۷	۴/۳	نیوزلند (۹/۷)
پرداخت مالیات‌ها (رتبه)	۱۲۹	۱۲۵	۶۵	۳۵	۱۰	۳	۱	امارات (۱)
پرداخت‌ها (تعداد در سال)	۲۰	۲۰	۱۳	۲۵	۱۴	۳	۴	هنگ کنگ (۳)
زمان (ساعت در سال)	۳۴۴	۳۴۴	۳۱۲	۱۵۱	۶۲	۷۲	۱۲	امارات (۱۲)
تجارت فرامرزی (رتبه)	۱۴۳	۱۳۹	۱۷۹	۵۲	۴۹	۳۶	۵	سنگاپور (۱)
اسناد برای صادرات (تعداد)	۷	۷	۱۰	۵	۸	۵	۴	فرانسه (۲)
زمان برای صادرات (روز)	۲۵	۲۵	۸۰	۱۳	۱۰	۱۳	۷	سنگاپور (۵)
هزینه برای صادرات (دلار به ازای کانتنینر)	۱۴۷۰	۱۲۷۵	۳۵۵۰	۸۲۵	۷۴۵	۹۳۵	۶۳۰	مالزی (۴۳۵)
اسناد برای واردات (تعداد)	۸	۸	۱۰	۷	۸	۵	۵	فرانسه (۲)
زمان برای واردات (روز)	۳۲	۳۲	۸۲	۱۵	۹	۱۷	۷	سنگاپور (۴)
هزینه برای واردات (دلار به ازای کانتنینر)	۲۱۰۰	۱۸۸۵	۳۶۵۰	۱۳۳۵	۶۸۰	۱۰۵۴	۵۹۰	مالزی (۴۲۰)
اجرای قرارداد (رتبه)	۵۳	۵۴	۱۴۱	۱۲۹	۱۰۷	۱۲۴	۱۰۴	لوکزامبورگ (۱)
زمان (روز)	۵۰۵	۵۰۵	۵۲۰	۶۸۹	۵۹۸	۶۳۵	۵۲۴	سنگاپور (۱۵۰)
هزینه (درصدی از ارزش خواسته)	۱۷	۱۷	۲۸/۱	۳۱/۲	۱۲/۵	۲۷/۵	۱۹/۵	بوتان (۰/۱)
مراحل (تعداد)	۳۹	۳۹	۵۱	۲۸	۵۱	۴۰	۴۹	ایرلند (۲۱)
ورشکستگی (رتبه)	۱۲۶	۱۲۵	۱۸۵	۱۱۲	۷۷	۱۰۷	۱۰۱	ژاپن (۱)
زمان (سال)	۴/۵	۴/۵	فاقد تجربه	۴/۳	۴	۲/۸	۳/۲	ایرلند (۰/۴)
هزینه (درصدی از ارزش دارایی)	۹	۹	فاقد تجربه	۹	۴	۲۲	۲۰	سنگاپور (۱)
پیامد (۰ برای فروش تدریجی و ۱ برای ادامه فعالیت)	۰	۰	فاقد تجربه	۰	۰	۰	۰	
نرخ بازستانی (سنت به ازای دلار)	۲۳/۱	۲۳/۱	۰	۲۷/۴	۳۶/۶	۲۸	۲۹/۴	ژاپن (۹۲/۸)

توضیح: رتبه‌های مندرج در ذیل ستون ۲۰۱۲ رتبه‌های منتشر شده در گزارش سال گذشته نیستند، بلکه مقایسه رتبه‌بندی گزارش ۲۰۱۲ با اعمال تأثیرات عواملی مانند تصحیح داده‌ها و اضافه شدن ۲ اقتصاد باربادوس و مالت به گزارش امسال است. روش رتبه‌بندی برای نماگر پرداخت مالیات‌ها در پروژه انجام کسب‌وکار ۲۰۱۳ تغییر کرده است، برای جزئیات بیشتر به یادداشت‌های مربوط به داده‌ها مراجعه کنید. برای اطلاعات بیشتر در مورد توضیح «فاقد تجربه» به یادداشت‌های مربوط به داده‌ها مراجعه کنید. در رابطه با شاخص «پیامد» در نماگر ورشکستگی اطلاعاتی در گزارش ۲۰۱۲ در دسترس نیست.

در برخی از نماگرها دو یا بیشتر از دو اقتصاد رتبه اول را به خود اختصاص داده‌اند. برای آگاهی از فهرست این کشورها به

وب سایت <http://www.doingbusiness.org> مراجعه کنید.

۱. وضعیت ایران در نماگر شروع یک کسب‌وکار

ثبت رسمی شرکت‌ها منافع مستقیمی برای شرکت‌ها و صاحبان شرکت‌ها و کارکنان آنها دارد. اشخاص حقوقی می‌توانند بیشتر از مؤسسان خود عمر کنند. به محض اینکه چندین سهام‌داران نیروی خود را برای تأسیس یک شرکت متمرکز کنند منابع گردآوری خواهد شد. شرکت‌هایی که به‌صورت قانونی ثبت شده‌اند به خدمات و نهادهای مختلفی از دادگاه‌ها گرفته تا بانک‌ها و همچنین بازارهای جدید دسترسی دارند و کارمندان آنها می‌توانند از حمایت‌های ارائه شده توسط قانون بهره‌مند شوند. شرکت‌های با مسئولیت محدود یک مزیت دیگر هم دارند. این مزیت مسئولیت مالی صاحبان شرکت را به میزان سرمایه‌گذاری آنها محدود می‌کند و بنابراین دارایی‌های شخصی سایر سهام‌داران در معرض خطر قرار نمی‌گیرد. زمانی که دولت‌ها ثبت شرکت را آسان می‌کنند، کارآفرینان بیشتری اقدام به شروع کسب‌وکار در بخش رسمی می‌کنند، شغل‌های شایسته بیشتری ایجاد می‌کنند و برای دولت درآمد بیشتری تولید می‌کنند.

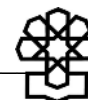
نماگرها چه چیزی را پوشش می‌دهند؟

پروژه انجام کسب‌وکار، سهولت شروع کسب‌وکار در یک اقتصاد را از طریق ثبت تمام مراحل و همچنین زمان و هزینه‌ای که به‌طور رسمی مورد نیاز است و یا به‌طور معمول در عمل توسط یک کارآفرین برای راه‌اندازی رسمی یک کسب‌وکار انجام می‌شود تا یک فعالیت صنعتی یا تجاری به‌صورت عملیاتی آغاز شود را اندازه‌گیری می‌کند. این پروژه همچنین حداقل سرمایه‌ای که شرکت‌ها باید قبل از ثبت (و یا در یک فاصله زمانی سه‌ماهه) واریز شده باشد را ثبت می‌کند. رتبه سهولت شروع یک کسب‌وکار میانگین ساده رتبه‌های صدک در مؤلفه‌های چهارگانه این نماگر شامل تعداد مراحل، زمان، هزینه و حداقل سرمایه مورد نیاز است.

برای اینکه داده‌ها بین اقتصادهای مورد بررسی قابل مقایسه باشند، پروژه انجام کسب‌وکار چند فرض را در مورد کسب‌وکار و مراحل آن به‌کار گرفته است. براساس این مفروضات کارآفرین به‌سادگی به همه اطلاعات دسترسی دارد و هیچ تماس قبلی با مقامات نداشته است. همچنین فرض بر این است که کارآفرین هیچ رشوهای پرداخت نمی‌کند. علاوه بر موارد فوق ویژگی‌های این کسب‌وکار به‌شرح زیر است:

- یک شرکت با مسئولیت محدود، واقع در بزرگ‌ترین شهر تجاری است،

- بین ۱۰ تا ۵۰ کارمند دارد،

- به فعالیت‌های عمومی تجاری و یا صنعتی می‌پردازد،
- سرمایه شرکت برای راه‌اندازی ۱۰ برابر درآمد سرانه کشور مورد بررسی است،
- دارای گردش مالی حداقل ۱۰۰ برابر درآمد سرانه کشور مورد بررسی است،
- واجد شرایط دریافت هیچ امتیاز خاصی نیست،
- مالک املاک و مستغلات نیست،
- در تملک ۱۰۰ درصدی اتباع داخلی است.

آنچه نماگرهای شروع یک کسب‌وکار اندازه‌گیری می‌کنند؟

مراحلی که منجر به تأسیس قانونی و راه‌اندازی یک شرکت می‌شوند (برحسب تعداد)

- اقدامات پیش از ثبت (برای مثال تأیید یا رزرو نام و یا گواهی محضری و رسمی).
- ثبت در بزرگ‌ترین شهر تجاری.
- اقدامات پس از ثبت (برای مثال ثبت در سیستم تأمین اجتماعی، مهر و موم شرکت).

مدت زمان مورد نیاز برای تکمیل هر یک از مراحل (برحسب روز تقویمی)

- بدون احتساب مدت زمانی که صرف جمع‌آوری اطلاعات می‌شود.
- هر مرحله در یک روز جداگانه تکمیل می‌شود.
- هر مرحله زمانی تکمیل می‌شود که سند نهایی دریافت شده است.
- هیچ تماس قبلی با مقامات وجود نداشته است.

هزینه مورد نیاز برای تکمیل هر یک از مراحل (برحسب درصدی از درآمد سرانه)

- تنها هزینه‌های اداری و رسمی در نظر گرفته می‌شود، رشوه محاسبه نمی‌شود.
- هیچ هزینه مرتبط با شغل اشخاص محاسبه نمی‌شود مگر خدماتی که به موجب قانون الزامی هستند.

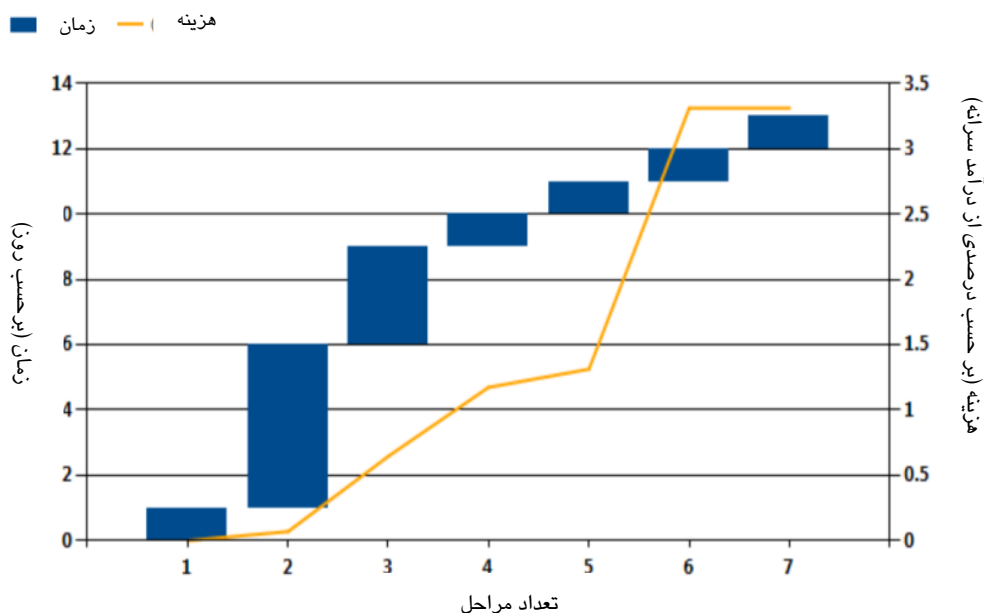
پرداخت حداقل سرمایه (برحسب درصدی از درآمد سرانه)

سپرده‌گذاری در بانک و یا یک دفتر اسناد رسمی قبل از ثبت (و یا در یک فاصله زمانی سه‌ماهه)

اقتصاد جمهوری اسلامی ایران هم‌اکنون در چه جایگاهی قرار دارد؟

شروع یک کسب‌وکار در ایران چه الزاماتی دارد؟ با توجه به داده‌های جمع‌آوری شده توسط پروژه انجام کسب‌وکار راه‌اندازی یک شرکت نیازمند طی هفت مرحله، صرف ۱۳ روز زمان و پرداخت هزینه‌ای معادل ۳/۳ درصد درآمد سرانه و همچنین پرداخت حداقل سرمایه‌ای معادل ۰/۵ درصد درآمد سرانه است (نمودار ۴).

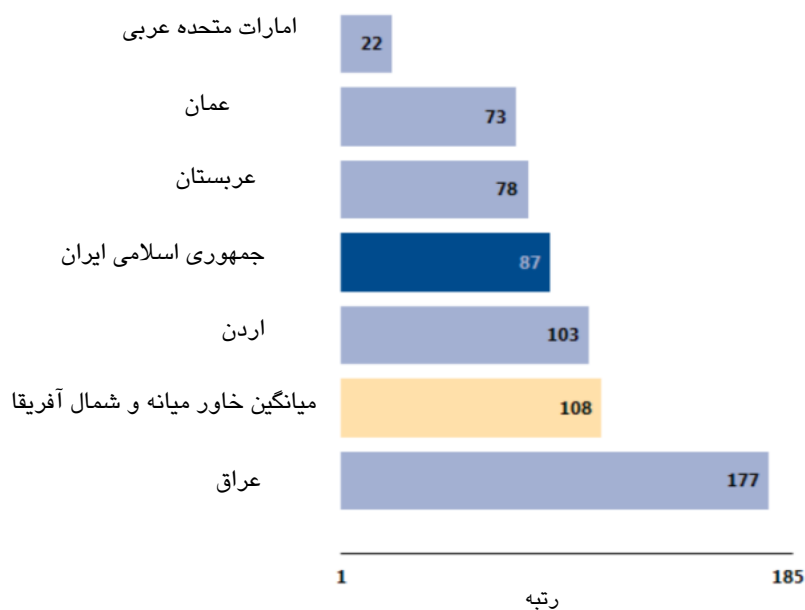
نمودار ۴. شروع یک کسب‌وکار در ایران چه الزاماتی نیاز دارد؟

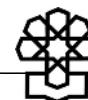

الزامات شروع کسب‌وکار (تأسیس قانونی شرکت در ایران با توجه به مفروضات پروژه انجام کسب‌وکار) توضیح: زمان نمایش داده در شکل ممکن است همزمانی مراحل را نشان ندهد. برای اطلاعات بیشتر به روش‌شناسی نماگرهای در <http://www.doingbusiness.org> مراجعه کنید. برای اطلاع از جزئیات مراحل به بخش پایانی این فصل مراجعه کنید.

رتبه جهانی جمهوری اسلامی در بین ۱۸۵ کشور در سهولت راه‌اندازی یک کسب‌وکار ۸۷ است (نمودار ۵).

نمودار ۵. رتبه ایران و رقبای منطقه‌ای در سهولت شروع یک کسب‌وکار

رتبه رقبای منطقه‌ای و میانگین منطقه اطلاعات مفید دیگری برای ارزیابی میزان سهولت راه‌اندازی یک کسب‌وکار برای یک کارآفرین در جمهوری اسلامی ایران ارائه می‌کند.

چه تغییراتی در طول زمان رخ داده است؟

درحالی که اطلاعات جدید پروژه انجام کسب‌وکار منعکس‌کننده میزان سهولت (یا دشواری) شروع یک کسب‌وکار در جمهوری اسلامی ایران است، امروزه روند داده‌ها در طول زمان نشان می‌دهد که چه جنبه‌هایی از این فرآیند تغییر کرده و کدام یک تغییر نکرده است (جدول ۲).

جدول ۲. روند تغییر میزان سهولت شروع یک کسب‌وکار در ایران براساس گزارش‌های

پروژه انجام کسب‌وکار

نماگر	۲۰۰۴	۲۰۰۵	۲۰۰۶	۲۰۰۷	۲۰۰۸	۲۰۰۹	۲۰۱۰	۲۰۱۱	۲۰۱۲	۲۰۱۳
رتبه	۵۰	۸۷
مراحل (تعداد)	۹	۹	۸	۸	۸	۸	۷	۶	۶	۷
زمان (روز)	۲۹	۲۹	۲۸	۲۸	۲۸	۲۸	۲۸	۹	۸	۱۳
هزینه (درصدی از درآمد سرانه)	۶/۵	۷/۳	۶/۳	۵/۴	۵/۳	۴/۶	۳/۹	۴	۳/۸	۳/۳
حداقل سرمایه (درصدی از درآمد سرانه)	۲/۵	۲/۱	۱/۷	۱/۳	۱/۳	۱/۳	۱	۰/۸	۰/۷	۰/۵

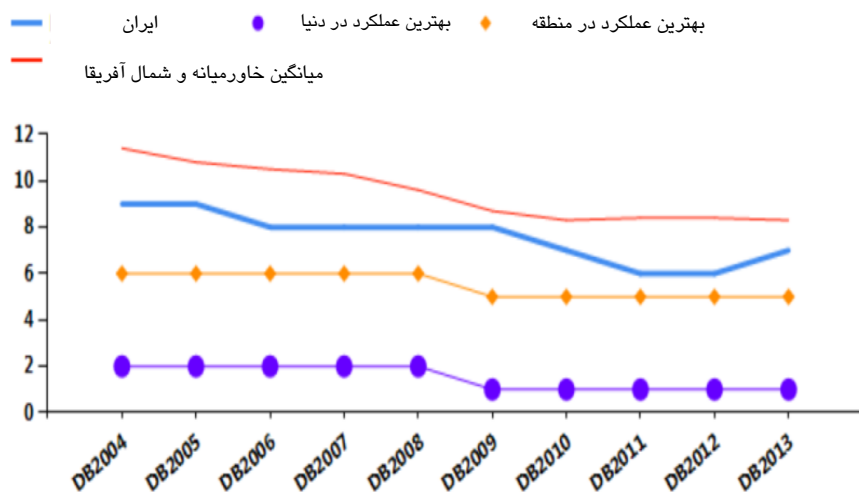
مأخذ: داده‌های پروژه انجام کسب‌وکار.

توضیح: رتبه‌های مندرج در ذیل ستون ۲۰۱۲ رتبه‌های منتشر شده در گزارش سال گذشته نیستند، بلکه مقایسه رتبه‌بندی گزارش ۲۰۱۲ با اعمال تأثیرات عواملی مانند تصحیح داده‌ها و اضافه شدن ۲ اقتصاد باریادوس و مالت به گزارش امسال است.

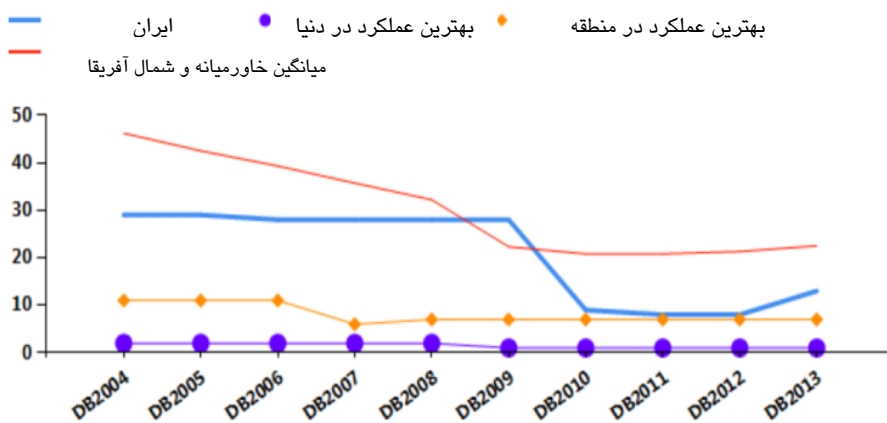
این موضوع می‌تواند به شناسایی زمینه‌هایی که امکان بیشترین بهبود وجود دارد کمک کند. مقایسه با اقتصادهایی که در طول زمان بهترین عملکرد منطقه‌ای یا جهانی را در تعداد مراحل، مدت زمان، میزان هزینه و یا حداقل سرمایه مورد نیاز برای شروع یک کسب‌وکار داشته‌اند نیز مفید خواهد بود (نمودار ۶).

نمودار ۶. آیا شروع یک کسب‌وکار در طول زمان تسهیل شده است؟

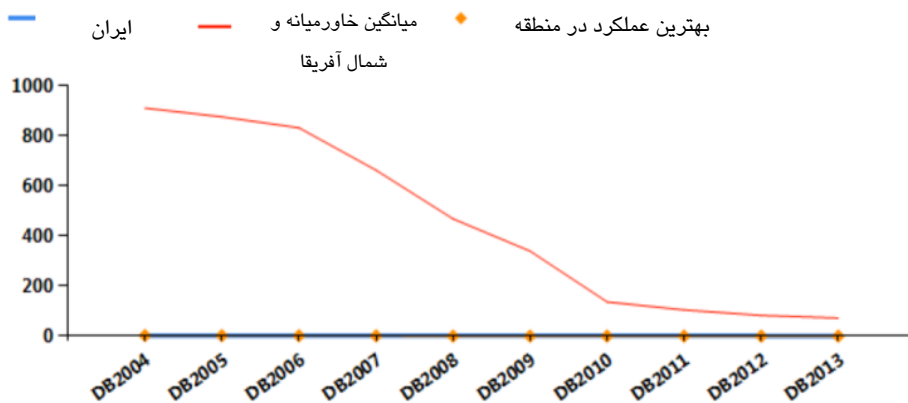
الف) تعداد مراحل

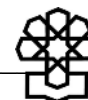

ب) زمان (روز)

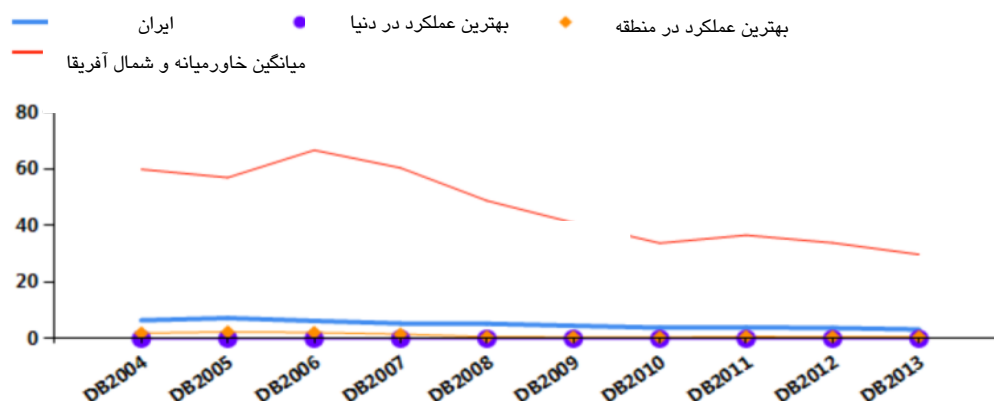

ج) حداقل سرمایه مورد نیاز (درصدی از درآمد سرانه)

د) هزینه (درصدی از درآمد سرانه)

این مقایسه نشان می‌دهد که چه زمینه‌هایی برای تسهیل شرایط شروع یک کسب‌وکار وجود دارد و تغییرات در میانگین منطقه‌ای می‌تواند نشان دهد که جمهوری اسلامی ایران کجا پا به پای بقیه پیشرفت داشته و کجا از بقیه عقب افتاده است.

اقتصادها در سراسر جهان اقداماتی را برای آسان‌سازی شروع یک کسب‌وکار مانند بهبود روش‌ها از طریق ایجاد مراکز خدمات جامع ساده‌سازی و تسریع فرآیندها از طریق به‌کارگیری فناوری و کاهش یا از حذف حداقل سرمایه مورد نیاز صورت داده‌اند. در بسیاری از این اقتصادها اصلاحات مرتبط با ثبت شرکت انجام شده که این اصلاحات اغلب بخشی از یک برنامه اصلاحات مقرراتی بزرگ‌تر است. از جمله مزایای این اصلاحات رضایت بیشتر بنگاه‌ها و افزایش پسانداز و بالا رفتن تعداد ثبت شرکت، منابع مالی و فرصت‌های شغلی بیشتر بوده است.

پروژه انجام کسب‌وکار چه اصلاحاتی را برای نماگر شروع یک کسب‌وکار در جمهوری اسلامی ایران ثبت کرده است (جدول ۳).

جدول ۳. جمهوری اسلامی ایران چگونه شروع یک کسب‌وکار را ساده‌تر و یا دشوارتر کرده است؟

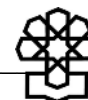
عنوان گزارش	اصلاحات
۲۰۰۸	پروژه انجام کسب‌وکار هیچ اصلاحی را ثبت نکرده است.
۲۰۰۹	پروژه انجام کسب‌وکار هیچ اصلاحی را ثبت نکرده است.
۲۰۱۰	جمهوری اسلامی ایران آغاز مراحل ثبت را با استفاده از سامانه الکترونیکی تسهیل کرد.
۲۰۱۱	جمهوری اسلامی ایران با راه‌اندازی یک پورتال اینترنتی این امکان را برای کارآفرینان فراهم کرد تا بتوانند نام اختصاصی شرکت را جستجو و رزرو کنند.
۲۰۱۲	پروژه انجام کسب‌وکار هیچ اصلاحی را ثبت نکرده است.
۲۰۱۳	جمهوری اسلامی ایران فرآیند ثبت را از طریق الزام مؤسسان یک شرکت جدید به اخذ سوء پیشینه را دشوارتر کرد.

توضیح: برای دریافت اطلاعات مربوط به اصلاحات صورت گرفته در سال‌های قبل (از ۲۰۰۵ تاکنون) به پایگاه اینترنتی پروژه به آدرس <http://www.doingbusiness.org> مراجعه کنید.

جزئیات چه هستند؟

اساس نماگرهای ارائه شده در این فصل برای جمهوری اسلامی ایران، مبتنی بر مجموعه‌ای از فرآیندهای خاص اداری و حقوقی است که یک کارآفرین باید برای تأسیس یک شرکت جدید تکمیل کند. این فرآیندها از طریق همکاری با کارشناسان محلی زیربند و مطالعه قوانین، مقررات و اطلاعات در دسترس عموم، درباره ورود به کسب‌وکار شناسایی شده است. خلاصه‌ای از جزئیات فرایندها به همراه زمان و هزینه مربوط به آنها در زیر آمده است. این فرآیندها آنهایی هستند که با تقاضای تأسیس یک شرکت مطابق با مفروضات استاندارد (کادر زیر) مورد استفاده پروژه انجام کسب‌وکار در گردآوری داده‌ها همخوانی دارد. (به بخش نماگرها - «چه چیزی را اندازه‌گیری می‌کنند» - در این فصل رجوع کنید).

نوع شرکت استاندارد براساس مفروضات
شهر: تهران
چارچوب حقوقی: شرکت سهامی خاص
حداقل سرمایه مورد نیاز: ۳۵۰ هزار ریال
سرمایه راه‌اندازی: ۱۰ برابر درآمد ناخالص ملی سرانه

خلاصه‌ای از جزئیات فرآیندهای شروع یک کسب‌وکار به همراه زمان و هزینه مربوط به آنها در

جمهوری اسلامی ایران

ردیف	مرحله	زمان انجام	هزینه انجام
۱	واریز حداقل ۳۵ درصد سهام پذیرهنویسی شده در یک حساب بانکی و دریافت تأییدیه از بانک	یک روز	بدون هزینه
۲	اخذ گواهی عدم سوء پیشینه	۳ تا ۷ روز	۵۰ هزار ریال
۳	ثبت شرکت در اداره ثبت شرکت‌ها و پرداخت عوارض ثبت به منظور ثبت شرکت در اداره ثبت شرکت‌ها، مؤسسان شرکت می‌بایست موارد زیر را ارائه کنند: اساسنامه امضا شده توسط همه سهام‌داران؛ اظهارنامه‌ای که بیانگر پذیرهنویسی همه سهام است؛ صورتجلسه مجمع عمومی مؤسسان و اعضای هیئت مدیره؛ تأییدیه بانکی که پرداخت حداقل ۳۵ درصد سهام پذیرهنویسی شده را نشان می‌دهد؛ صورتجلسه مجمع سهام‌داران که حاوی نتایج انتخاب اولین مدیران و بازرسان است؛ اظهارنامه کتبی که بیانگر پذیرش جایگاه مدیریت و بازرس است؛ کارت ملی و کپی برابر اصل شناسنامه سهام‌داران و بازرسان؛ نام روزنامه کثیرالانتشار که آگهی‌های شرکت در آن منتشر خواهد شد. به‌ازای پرونده هر درخواست یک بارکد صادر می‌شود و هر باجه در داخل اداره ثبت که پرونده را تحویل می‌گیرد از زمان ورود تا خروج تحولات آن را پیگیری می‌کند. علاوه بر این، یک سامانه پرداخت الکترونیکی از طریق کارت بانکی و یک دستگاه برای پرداخت هزینه‌های ثبت مورد استفاده قرار می‌گیرد.	۳ روز	۳۷۵ هزار ریال برای ثبت و ۴۰ هزار برای جستجو و رزرو نام
۴	درج اطلاعیه ثبت شرکت در روزنامه رسمی و روزنامه کثیرالانتشار منتخب برای درج اطلاعیه ثبت شرکت در روزنامه رسمی و روزنامه کثیرالانتشار دو راه وجود دارد. اول انتشار مستقیم اطلاعیه تأسیس شرکت در روزنامه رسمی و روزنامه کثیرالانتشار و یا تحویل مدارک به اداره پست برای ارسال به روزنامه رسمی. این فرآیند بین ۱۵ تا ۳۰ روز طول می‌کشد. با این روش ضرورتی برای معطل شدن صاحبان کسب‌وکار تا زمان انتشار وجود ندارد. راه دوم این است که به محض تحویل اطلاعیه ثبت به روزنامه رسمی برای انتشار، تصویری از اطلاعیه ممه‌ور به مهر روزنامه رسمی می‌شود که به منزله در فرآیند انتشار بودن اطلاعیه است. این اطلاعیه، ممه‌ور به مهر روزنامه رسمی، از همان ارزشی برخوردار است که اطلاعیه منتشر شده در روزنامه برخوردار است. با در اختیار داشتن این اطلاعیه شرکت قادر به انجام سایر فرآیندهای رسمی برای راه‌اندازی است.	یک روز	۱۴۰ هزار ریال بابت روزنامه رسمی؛ ۲۴۰ هزار ریال بابت روزنامه کثیرالانتشار
۵	اخذ دفاتر لاک و مهر شده حسابداری ۳۰ روز پس از تاریخ ثبت میزان هزینه به تعداد صفحات دفاتر لاک و مهر شده حسابداری بستگی دارد.	یک روز	۱۰۰ هزار ریال
۶	پرداخت حق تمیر گواهی سهام ظرف ۶۰ روز پس از تاریخ ثبت شرکت حق تمیر می‌بایست ظرف مدت ۶۰ روز پس از تاریخ ثبت شرکت پرداخت شود.	یک روز	دو دهم درصد ارزش اسمی سرمایه سهام پذیرهنویسی شده

ردیف	مرحله	زمان انجام	هزینه انجام
۷	ثبت نام کارگران در نظام تأمین اجتماعی از طریق تشکیل پرونده برای همه کارمندان در اداره کار و اخذ کد کارگاه به منظور تشکیل پرونده در نظام تأمین اجتماعی، متقاضی تصویری از اولین گزارش پرداخت حقوق ماهیانه را به همراه ۳۳ درصد حقوق ماهیانه کارمندان (۷ درصد کارگران، ۲۳ درصد کارفرما، ۳ درصد عوارض بیکاری، و ۳ درصد دولت) را به اداره کار ارسال می‌کند.	یک روز	بدون هزینه

۲. وضعیت ایران در نماگر اخذ مجوزهای ساخت و ساز

مقررات ساخت و ساز برای حفاظت از جامعه بسیار اهمیت دارند، اما برای این کار مقررات باید کارآمد باشد تا از اعمال محدودیت‌های فزاینده بر بخشی که نقشی کلیدی در هر اقتصاد دارد جلوگیری کند. در مواقعی که تبعیت از مقررات ساخت و ساز از نظر زمان و سرمایه بسیار هزینه بر است بسیاری از سازندگان به این موضوع ورود پیدا نمی‌کنند. آنها ممکن است برای تأیید بازرسی‌ها رشوه پرداخت کنند و یا به سادگی ساخت و ساز غیرقانونی انجام دهند که منجر به ساخت و ساز خطرناک شده و امنیت عمومی را در معرض خطر قرار می‌دهد. برخلاف این در مواقعی که تبعیت از قوانین ساده، روان و ارزان است، همه به خوبی کار خود را دنبال می‌کنند.

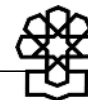
نماگرها چه چیزی را پوشش می‌دهند؟

پروژه انجام کسب و کار فرآیندها، زمان و هزینه اخذ تمام مصوبات مورد نیاز برای احداث یک انبار تجاری ساده در بزرگ‌ترین شهر هر اقتصاد که به شبکه خدمات شهری وصل بوده و در اداره ثبت املاک به ثبت رسیده را محاسبه می‌کند. به این ترتیب از این ملک می‌توان به عنوان وثیقه استفاده کرد و یا آن را به نام دیگری منتقل کرد. رتبه سهولت اخذ مجوزهای ساخت میانگین ساده رتبه صدک در مؤلفه‌های جزئی نماگر شامل فرآیندها، زمان و هزینه است.

برای اینکه داده‌ها در همه اقتصادهای مورد بررسی قابل مقایسه باشند، پروژه انجام کسب و کار فرضیات مختلفی در مورد فعالیت شرکت و انبار، از جمله اتصال به شبکه خدمات شهری را در نظر می‌گیرد. همچنین فرض می‌شود که همه اطلاعات به راحتی در دسترس کارآفرین بوده و نیاز به ملاقات حضوری با عوامل اداری و سازمانی نیست. همچنین فرض می‌شود که کسب و کار (شرکت) مورد نظر:

- یک شرکت با مسئولیت محدود فعال در صنعت ساختمان است که در بزرگ‌ترین شهر تجاری

قرار گرفته است.

- در تملک اتباع داخلی بوده و توسط آنها اداره می‌شود.
- ۶۰ نفر اعم از گروه ساختمانی و کارمند برای شرکت کار می‌کنند.
- بقیه موارد؟
- انبار:
- یک سازه جدید است (هیچ ساخت‌وسازی از قبل بر روی زمین وجود ندارد).
- دارای برنامه‌های کامل معماری و فنی تهیه شده توسط یک معمار مجاز است.
- به شبکه آب و فاضلاب (سیستم فاضلاب، مخازن سپتیک و یا معادل آن) و یک خط تلفن ثابت متصل خواهد شد. فاصله برای اتصال به شبکه اصلی هر یک از انشعاب‌ها ۱۰ متر خواهد بود.
- برای ذخیره‌سازی کالاهای عمومی، مانند کتاب و یا لوازم التحریر استفاده می‌شود، نه برای کالایی که به شرایط خاص نیاز دارد.
- ساخت سازه بدون در نظر گرفتن تأخیرهای ناشی از الزامات اداری و مقرراتی ۳۰ هفته طول خواهد کشید.

نماگرهای اخذ مجوز ساخت چه چیزی را اندازه‌گیری می‌کنند؟

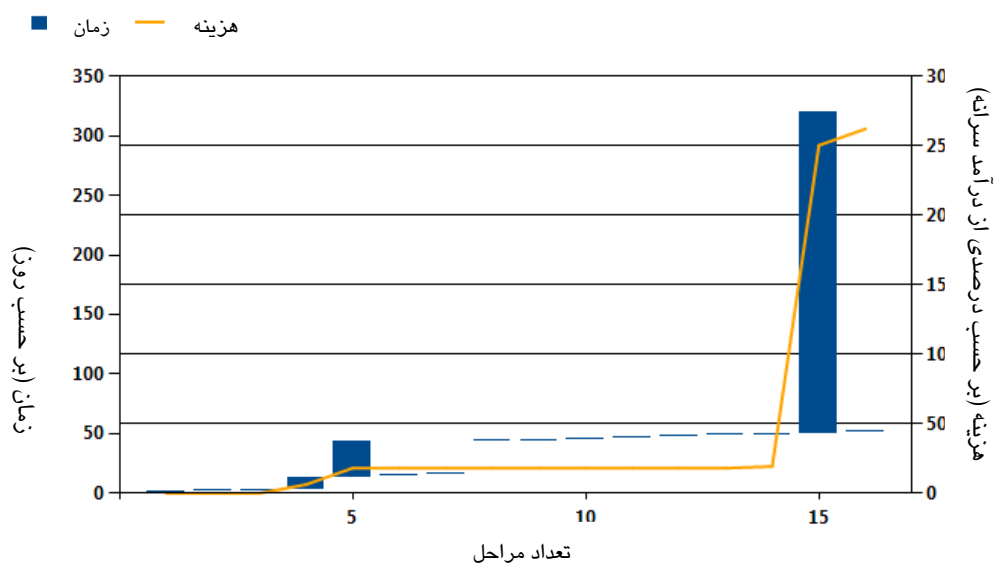
تعداد فرآیندها برای ساخت قانونی یک انبار:

- تحویل تمام اسناد مربوطه و اخذ گواهی‌های لازم، مجوزها، پروانه‌ها و گواهینامه‌ها،
 - تکمیل همه اعلان‌های مورد نیاز و پذیرش تمام بازرسی‌های لازم،
 - اخذ انشعابات آب، فاضلاب و یک خط تلفن ثابت،
 - ثبت انبار پس از اتمام آن (در صورتی‌که به عنوان وثیقه مورد استفاده قرار می‌گیرد و یا به نام فرد دیگری منتقل می‌شود).
- مدت زمان مورد نیاز برای تکمیل هر فرآیند برحسب روز تقویمی:
- زمانی که صرف جمع‌آوری اطلاعات شده را شامل نمی‌شود،
 - هر فرآیند در یک روز مجزا شروع می‌شود،
 - فرآیندها زمانی به انجام می‌رسند که سند نهایی دریافت شده باشد،
 - هیچ تماس قبلی با مقامات وجود نداشته است.
- هزینه مورد نیاز برای تکمیل هر یک از فرآیندها (برحسب درصدی از درآمد سرانه)
- تنها هزینه‌های اداری و رسمی در نظر گرفته می‌شود، رشوه محاسبه نمی‌شود.

اقتصاد جمهوری اسلامی ایران هم اکنون در چه جایگاهی قرار دارد؟

برای طی مراحل اداری ساخت یک انبار در جمهوری اسلامی ایران چه الزاماتی وجود دارد؟ با توجه به داده‌های جمع‌آوری شده توسط پروژه انجام کسب‌وکار اخذ مجوزهای ساخت نیازمند طی ۱۶ مرحله، صرف ۳۲۰ روز زمان و پرداخت هزینه‌ای معادل ۲۶۲/۳ درصد درآمد سرانه است (نمودار ۷).

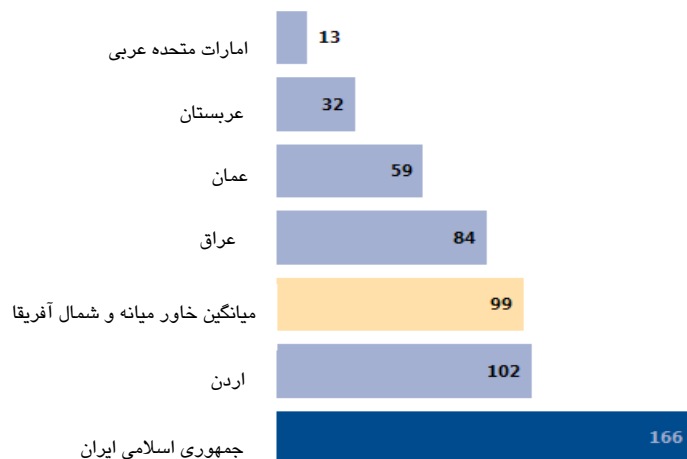
نمودار ۷. برای طی مراحل اداری ساخت یک انبار در جمهوری اسلامی ایران چه الزاماتی وجود دارد؟

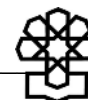

توضیح: زمان نمایش داده شده در شکل ممکن است همزمانی مراحل را نشان ندهد. برای اطلاعات بیشتر به روش‌شناسی نامگرهای در (<http://www.doingbusiness.org>) مراجعه کنید. برای اطلاع از جزئیات مراحل به بخش پایانی این فصل مراجعه کنید.

رتبه جهانی جمهوری اسلامی ایران در بین ۱۸۵ کشور در سهولت اخذ مجوزهای ساخت ۱۶۶ است (نمودار ۸).

نمودار ۸. رتبه ایران و رقبای منطقه‌ای در سهولت اخذ مجوزهای ساخت

رتبه رقبای منطقه‌ای و میانگین منطقه اطلاعات مفید دیگری برای ارزیابی میزان سهولت اخذ مجوزها مربوط به ساخت قانونی یک انبار برای یک کارآفرین در جمهوری اسلامی ایران ارائه می‌کند.

چه تغییراتی در طول زمان رخ داده است؟

درحالی که اطلاعات جدید پروژه انجام کسب‌وکار منعکس‌کننده میزان سهولت (یا دشواری) اخذ مجوزهای ساخت در جمهوری اسلامی ایران است، امروزه روند داده‌ها در طول زمان نشان می‌دهد که چه جنبه‌هایی از این فرآیند تغییر کرده و کدام یک تغییر نکرده است (جدول ۴). این موضوع می‌تواند به شناسایی زمینه‌هایی که امکان بیشترین بهبود وجود دارد کمک کند.

جدول ۴. روند تغییر میزان سهولت اخذ مجوزهای ساخت در جمهوری اسلامی ایران در طول زمان

نماگر	۲۰۰۶	۲۰۰۷	۲۰۰۸	۲۰۰۹	۲۰۱۰	۲۰۱۱	۲۰۱۲	۲۰۱۳
رتبه
مراحل (تعداد)	۱۸	۱۸	۱۸	۱۸	۱۶	۱۶	۱۶	۱۶
زمان (روز)	۶۹۹	۶۹۹	۶۹۹	۶۹۹	۳۲۰	۳۲۰	۳۲۰	۳۲۰
هزینه (درصدی از درآمد سرانه)	۸۴۲/۲	۶۷۲	۶۴۱/۵	۵۰۴/۸	۳۵۸/۹	۳۷۵	۳۵۵/۶	۲۶۲/۳

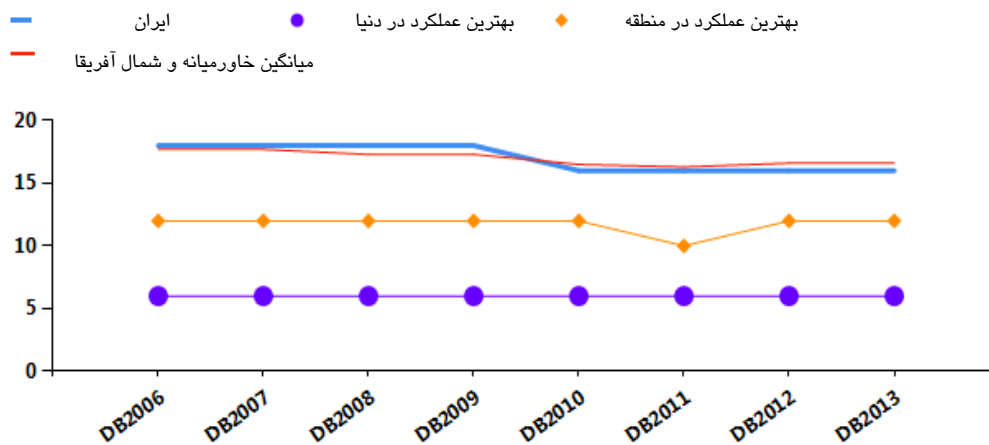
مأخذ: همان.

توضیح: رتبه‌های مندرج در ذیل ستون ۲۰۱۲ رتبه‌های منتشر شده در گزارش سال گذشته نیستند، بلکه مقایسه رتبه‌بندی گزارش ۲۰۱۲ با اعمال تأثیرات عواملی مانند تصحیح داده‌ها و اضافه شدن ۲ اقتصاد باریادوس و مالت به گزارش امسال است.

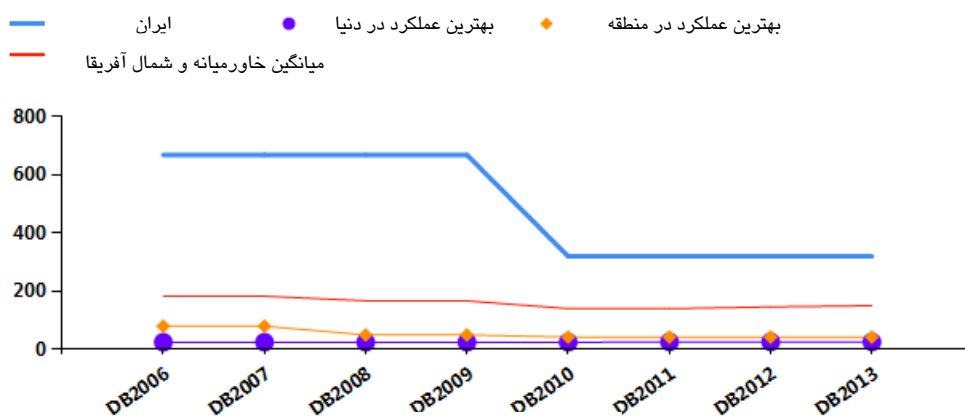
مقایسه با اقتصادهایی که در طول زمان بهترین عملکرد منطقه‌ای یا جهانی را در تعداد مراحل، مدت زمان و یا میزان هزینه برای اخذ مجوزهای ساخت داشته‌اند نیز مفید خواهد بود (نمودار ۹).

نمودار ۹. آیا اخذ مجوزهای ساخت در طول زمان تسهیل شده است؟

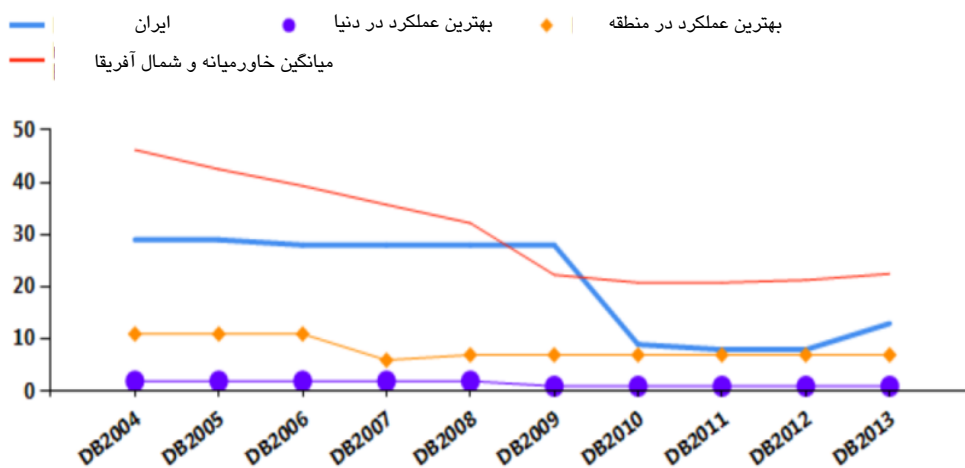
الف) تعداد مراحل

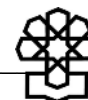

ب) زمان (روز)

ج) هزینه (درصدی از درآمد سرانه)

این مقایسه‌ها نشان می‌دهد که چه زمینه‌هایی برای تسهیل شرایط اخذ مجوزهای ساخت وجود دارد و تغییرات در میانگین منطقه‌ای می‌تواند نشان دهد که جمهوری اسلامی ایران کجا پا به پای بقیه پیشرفت داشته و کجا از بقیه عقب‌افتاده است.

زمانی که تبعیت از قوانین ساده و در دسترس همه است، این وجود مقررات هوشمند است که رعایت استانداردها را تضمین می‌کند. قوانین منسجم و شفاف، فرآیندهای کارآمد و تخصیص مناسب منابع به‌ویژه در بخش‌هایی که در آنها ایمنی در معرض خطر قرار دارد بسیار مهم است. ساخت و ساز یکی از این بخش‌هاست. همزمان با تلاش برای منطقی کردن قیمت‌ها، دولت‌ها در سراسر جهان برای حصول اطمینان از ایمنی ساختمان اقداماتی را برای ادغام الزامات مربوط به اعطای مجوزها صورت داده‌اند. پروژه انجام کسب و کار کدام اصلاحات مربوط به اعطای مجوزهای ساخت را برای جمهوری اسلامی ایران ثبت کرده است (جدول ۵)؟

جدول ۵. جمهوری اسلامی ایران چگونه اخذ مجوزهای ساخت را ساده‌تر و یا دشوارتر کرده است؟

عنوان گزارش	اصلاحات
۲۰۰۸	پروژه انجام کسب‌وکار هیچ اصلاحی را ثبت نکرده است.
۲۰۰۹	پروژه انجام کسب‌وکار هیچ اصلاحی را ثبت نکرده است.
۲۰۱۰	جمهوری اسلامی ایران آغاز مراحل اخذ مجوز ساخت را از طریق راه‌اندازی دفاتر خدمات الکترونیک شهر در تهران و همچنین بهبود فرآیند اخذ مصوبه منطقه‌بندی، مجوزهای ساخت و گواهی پایان کار تسهیل کرد. علاوه بر این هزینه برقراری انشعابات آب و برق به شکل قابل توجهی کاهش یافت.
۲۰۱۱	پروژه انجام کسب‌وکار هیچ اصلاحی را ثبت نکرده است.
۲۰۱۲	پروژه انجام کسب‌وکار هیچ اصلاحی را ثبت نکرده است.
۲۰۱۳	پروژه انجام کسب‌وکار هیچ اصلاحی را ثبت نکرده است.

توضیح: برای دریافت اطلاعات مربوط به اصلاحات صورت گرفته در سال‌های قبل (از ۲۰۰۵ تاکنون) به پایگاه اینترنتی پروژه به آدرس <http://www.doingbusiness.org> مراجعه کنید.

جزئیات چه هستند؟

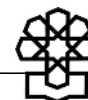
اساس نماگرهای ارائه شده در این فصل برای جمهوری اسلامی ایران، مبتنی بر مجموعه‌ای از فرآیندهای خاص اداری است که یک شرکت باید برای احداث قانونی یک انبار طی کند. این فرآیندها با همکاری کارشناسان مجوزهای ساخت مانند معماران، وکلای ساخت‌وساز، بنگاه‌های ساخت‌وساز، ارائه‌دهندگان خدمات شهری و مقامات دولتی که با مقررات مربوط به ساخت‌وساز سروکار دارند شناسایی شده‌اند. این فرآیندها آنهایی هستند که با شرایط یک شرکت و سازهای که مطابق با مفروضات استاندارد (کادر زیر) مورد استفاده پروژه انجام کسب‌وکار در گردآوری داده‌هاست، همخوانی دارد. (به بخش نماگرها «چه چیزی را پوشش می‌دهند» در این فصل رجوع کنید). فرآیندها، به همراه زمان و هزینه متناظر با آنها در جدول خلاصه زیر آورده شده است:

احداث یک انبار
شهر: تهران
ارزش تقریبی انبار: ۶ میلیارد و ۲۵۵ میلیون و ۲۹۸ هزار و ۲۱۵ ریال

خلاصه‌ای از جزئیات فرآیندهای اخذ مجوزهای ساخت‌وساز به همراه زمان و هزینه مربوط به آنها در

جمهوری اسلامی ایران

ردیف	مرحله	زمان انجام	هزینه انجام
۱	اخذ گواهی پرداخت مالیات زمین ^(۱)	یک روز	بدون هزینه
۲	درخواست دریافت مجوز منطقه‌بندی از دفاتر خدمات الکترونیک شهر منطقه شرکت سازنده می‌بایست مجوز منطقه‌بندی را از دفاتر خدمات الکترونیک شهر اخذ کند. شرکت سازنده درخواست را به کارمند دفتر ارائه می‌کند. کارمند دفتر درخواست را به همراه اسناد پشتیبان اسکن نموده و وارد سیستم می‌کند. یک بازرسی حداکثر برای دو روز بعد در نظر گرفته می‌شود. در روز سوم یا چهارم، بازرس اطلاعات مربوط به محل احداث را وارد سیستم می‌کند و این اطلاعات به صورت الکترونیکی برای تصویب به شهرداری ارسال می‌شود. شهرداری معمولاً دستور نقشه را ظرف یک تا دو روز صادر می‌کند و به دفتر خدمات الکترونیک مربوط ارسال می‌کند. شرکت سازنده می‌تواند دستور نقشه را ظرف ۱۰ روز پس از ارائه درخواست دریافت کند. هزینه صدور مصوبه منطقه‌بندی ۳۵۰ ریال به ازای هر مترمربع است. (در این مورد ۴۵۰ هزار ریال) پرداخت از طریق کارت‌های ATM و از طریق سیستم POS در دفاتر الکترونیک قابل انجام است.	یک روز	بدون هزینه
۳	بازرسی از محل	یک روز	بدون هزینه
۴	اخذ مجوز منطقه‌بندی از دفاتر خدمات الکترونیک شهر منطقه	ده روز	۴ میلیون و ۵۵۰ هزار و ۲۱۰ ریال
۵	اخذ مجوز ساخت شرکت سازنده، درخواست مجوز ساخت را از طریق دفاتر خدمات الکترونیک ارائه می‌کند. دفتر خدمات الکترونیک مدارک را برای تأیید به شهرداری ارسال می‌کند. درخواست در شهرداری توسط افراد زیر بررسی و امضا می‌گردد: مدیر طرح جامع (در مرحله مجوز منطقه‌بندی)، مدیر صدور مجوزها، معاون شهرسازی و برنامه‌ریزی شهری منطقه و شهردار منطقه. زمانی که همه افراد امضا کردند درخواست به دفاتر خدمات الکترونیک بازگردانده و مجوز صادر می‌شود. به درخواست‌کنندگان از طریق ایمیل، پیامک یا تلفن اطلاع داده می‌شود که درخواست آنها پذیرفته شده است. همه فرآیند حدود یک‌ماه طول می‌کشد. (در این مورد) هزینه مجوز ساخت ۸۵۰ میلیون ریال است. پرداخت از طریق کارت‌های ATM و از طریق سیستم POS در دفاتر الکترونیک قابل انجام است.	۳۰ روز	۸ میلیون و ۵۰۰ هزار ریال

ردیف	مرحله	زمان انجام	هزینه انجام
۶	استخدام شرکت ناظر مستقل ^(۲)	یک روز	بدون هزینه
۷	بازرسی اول از طرف شهرداری گروه طراحی و نظارت نظارت‌های فنی را از طریق یک مهندس معمار در دوره ساخت انجام می‌دهد و مطابق نقشه‌ها کار را جلو می‌برد. این گروه تمام فعالیت‌های ساخت را گزارش می‌دهد.	یک روز	بدون هزینه
۸	بازرسی دوم از طرف شهرداری	یک روز	بدون هزینه
۹	بازرسی سوم از طرف شهرداری	یک روز	بدون هزینه
۱۰	بازرسی چهارم از طرف شهرداری	یک روز	بدون هزینه
۱۱	بازرسی پنجم از طرف شهرداری	یک روز	بدون هزینه
۱۲	درخواست گواهی پایان کار به محض اتمام عملیات ساختمانی، شرکت سازنده می‌بایست پرونده محل ساخت را به همراه تمام گزارش‌های بازرسی که توسط مهندس ناظر در هر مرحله از ساخت امضا شده به دفتر خدمات الکترونیک ارائه نماید. دفتر خدمات الکترونیک پرونده را به‌طور اجمالی بررسی کرده و برای تعیین بازرس به شهرداری می‌فرستد. بازرس بررسی می‌کند که خلافی نسبت به مجوزهای ساخت صورت نگرفته باشد. بازرس، یک پرونده عدم خلاف در شهرداری تشکیل می‌دهد. گواهی پایان ساخت می‌بایست توسط افراد زیر امضا شود: مدیر بخش صدور مجوز، مدیر نظارت فنی، معاون برنامه‌ریزی شهری، شهردار منطقه. زمانی که همه افراد امضا کردند گواهی پایان کار تصویب شده به دفتر خدمات الکترونیک مربوط برگردانده می‌شود که همین دفتر به شرکت سازنده اطلاع خواهد داد.	یک روز	بدون هزینه
۱۳	بازرسی نهایی	یک روز	بدون هزینه
۱۴	اخذ گواهی پایان کار هزینه گواهی پایان کار ۸۶۰ میلیون ریال است، پرداخت از طریق کارت‌های ATM و از طریق سیستم POS قابل انجام است.	یک روز	۸۶۰ هزار ریال ^(۳)
۱۵	اخذ انشعاب آب و فاضلاب ^(۲) فرآیند گرفتن انشعاب آب و فاضلاب به نقشه‌ها و منطقه شهری بستگی دارد. هزینه مصالح و نیروی کار نسبت به مدت مشابه در سال قبل حدود ۱۵ درصد افزایش یافته است (هزینه از ۱۱/۶ میلیون ریال تا ۲۳ میلیون ریال [متغیر است]).	۲۷۰ روز	۱۴ هزار و ۷۰۰ دلار آمریکا
۱۶	برقراری یک خط ثابت تلفن ^(۳)	یک روز	۸ میلیون و ۵۰۰ هزار ریال ^(۴)

مأخذ: همان.

(۱) درحال حاضر این مرحله در رویه‌های جاری سازمان امور مالیاتی وجود ندارد (مترجم).

(۲) همزمان با سایر مراحل انجام می‌شود.

(۳) عدد ۸۶۰ هزار ریال درج شده در ستون هزینه اشتباه است. عدد صحیح ۸۶۰ میلیون ریال است که در ستون مراحل آمده است (مترجم)

(۴) براساس مبانی قانونی و رویه‌ای شفاف و مشخص در کشور هزینه برقراری یک خط ثابت تلفن در محدوده شهری ۵۲۱ هزار ریال است. با این حال مبنای محاسبه عدد فوق معلوم نیست (مترجم).

۳. وضعیت ایران در نماگر دسترسی به انرژی الکتریکی

دسترسی به انرژی الکتریکی قابل اتکا و مقرون به صرفه برای فعالیتهای اقتصادی حیاتی است. به منظور مقابله با عرضه بی ثبات برق، بسیاری از بنگاه‌ها در اقتصادهای در حال توسعه چاره‌ای جز خوداتکایی در تأمین برق مورد نیاز ندارند که اغلب هزینه‌های بازدارنده سنگینی را به همراه دارد. فارغ از اینکه آیا انرژی الکتریکی قابل اتکا در دسترس است یا نه، همیشه اولین گام برای یک مشتری این است که برای برخورداری از انرژی الکتریکی به یک انشعاب دسترسی داشته باشد.

نماگرها چه چیزی را پوشش می‌دهند؟

پروژه انجام کسب‌وکار تمام فرآیندهای الزامی برای یک کسب‌وکار محلی که قصد برقراری دائمی یک انشعاب برق مورد نیاز یک انبار با مشخصات مفروض و همچنین زمان و هزینه مرتبط با آن را ثبت می‌کند. این فرآیندها شامل درخواست‌ها و قراردادهای با شرکت تأمین‌کننده برق، اخذ مفاصاحساب از سایر دستگاه‌ها و همچنین عملیات اجرایی بیرون از بنگاه و برقراری انشعاب است. رتبه سهولت دسترسی به انرژی الکتریکی میانگین ساده رتبه صدک در مؤلفه‌های نماگر شامل فرآیندها، زمان و هزینه است. برای اینکه داده‌ها در همه اقتصادهای مورد بررسی قابل مقایسه باشند، پروژه انجام کسب‌وکار فرضیات مختلفی در مورد فعالیت انبار و انشعاب در نظر می‌گیرد.

انبار:

- در بزرگ‌ترین شهر تجاری کشور واقع شده و در موقعیت انتخاب شده انبارهای مشابه وجود دارند.

- در منطقه ویژه اقتصادی که انشعابات واجد شرایط برای دریافت یارانه و تسریع در برقراری هستند واقع نشده است.

- به جاده دسترسی دارد. عملیات اجرایی، شامل عبور از جاده است اما همه این موارد در زمین‌های متعلق به بخش عمومی انجام می‌شود.

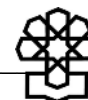
- دارای دو طبقه، هر دو بالاتر از سطح زمین، با مساحت کل ۱۳۰۰ مترمربع و در زمینی به مساحت ۹۲۹ مترمربع احداث شده است.

انشعاب:

- سه فاز، ۴ سیم ستاره، ۱۴۰ kVA (ظرفیت انشعاب).

- ۱۵۰ متر طول دارد.

از شبکه فشار ضعیف یا متوسط، چه به صورت انشعاب هوایی یا زمینی تغذیه می‌شود. موردی که بیشتر

در کشور و در منطقه احداث انبار رایج است، مورد نظر است. بخشی از انشعاب که در محدوده املاک شخصی متقاضی است در نظر گرفته نمی‌شود.

- برقراری انشعاب شامل نصب فقط یک تجهیزات اندازه‌گیری برق است. مصرف ماهیانه برق ۷ صدم گیگاوات ساعت است. سیم‌کشی داخلی تکمیل شده است.

نماگرهای دسترسی به انرژی الکتریکی چه چیزی را اندازه‌گیری می‌کنند؟

تعداد فرآیندها برای اخذ انشعاب برق

- تحویل تمام اسناد مربوطه و اخذ گواهی‌های لازم و پروانه‌ها،
- تکمیل همه اعلان‌های مورد نیاز و پذیرش تمام بازرسی‌های لازم،
- انجام عملیات اجرایی مربوط به نصب در خارج از محوطه شخصی و خرید کالاهای مورد نیاز،
- عقد هر نوع قرارداد تأمین برق و عرضه قطعی.

مدت زمان مورد نیاز برای تکمیل هر فرآیند برحسب روز تقویمی

- حداقل زمان یک روز تقویمی است
- هر فرآیند در یک روز مجزا شروع می‌شود
- زمانی که صرف جمع‌آوری اطلاعات شده را شامل نمی‌شود
- بیانگر زمانی است که در عمل صرف می‌شود، پیگیری‌های محدودی صورت می‌گیرد و هیچ تماس قبلی با مقامات وجود ندارد.

هزینه مورد نیاز برای تکمیل هر یک از فرآیندها (برحسب درصدی از درآمد سرانه)

- تنها هزینه‌های اداری و رسمی در نظر گرفته می‌شود، رشوه محاسبه نمی‌شود.
- مالیات بر ارزش‌افزوده محاسبه نمی‌شود.

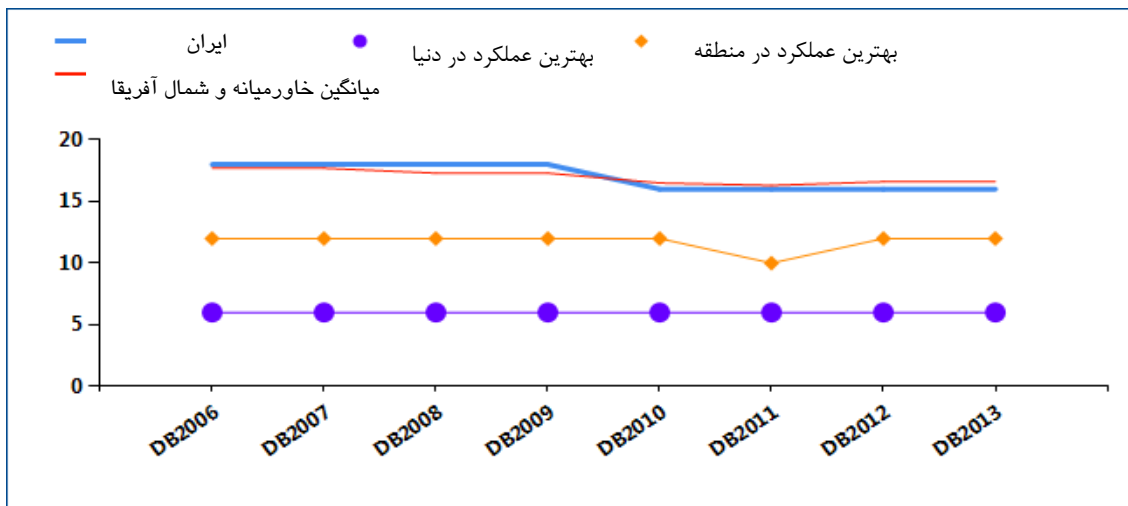
اقتصاد جمهوری اسلامی ایران هم‌اکنون در چه جایگاهی قرار دارد؟

برای برقراری یک انشعاب برق در جمهوری اسلامی ایران چه الزاماتی وجود دارد؟ با توجه به داده‌های جمع‌آوری شده توسط پروژه انجام کسب‌وکار دسترسی به انرژی الکتریکی نیازمند طی ۷ مرحله، صرف ۱۴۰ روز زمان و پرداخت هزینه‌ای معادل ۷۸۸/۴ درصد درآمد سرانه است. (نمودار ۱۰)

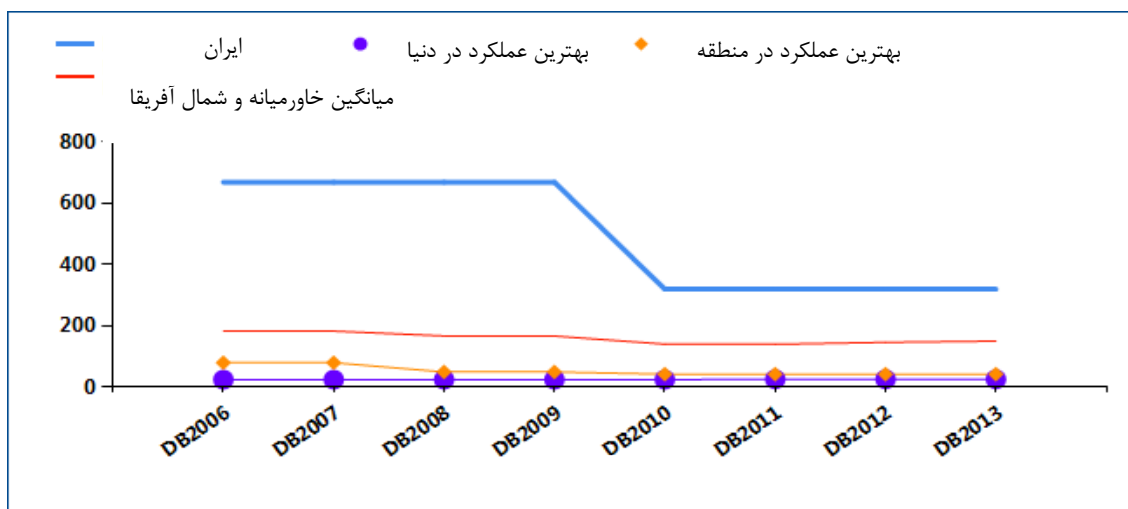
رتبه جهانی جمهوری اسلامی در بین ۱۸۵ کشور در سهولت دسترسی به انرژی الکتریکی ۱۶۳ است (نمودار ۱۱).

نمودار ۱۰. آیا اخذ مجوزهای ساخت در طول زمان تسهیل شده است؟

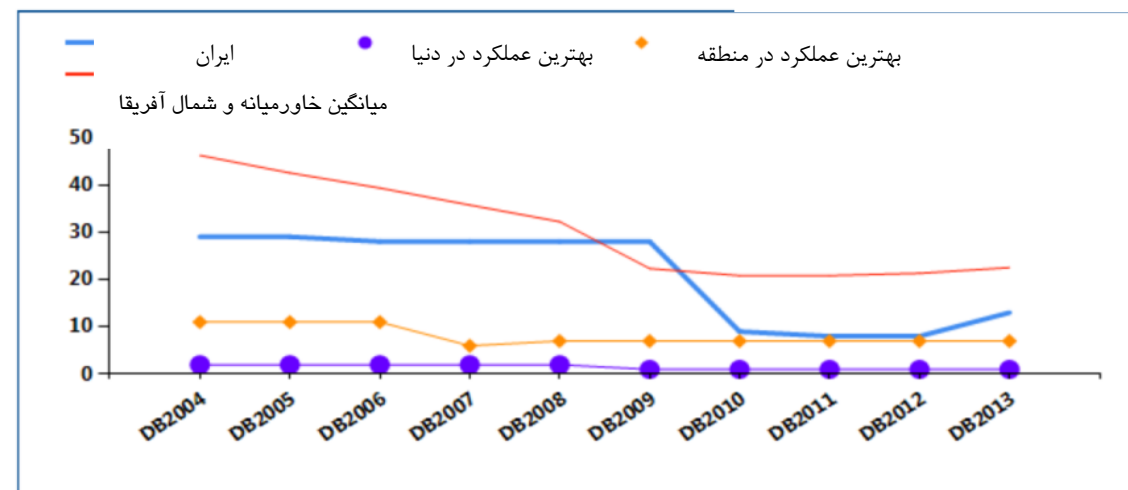
الف) تعداد مراحل

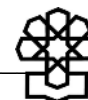

ب) زمان (روز)

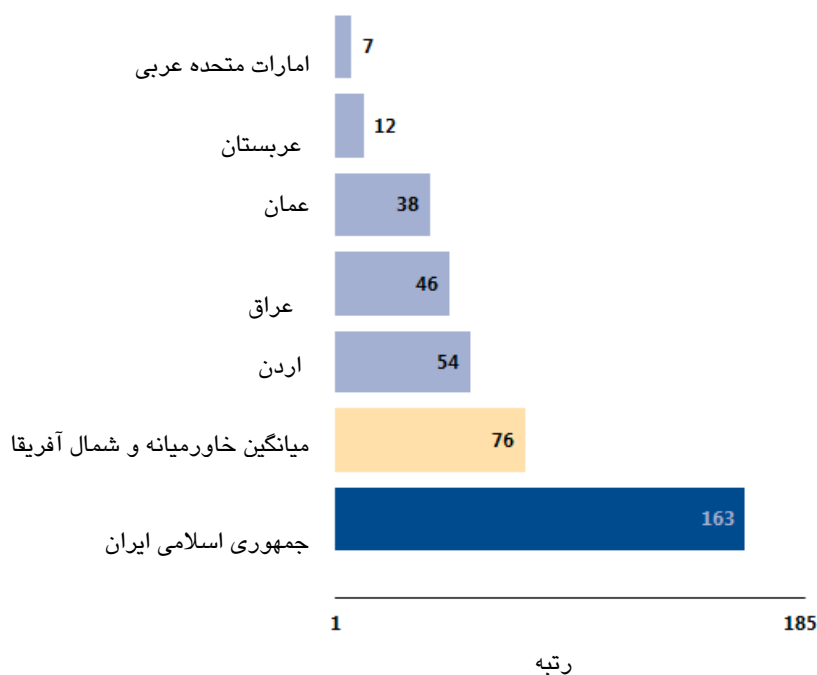

ج) هزینه (درصدی از درآمد سرانه)

نمودار ۱۱. رتبه ایران و رقبای منطقه‌ای در سهولت دسترسی به انرژی الکتریکی

رتبه رقبای منطقه‌ای و میانگین منطقه اطلاعات مفید دیگری در مورد ارزیابی میزان سهولت برقراری انشعاب برق یک انبار برای یک کارآفرین در جمهوری اسلامی ایران ارائه می‌کند. ناگره‌هایی که اساس این رتبه‌بندی را شکل داده‌اند حتی می‌توانند مفیدتر از زمانی باشند که اطلاعات جدید پروژه انجام کسب‌وکار منعکس‌کننده رتبه‌بندی سهولت دسترسی به انرژی الکتریکی باشند. (جدول ۶).

جدول ۶. سهولت دسترسی به انرژی الکتریکی در جمهوری اسلامی ایران

نماگر	جمهوری اسلامی ایران ۲۰۱۳	جمهوری اسلامی ایران ۲۰۱۲	بهترین عملکرد خاورمیانه و شمال آفریقا ۲۰۱۳	بهترین عملکرد جهان ۲۰۱۳
رتبه	۱۶۳	۱۶۴	امارات (۷)	ایسلند (۱)
مراحل (تعداد)	۷	۷	امارات (۴)	آلمان (۳) *
زمان (روز)	۱۴۰	۱۴۰	امارات (۴۰)	آلمان (۱۷)
هزینه (درصدی از درآمد سرانه)	۷۸۸/۴	۱۰۵۸/۵	قطر (۳/۹)	ژاپن (۰/۰)

مأخذ: همان.

توضیح: رتبه‌های مندرج در ذیل ستون ۲۰۱۲ رتبه‌های منتشر شده در گزارش سال گذشته نیستند، بلکه مقایسه رتبه‌بندی گزارش ۲۰۱۲ با اعمال تأثیرات عواملی مانند تصحیح داده‌ها و اضافه شدن ۲ اقتصاد باربادوس و مالت به گزارش امسال است.

* بیشتر از یک اقتصاد رتبه اول را به‌خود اختصاص داده‌اند. برای دریافت اطلاعات بیشتر به وبسایت <http://www.doingbusiness.org> مراجعه کنید.

عملکرد بهترین‌ها در منطقه و جهان در هر یک از نماگرها مقایسه‌های مفیدی ارائه خواهد کرد. اخذ یک انشعاب برق برای اینکه یک کسب‌وکار بتواند فعالیت‌های پایه‌ای خود را انجام دهد ضروری است. در بسیاری از اقتصادها فرآیند مربوط به برقراری انشعاب به دلیل وجود قوانین و مقررات متعدد تاثیرگذار مانند رعایت کردن کیفیت خدمت، ایمنی عمومی، استانداردهای فنی، روال تهیه و تدارک کالا و نصب سیم‌کشی داخلی پیچیده است. همزمان با تلاش برای منطقی کردن قیمت‌ها، دولت‌ها در سراسر جهان برای حصول اطمینان از ایمنی در فرآیند برقراری انشعاب اقداماتی را برای ادغام الزامات مربوط به واگذاری یک انشعاب صورت داده‌اند. پروژه انجام کسب‌وکار چه اصلاحاتی را مرتبط با دسترسی به انرژی الکتریکی برای جمهوری اسلامی ایران ثبت کرده است (جدول ۷)؟

جدول ۷. جمهوری اسلامی ایران چگونه دسترسی به انرژی الکتریکی

را ساده‌تر و یا دشوارتر کرده است؟

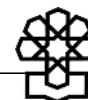
عنوان گزارش	اصلاحات
۲۰۱۲	پروژه انجام کسب‌وکار هیچ اصلاحی را ثبت نکرده است.
۲۰۱۳	پروژه انجام کسب‌وکار هیچ اصلاحی را ثبت نکرده است.

مأخذ: همان.

جزئیات چه هستند؟

اساس نماگرهای ارائه شده در این فصل برای جمهوری اسلامی ایران، مبتنی بر مجموعه‌ای از فرایندهای خاص است که یک کارآفرین باید برای برقراری انشعاب برق یک انبار توسط یک شرکت توزیع برق محلی (مشخصات آن توسط پروژه انجام کسب‌وکار شناسایی شده است) طی کند. داده‌ها از شرکت‌های توزیع برق گردآوری شده و سپس از سوی دستگاه‌های مقرراتی مرتبط با انرژی الکتریکی و افراد حرفه‌ای مستقل مانند مهندس‌های برق، پیمانکاران فعال در زمینه انرژی الکتریکی و شرکت‌های سازنده تکمیل و تأیید می‌شوند. شرکت توزیع برق مورد مطالعه تنها شرکتی است که خدمات برقراری انشعاب را در منطقه‌ای (یا مناطقی) که انبار واقع شده ارائه می‌کند. چنانچه چندین شرکت توزیع برق در منطقه وجود داشته باشد، شرکتی که بیشترین مشترک را دارد انتخاب می‌شود.

این فرآیندها آنهایی هستند که با شرایط انبار و انشعابی که مطابق با مفروضات استاندارد (کادر زیر) مورد استفاده پروژه انجام کسب‌وکار در گردآوری داده‌هاست، همخوانی دارد. (به بخش نماگرها «چه چیزی را پوشش می‌دهند» در این فصل رجوع کنید) فرآیندها، به همراه زمان و هزینه متناظر با آنها در جدول خلاصه زیر آورده شده است:

اخذ یک انشعاب برق
شهر: تهران
شرکت توزیع برق: شرکت برق منطقه‌ای تهران*

* عنوان «شرکت توزیع برق منطقه‌ای تهران بزرگ» به اشتباه شرکت برق منطقه‌ای تهران درج شده است (مترجم)

خلاصه‌ای از جزئیات فرآیندهای اخذ انشعاب برق به همراه زمان و هزینه مربوط

به آنها در جمهوری اسلامی ایران

ردیف	مرحله	زمان انجام	هزینه انجام
۱	ارائه درخواست برای اخذ انشعاب برق از طرف متقاضی به شرکت برق منطقه‌ای تهران و انتظار برای برآورد هزینه‌های انشعاب متقاضی باید شخصاً درخواست را به انضمام گواهی نوع فعالیت مورد نظر به شرکت برق منطقه‌ای تهران ارائه کند.	۹ روز تقویمی	بدون هزینه
۲	شرکت برق منطقه‌ای تهران بازرسی بیرونی را انجام می‌دهد پس از طی مراحل مربوط به درخواست، یک مهندس از طرف شرکت برق منطقه‌ای تهران برای ارزیابی ظرفیت موجود شبکه و امکان افزوده شدن انشعاب جدید از محل بازدید خواهد کرد. بازدید ضروری است چرا که نقشه انشعابات به روز نیستند. علاوه بر آن، شرکت برق منطقه‌ای تهران این موضوع را کنترل خواهد کرد که آیا میزان مصرف برآورد شده از طرف متقاضی صحیح است یا خیر. پس از این مرحله، شرکت می‌تواند هزینه‌های انشعاب جدید را برآورد کند که می‌بایست در بانک پرداخت شود. ضمناً متقاضی در زمان ارائه درخواست، قراردادی با شرکت امضا می‌کند.	یک روز تقویمی	بدون هزینه
۳	متقاضی، تأیید شرکت برق منطقه‌ای تهران را درباره طراحی پست اختصاصی برق دریافت می‌کند. برای اتصال انشعاب ۱۴۰ AKV به احتمال زیاد نصب یک پست ضروری است. یک شرکت خصوصی (احتمالاً همان شرکتی که سیم‌کشی داخلی را انجام داده است) پست را طراحی می‌کند و برای تأیید به شرکت برق منطقه‌ای تهران ارائه می‌کند.	هفت روز تقویمی	۱۴ هزار دلار آمریکا
۴	متقاضی، مواد (مصالح) مورد نیاز کارهای بیرونی را تهیه می‌کند. عملیات اجرایی بیرونی شامل ایجاد تأسیسات برای یک پست فرعی اختصاصی است. تنها یک شرکت رسمی برای تولید ترانسفورماتور در ایران وجود دارد (شرکت ایران ترانسفو) گزینه دیگر خرید یک ترانسفورماتور از بازار آزاد است. شرکت‌ها معمولاً براساس فوریت‌های خود یکی از این دو گزینه را انتخاب می‌کنند. خرید تجهیزات مربوط به کنتور برق هم از دیگر مشکلات شرکت‌هاست. همانند ترانسفورماتور شرکت‌ها دو گزینه دارند: خرید از مراجع رسمی (شرکت برق منطقه‌ای تهران) و یا خرید از بازار آزاد (بازار سیاه).	۱۰۳ روز تقویمی	۵ هزار دلار آمریکا
۵	متقاضی، مجوز حفاری را از شهرداری تهران دریافت می‌کند** متقاضی می‌بایست درخواست خود را برای حفاری به شهرداری تهران ارائه کند.	۱۵ روز تقویمی	۵ میلیون ریال
۶	متقاضی، عملیات اجرایی بیرونی را از شرکت برق منطقه‌ای تهران دریافت می‌کند شرکت برق منطقه‌ای تهران عملیات اجرایی بیرونی را با نصب پست و برقراری اتصال آن به شبکه و لتاژ متوسط به انجام می‌رساند.	۲۰ روز تقویمی	۳۰ هزار دلار آمریکا

ردیف	مرحله	زمان انجام	هزینه انجام
۷	نصب کنتور و بازرسی نهایی از طرف شرکت برق منطقه ای تهران به متقاضی ارائه می‌شود. زمانی که تمام کارها انجام می‌شود و متقاضی کنتور را خریداری می‌کند، یک بخش دیگر در شرکت برق منطقه‌ای تهران، کنتور را نصب نموده و برق به فوریت وصل می‌شود.	یک روز تقویمی	۷۰۰ دلار آمریکا

مأخذ: همان.

* همزمان با سایر مراحل انجام می‌شود.

۴. وضعیت ایران در نماگر ثبت مالکیت

تضمین حقوق مالکیت به صورت رسمی، موضوعی اساسی است. مدیریت اثربخش زمین بخشی از این موضوع است. چنانچه انتقال مالکیت به صورت رسمی بیش از حد پرهزینه و پیچیده باشد، پلاک‌های رسمی موجود ممکن است دوباره به صورت غیر رسمی درآیند. و آنجا که مالکیت به صورت غیر رسمی است و یا به خوبی مدیریت نمی‌شود شانس کمی برای پذیرفته شدن ملک به عنوان وثیقه وام‌ها وجود دارد که همین امر دسترسی به منابع مالی را محدود می‌کند.

نماگرها چه چیزی را پوشش می‌دهند؟

پروژه انجام کسب‌وکار تصویر کاملی را از تمام مراحل که یک شرکت ملزم است برای خرید ملک از یک شرکت دیگر و انتقال مالکیت آن به نام خریدار طی کند ثبت می‌کند. معامله زمانی انجام شده تلقی خواهد شد که بتوان آن را در برابر اشخاص ثالث ارائه کرد، آن را به عنوان وثیقه برای وام بانکی استفاده کرد و یا آن را دوباره به فروش رساند. رتبه سهولت ثبت مالکیت از میانگین ساده رتبه صدک در مؤلفه‌های نماگر شامل فرآیندها، زمان و هزینه به دست می‌آید.

برای اینکه داده‌ها در همه اقتصادهای مورد بررسی قابل مقایسه باشند، پروژه انجام کسب‌وکار فرضیات مختلفی در مورد طرفین معامله، ملک و مراحل در نظر می‌گیرد.

طرفین معامله (خریدار و فروشنده):

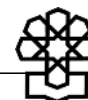
- شرکت با مسئولیت محدود، ۱۰۰ درصد متعلق به اتباع کشور و به بخش خصوصی است.

- در منطقه‌ای در اطراف بزرگ‌ترین شهر تجاری کشور قرار دارد.

- ۵۰ کارمند دارد که همه آنها از اتباع داخلی هستند.

- مشغول انجام فعالیت‌های عمومی تجاری است.

ملک (که به طور کامل متعلق به فروشنده است):

- ارزشی معادل ۵۰ برابر درآمد سرانه دارد. قیمت فروش با ارزش ملک برابر است.
- آیا در اداره ثبت زمین یا سامانه کاداستر و یا هر دو ثبت شده است و هیچ معارضی ندارد.
- در یک منطقه تجاری در اطراف شهر واقع شده است و نیاز به منطقه‌بندی مجدد نیست.
- در رهن جایی نیست و در ده سال گذشته در تملک یک نفر بوده است.
- متشکل از زمینی به مساحت ۵۵۷/۴ مترمربع (۶،۰۰۰ فوت مربع) و اعیان عبارت است از یک انبار ده‌ساله، ۲ طبقه به مساحت ۹۲۹ مترمربع (۱۰،۰۰۰ فوت مربع). انبار در شرایط خوبی قرار دارد و از همه شرایط مطابق با استانداردهای ایمنی، آیین‌نامه‌های ساخت‌وساز و الزامات حقوقی برخوردار است. مالکیت به‌طور یکجا منتقل خواهد شد.

نماگرهای ثبت مالکیت چه چیزی را اندازه‌گیری می‌کنند؟

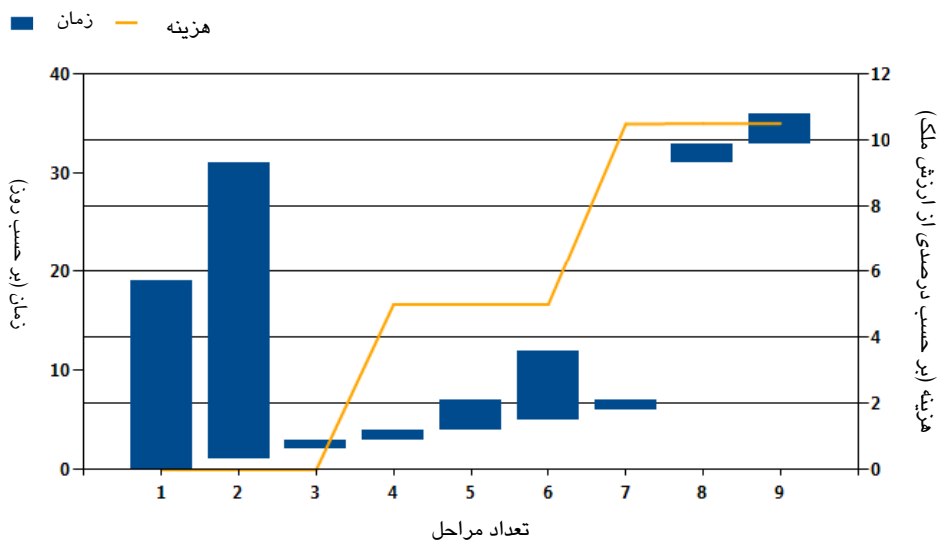
تعداد فرآیندها برای انتقال قانونی پلاک ثبتی اموال غیرمنقول

- اقدامات پیش از ثبت مانند بررسی ادعای افراد ثالث در مورد ملک، توافقنامه خرید و فروش محضری و پرداخت مالیات انتقال ملک،
 - ثبت در بزرگ‌ترین شهر تجاری کشور،
 - اقدامات پس از ثبت مانند تشکیل پرونده پلاک ثبتی در شهرداری.
- مدت زمان مورد نیاز برای تکمیل هر فرآیند برحسب روز تقویمی
- زمانی که صرف جمع‌آوری اطلاعات شده را شامل نمی‌شود،
 - هر فرآیند در یک روز مجزا شروع می‌شود،
 - هر مرحله زمانی به پایان می‌رسد که سند نهایی دریافت شده است،
 - هیچ تماس قبلی با مقامات وجود ندارد.
- هزینه مورد نیاز برای تکمیل هر یک از فرآیندها (برحسب درصدی از ارزش ملک)
- تنها هزینه‌های اداری و رسمی در نظر گرفته می‌شود، رشوه محاسبه نمی‌شود.
 - مالیات بر ارزش افزوده یا سرمایه حاصل شده محاسبه نمی‌شود.

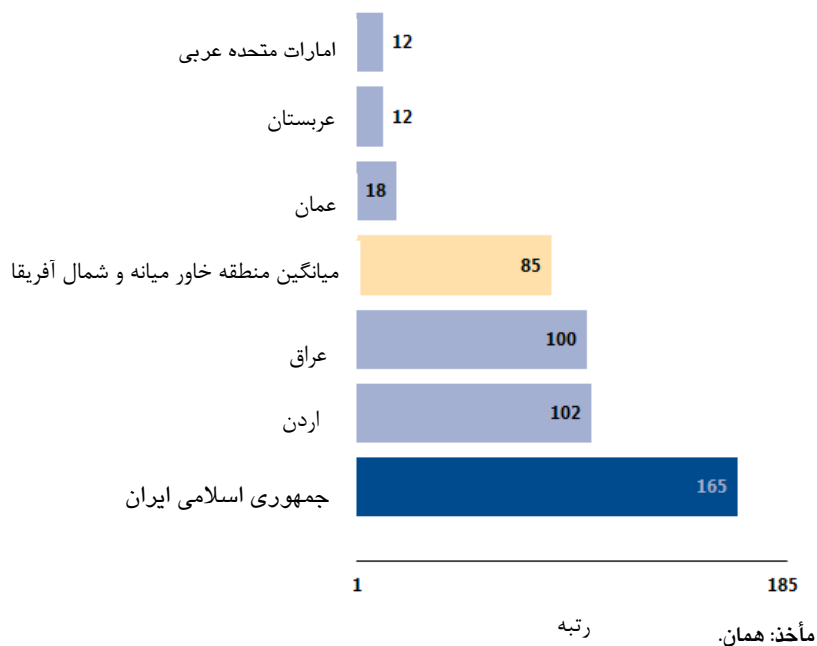
اقتصاد جمهوری اسلامی ایران هم‌اکنون در چه جایگاهی قرار دارد؟

- برای تکمیل فرآیند انتقال یک ملک در جمهوری اسلامی ایران چه الزاماتی وجود دارد؟ با توجه به داده‌های جمع‌آوری شده توسط پروژه انجام کسب‌وکار ثبت مالکیت نیازمند طی ۹ مرحله، صرف ۳۶ روز زمان و پرداخت هزینه‌ای معادل ۱۰/۵ درصد ارزش ملک است (نمودار ۱۲).
- رتبه جهانی جمهوری اسلامی در بین ۱۸۵ کشور در سهولت ثبت مالکیت ۱۶۵ است. (نمودار ۱۳).

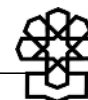
نمودار ۱۲. برای ثبت یک ملک در جمهوری اسلامی ایران چه الزاماتی وجود دارد؟

نمودار ۱۳. جمهوری اسلامی ایران و رقبای منطقه‌ای در چه رتبه‌ای قرار دارند؟

رتبه رقبای منطقه‌ای و میانگین منطقه اطلاعات مفید دیگری در مورد ارزیابی میزان سهولت نقل و انتقال یک ملک برای یک کارآفرین در جمهوری اسلامی ایران ارائه می‌کند.

چه تغییراتی در طول زمان رخ داده است؟

در حالی که اطلاعات جدید پروژه انجام کسب‌وکار منعکس‌کننده میزان سهولت (یا دشواری) ثبت مالکیت در جمهوری اسلامی ایران است، امروزه روند داده‌ها در طول زمان نشان می‌دهد که چه جنبه‌هایی از این فرآیند تغییر کرده و کدام یک تغییر نکرده است. (جدول ۸) این موضوع می‌تواند به شناسایی زمینه‌هایی که امکان بیشترین بهبود وجود دارد کمک کند.

جدول ۸. روند تغییر میزان سهولت ثبت مالکیت در جمهوری اسلامی ایران بر اساس گزارش‌های پروژه

انجام کسب‌وکار

نماگر	۲۰۰۵	۲۰۰۶	۲۰۰۷	۲۰۰۸	۲۰۰۹	۲۰۱۰	۲۰۱۱	۲۰۱۲	۲۰۱۳
رتبه	۱۶۵	۱۶۵
مراحل (تعداد)	۹	۹	۹	۹	۹	۹	۹	۹	۹
زمان (روز)	۳۶	۳۶	۳۶	۳۶	۳۶	۳۶	۳۶	۳۶	۳۶
هزینه (درصدی از ارزش ملک)	۱۰/۶	۱۰/۶	۱۰/۵	۱۰/۶	۱۰/۶	۱۰/۵	۱۰/۵	۱۰/۵	۱۰/۵

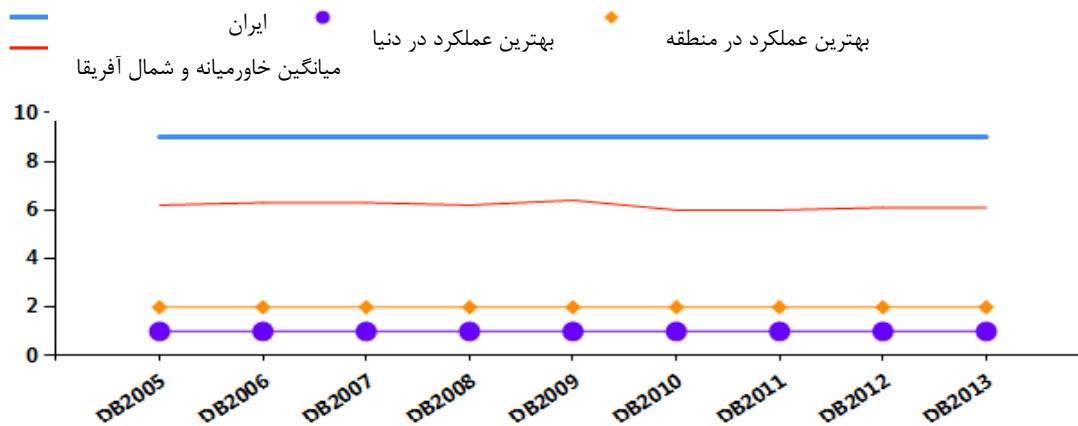
مأخذ: همان.

توضیح: رتبه‌های مندرج در ذیل ستون ۲۰۱۲ رتبه‌های منتشر شده در گزارش سال گذشته نیستند، بلکه مقایسه رتبه‌بندی گزارش ۲۰۱۲ با اعمال تأثیرات عواملی مانند تصحیح داده‌ها و اضافه شدن ۲ اقتصاد باریادوس و مالت به گزارش امسال است. در مورد اطلاعات بیشتر درباره عبارت «فاقد تجربه» به بخش یادداشت‌های مربوط به داده‌ها مراجعه کنید.

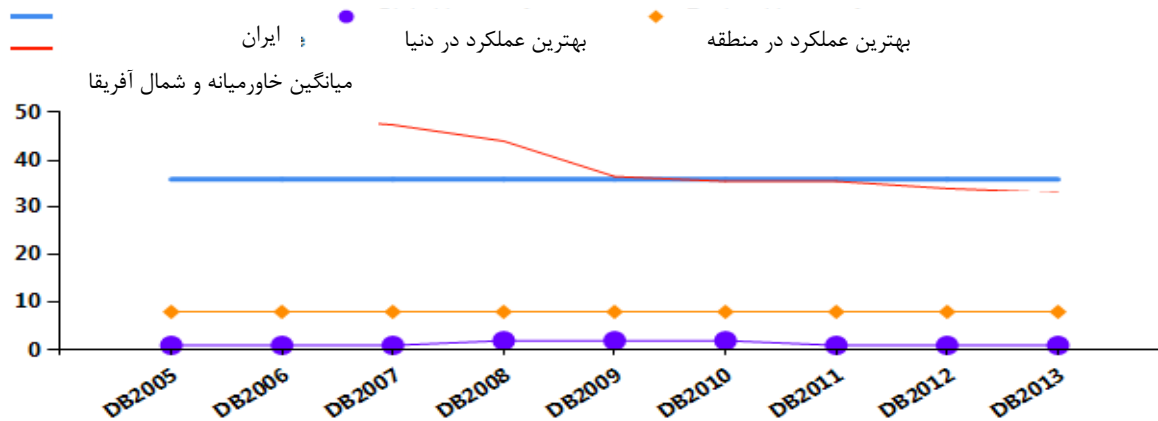
مقایسه با اقتصادهایی که در طول زمان بهترین عملکرد منطقه‌ای یا جهانی را در تعداد مراحل، مدت زمان و یا میزان هزینه برای طی فرآیند ثبت مالکیت داشته‌اند نیز مفید خواهد بود (نمودار ۱۴).

نمودار ۱۴. جمهوری اسلامی ایران و رقبای منطقه‌ای در چه رتبه‌ای قرار دارند؟

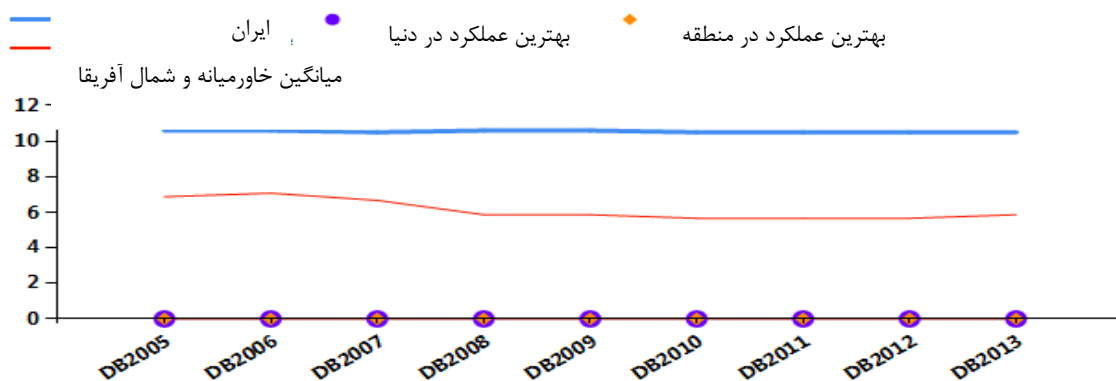
الف) تعداد مراحل

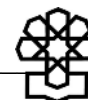
ب) زمان (بر حسب روز)

ج) هزینه (درصدی از ارزش ملک)^۱

۱. توضیح مترجم: کمترین هزینه برای طی فرآیندهای ثبت مالکیت در بهترین عملکردهای منطقه و جهان معادل صفر است.

این مقایسه‌ها نشان می‌دهد که چه زمینه‌هایی برای تسهیل شرایط ثبت مالکیت وجود دارد و تغییرات در میانگین منطقه‌ای می‌تواند نشان دهد که جمهوری اسلامی ایران کجا پا به پای بقیه پیشرفت داشته و کجا از بقیه عقب افتاده است.

اقتصادها در سراسر جهان ثبت و انتقال مالکیت را از طریق رایانه‌ای کردن ثبت زمین، تعیین محدودیت زمانی برای انجام مراحل {در ادارات دولتی} و تعیین هزینه‌های ثابت کم برای کارآفرینان آسان‌تر کرده‌اند. بسیاری به شکل قابل ملاحظه‌ای زمان مورد نیاز را کاهش داده‌اند تا از این طریق خریداران را هرچه زودتر قادر به استفاده از ملک خریداری شده و یا به وثیقه‌گذاری آن کنند. پروژه انجام کسب‌وکار کدام اصلاحات مربوط به ثبت مالکیت را برای جمهوری اسلامی ایران ثبت کرده است (جدول ۹)؟

جدول ۹. جمهوری اسلامی ایران چگونه ثبت مالکیت را در سال‌های بررسی شده توسط پروژه انجام کسب‌وکار ساده‌تر و یا دشوارتر کرده است؟

عنوان گزارش	اصلاحات
۲۰۰۸	پروژه انجام کسب‌وکار هیچ اصلاحی را ثبت نکرده است.
۲۰۰۹	پروژه انجام کسب‌وکار هیچ اصلاحی را ثبت نکرده است.
۲۰۱۰	پروژه انجام کسب‌وکار هیچ اصلاحی را ثبت نکرده است.
۲۰۱۱	پروژه انجام کسب‌وکار هیچ اصلاحی را ثبت نکرده است.
۲۰۱۲	پروژه انجام کسب‌وکار هیچ اصلاحی را ثبت نکرده است.
۲۰۱۳	پروژه انجام کسب‌وکار هیچ اصلاحی را ثبت نکرده است.

توضیح: برای دریافت اطلاعات مربوط به اصلاحات صورت گرفته در سال‌های قبل (از ۲۰۰۵ تاکنون) به پایگاه اینترنتی پروژه به آدرس <http://www.doingbusiness.org> مراجعه کنید.

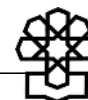
جزئیات چه هستند؟

اساس نماگرهای ارائه شده در این فصل برای جمهوری اسلامی ایران، مبتنی بر مجموعه‌ای از فرآیندهای خاص است که یک خریدار و فروشنده باید برای انتقال یک ملک به نام خریدار طی کنند. این فرآیندها با همکاری وکلای محلی در حوزه املاک، سردفتران و {افراد شاغل در} ادارات ثبت املاک شناسایی شده‌اند. این فرآیندها آنهایی هستند که با شرایط خرید و فروش یک ملک که مطابق با مفروضات استاندارد (کادر زیر) مورد استفاده پروژه انجام کسب‌وکار در گردآوری داده‌هاست، همخوانی دارد. (به بخش نماگرها «چه چیزی را پوشش می‌دهند» در این فصل رجوع کنید) فرآیندها، به همراه زمان و هزینه متناظر با آنها در جدول خلاصه زیر آورده شده است.

مفروضات نقل و انتقال ملک
شهر: تهران
ارزش ملک: ۳ میلیارد و ۵۹۷ میلیون و ۷۹ هزار و ۲۶۳ ریال

خلاصه‌ای از جزئیات فرآیندهای ثبت مالکیت به همراه زمان و هزینه مربوط به آنها در جمهوری اسلامی ایران

ردیف	مرحله	زمان انجام	هزینه انجام
۱	اخذ گواهی اشتغال و تسویه حساب بیمه* چنانچه کاربری ساختمان اداری باشد و همچنین گواهی پایان کار ساختمان داشته باشد، گواهی اشتغال و همچنین تسویه حساب بیمه باید از اداره کار و امور اجتماعی برای کلیه کارگران اخذ شود.	۷ تا ۳۰ روز (همزمان با مراحل ۶، ۴، ۳، ۲، ۱ و ۷)	بدون هزینه
۲	اخذ گواهی پایان کار ساختمان* گواهی پایان کار ساختمان احداث شده بر روی زمین بایستی از شهرداری اخذ شود.	۳۰ روز (همزمان با مراحل ۳، ۲، ۱، ۴، ۵، ۶ و ۷)	بدون هزینه
۳	اخذ گواهی پرداخت عوارض نوسازی ساختمان از شهرداری* گواهی مفصاحساب عوارض متضمن کلیه نوسازی‌های انجام شده بایستی از شهرداری اخذ شود.	یک روز (همزمان با مراحل ۷ و ۶، ۵، ۴، ۳، ۲، ۱)	بدون هزینه
۴	اخذ گواهی مفصاحساب مالیاتی از سازمان امور مالیاتی* مفصاحساب مالیاتی براساس ارزش منطقه‌ای رسمی تعیین می‌شود. گواهی اخذ شده به مدت یک‌ماه اعتبار دارد. قانون تسهیل تنظیم اسناد مصوبه ماه جولای سال ۲۰۰۶ نمایانگر تغییراتی جهت تسهیل فرآیند ثبت املاک و محدود نمودن رانت‌خواری است. ماده (۱) قانون جدید موارد قابل انعطاف‌تری را ارائه کرده است. به‌جای اخذ این اسناد از مسئولین مربوطه، خریداران می‌توانند تعهدنامه‌ای از فروشندگان که مؤید پرداخت کلیه هزینه‌ها از جمله مالیات، تسویه حساب تأمین اجتماعی، دریافت نمایند. در عمل بنگاه‌ها (بنگاه املاک) گواهی را دریافت می‌کنند.	یک روز (همزمان با مراحل ۶، ۴، ۵، ۳، ۲، ۱ و ۷)	۵ درصد ارزش ملک (مالیات انتقال)
۵	بررسی ملک در دایره ثبت املاک* استعلام در تهران به مدت یک ماه اعتبار دارد	۲ تا ۳ روز (همزمان با مراحل ۴، ۵، ۳، ۲، ۱ و ۷)	۴۰۰ ریال
۶	گواهی تسویه حساب تأمین اجتماعی* گواهی تسویه حساب تأمین اجتماعی بایستی از سازمان تأمین اجتماعی اخذ شود.	۷ روز (همزمان با مراحل ۴، ۳، ۲، ۱، ۵، ۶ و ۷)	بدون هزینه

ردیف	مرحله	زمان انجام	هزینه انجام
۷	پرداخت مالیات نقل و انتقال در بانک ملی* حق تمبر قانونی بایستی قبل از تهیه مبایعه‌نامه به بانک ملی پرداخت شود. براساس قوانین و مقررات اداره ثبت، مالیات نقل و انتقال براساس قیمت منطقه‌ای محاسبه می‌شود، بنابراین مالیات نقل و انتقال بابت املاکی که قیمت آنها تا ۴۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال است معادل ۳ درصد و برای املاکی که بیش از ۴۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال قیمت دارند معادل ۵ درصد کل مبلغ خواهد بود. قیمت درج شده در سند ممکن است قیمت منطقه‌ای یا قیمت واقعی باشد. در هر صورت، قیمت منطقه بندی، که بین ۷ تا ۱۰ درصد قیمت واقعی است، مبنای محاسبه می‌باشد. حتی در صورتی که قیمت واقعی در سند درج شود، مبنای محاسبه میزان مالیات، قیمت منطقه‌ای بوده و محاسبات توسط دفتر اسناد رسمی انجام خواهد شد.	یک روز (همزمان با مراحل ۱، ۲، ۳، ۴، ۵ و ۶)	۵ درصد ارزش ملک (مالیات انتقال) به اضافه نیم درصد ارزش ملک (به صورت تجمعی) به حساب دولت واریز می‌شود
۸	سند در دفتر اسناد رسمی تهیه و رسماً گواهی می‌شود. دفتر اسناد رسمی در هنگام تنظیم سند، طبق تعرفه قانونی (که از سوی سازمان ثبت اسناد و املاک کشور در زمان انشای قرارداد تعیین می‌گردد) مبلغی اخذ می‌نماید که شامل حق‌التحریر و حق ثبت است. براساس بخشنامه شماره ۸۷/۸۰۳۹ معاون سازمان ثبت اسناد و املاک کشور	یک تا سه روز	۶۰۷ میلیون و ۲۰۵ هزار و ۹۴ ریال
۹	سند مالکیت در اداره ثبت اسناد و املاک به ثبت می‌رسد. دفتر اسناد رسمی با ارسال خلاصه‌ای از سند مالکیت، سند مالکیت را در اداره ثبت اسناد و املاک به ثبت می‌رساند.	سه روز	هزینه ثبت قبلاً در مرحله ۸ پرداخت شده است.

مأخذ: همان.

* همزمان با سایر مراحل انجام می‌شود.

۵. وضعیت ایران در نماگر اخذ اعتبار

دو دسته از چارچوب‌ها می‌توانند دسترسی به اعتبار را تسهیل نموده و تخصیص آن را بهبود بخشند: سامانه‌های اطلاعات اعتباری و حقوق قانونی وام‌گیرندگان و وام‌دهندگان در قوانین مربوط به وثیقه و ورشکستگی. سامانه‌های اطلاعات اعتباری، وام‌دهندگان را قادر می‌سازد تا سابقه مالی اعتبارگیرنده بالقوه را ببینند (مثبت یا منفی) - اطلاعات ارزشمندی که برای ارزیابی ریسک در نظر

گرفته می‌شود. سامانه‌های اطلاعات اعتباری همچنین این امکان را برای وام‌گیرندگان به وجود می‌آورد تا با ایجاد یک سابقه اعتباری خوب، دسترسی آسان‌تری به منابع اعتباری داشته باشند. قوانین محکم و مستدل، صاحبان کسب‌وکار را قادر می‌سازند تا از دارایی‌های خود، به‌خصوص اموال منقول، به‌عنوان وثیقه برای ایجاد سرمایه استفاده کنند، این درحالی است که ارتباط مستقیمی بین حقوق قوی اعتباردهندگان و نسبت میزان اعتبار بخش خصوصی به تولید ناخالص داخلی وجود دارد.

نماگرها چه چیزی را پوشش می‌دهند؟

پروژه انجام کسب‌وکار میزان به اشتراک‌گذاری اطلاعات مربوط به اعتبار و حقوق قانونی وام‌گیرندگان و وام‌دهندگان را با لحاظ کردن مبادلات مالی دارای وثیقه از طریق دو مجموعه از شاخص‌ها ارزیابی می‌کند. شاخص عمق اطلاعات اعتباری^۱ قواعد و شیوه‌های مؤثر بر میزان پوشش، دامنه و دسترسی به اطلاعات اعتباری موجود از طریق یک اداره اعتباری دولتی و یا یک مؤسسه اعتباری خصوصی را اندازه‌گیری می‌کند. شاخص قدرت حقوق قانونی^۲ هم این موضوع را اندازه‌گیری می‌کند که آیا ویژگی‌های خاصی برای تسهیل وام‌دهی در قوانین مربوط به وثیقه و ورشکستگی وجود دارد. پروژه انجام کسب‌وکار با مد نظر قرار دادن سناریوهای محتمل دامنه مبادلات مالی دارای وثیقه - که طرفین آن عبارتند از: یک وام‌گیرنده دارای وثیقه و یک وام‌دهنده قابل اعتماد - را تعیین کرده و به بررسی محدودیت‌های قانونی در استفاده از وثایق منقول می‌پردازد. براساس سناریوها فرض می‌شود که وام‌گیرنده (شرکت) دارای ویژگی‌های زیر است:

- یک شرکت خصوصی، با مسئولیت محدود است.

- دفتر مرکزی و محل فعالیت آن در بزرگ‌ترین شهر تجاری است.

- ۱۰۰ کارمند دارد.

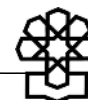
- ۱۰۰ درصد متعلق به اتباع داخلی است. وام‌دهنده هم همین شرایط را دارد.

رتبه سهولت اخذ اعتبار با توجه به رتبه صدک از مجموع امتیازات اجزای شاخص عمق

اطلاعات اعتباری و شاخص قدرت حقوق قانونی محاسبه می‌شود.

1. Depth of Credit Information Index

2. Strength of Legal Rights Index

نماگرهای اخذ اعتبار چه چیزی را اندازه‌گیری می‌کنند؟

شاخص قدرت حقوق قانونی (۱۰-۰)

- حمایت از حقوق وام‌گیرندگان و وام‌دهندگان از طریق قوانین وثیقه،
- حمایت از حقوق وام‌دهندگان دارای وثیقه از طریق قوانین ورشکستگی.

عمق شاخص اطلاعات اعتباری (۶-۰)

- دامنه و دسترسی به اطلاعات اعتباری توزیع شده توسط ادارات اعتباری دولتی و دفاتر اعتباری خصوصی.

میزان پوشش توسط اداره اعتباری دولتی (درصد از بزرگسالان)^۱

- تعداد افراد و شرکت‌های فهرست شده در اداره اعتباری دولتی به‌عنوان درصدی از جمعیت بزرگسال.

میزان پوشش توسط مؤسسه اعتباری خصوصی (درصد از بزرگسالان)^۲

- تعداد افراد و شرکت‌های فهرست شده در مؤسسه اعتباری خصوصی به‌عنوان درصدی از جمعیت بزرگسال

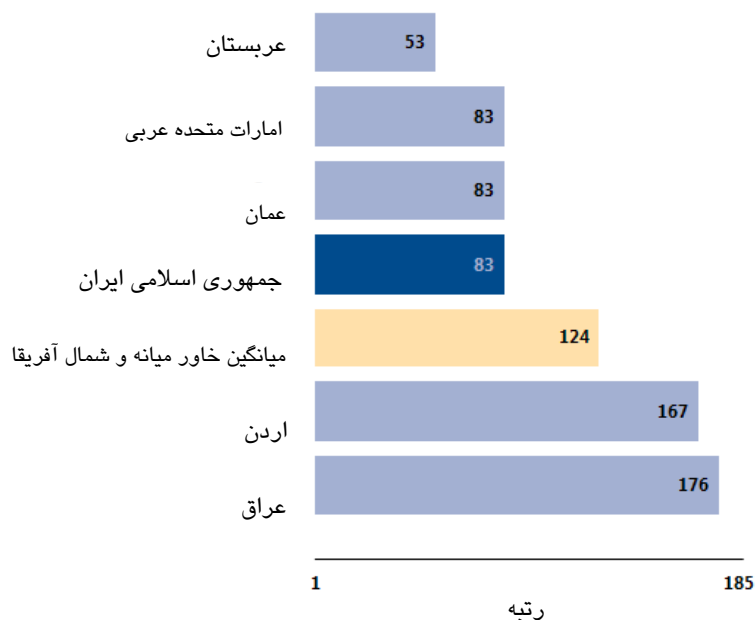
اقتصاد جمهوری اسلامی ایران هم‌اکنون در چه جایگاهی قرار دارد؟

سامانه‌های اطلاعات اعتباری و قوانین وثیقه و ورشکستگی در جمهوری اسلامی ایران تا چه اندازه دسترسی به اعتبار را تسهیل کرده‌اند؟ اقتصاد جمهوری اسلامی ایران در شاخص عمق اطلاعات اعتباری ۵ نمره و در شاخص قدرت حقوق قانونی ۴ نمره کسب کرده است. (برای دریافت جزئیات بیشتر در مورد خلاصه نمرات به بخش پایانی این فصل مراجعه کنید) کسب نمره بالاتر بیانگر وجود اطلاعات اعتباری بیشتر و حقوق قانونی قوی‌تر برای وام‌گیرندگان و وام‌دهندگان است. رتبه جهانی جمهوری اسلامی در بین ۱۸۵ کشور در سهولت دسترسی به اعتبار ۸۳ است (نمودار ۱۵).

۱. توضیح مترجم: در رتبه‌بندی کشورها تأثیری ندارد.

۲. توضیح مترجم: در رتبه‌بندی کشورها تأثیری ندارد.

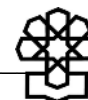
نمودار ۱۵. رتبه ایران و رقبای منطقه‌ای در سهولت اخذ اعتبار

رتبه اقتصادهای رقیب و میانگین منطقه اطلاعات مفید دیگری در مورد ارزیابی اینکه مقررات و نهادهای ذیربط در جمهوری اسلامی ایران تا چه میزان از فرآیند وام‌گیری و وام‌دهی پشتیبانی می‌کنند ارائه می‌کند.

چه تغییراتی در طول زمان رخ داده است؟

درحالی که اطلاعات جدید پروژه انجام کسب‌وکار منعکس‌کننده این موضوع هستند که امروزه سامانه‌های اطلاعات اعتباری و قوانین وثیقه و ورشکستگی در جمهوری اسلامی ایران تا چه میزان از فرآیند وام‌گیری و وام‌دهی پشتیبانی می‌کنند، روند داده‌ها در طول زمان نشان می‌دهد که نهادها و مقررات مربوطه در چه مقاطعی تقویت شده و در چه مواقعی تضعیف شده‌اند. (جدول ۱۰) این موضوع می‌تواند به شناسایی زمینه‌هایی که امکان بیشترین بهبود وجود دارد کمک کند.

جدول ۱۰. روند تغییر میزان سهولت اخذ اعتبار در جمهوری اسلامی ایران براساس گزارش‌های پروژه انجام کسب‌وکار

نماگر	۲۰۰۵	۲۰۰۶	۲۰۰۷	۲۰۰۸	۲۰۰۹	۲۰۱۰	۲۰۱۱	۲۰۱۲	۲۰۱۳
رتبه	۹۷	۸۳
شاخص قدرت حقوق قانونی (۱-۰)	۴	۴	۴	۴	۴	۴	۴	۴	۴
شاخص عمق اطلاعات اعتباری	۲	۳	۳	۳	۳	۳	۴	۴	۵
پوشش توسط اداره اعتبارات دولتی (درصد از بزرگسالان)	موجود نیست	۱۳/۷	۱۳/۷	۲۲/۲	۲۱/۷	۳۱/۳	۲۲/۷	۲۶/۵	۲۵/۹
پوشش توسط مؤسسه اعتباری خصوصی (درصد از بزرگسالان)	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۴/۵	۲۴/۴	۳۱/۹

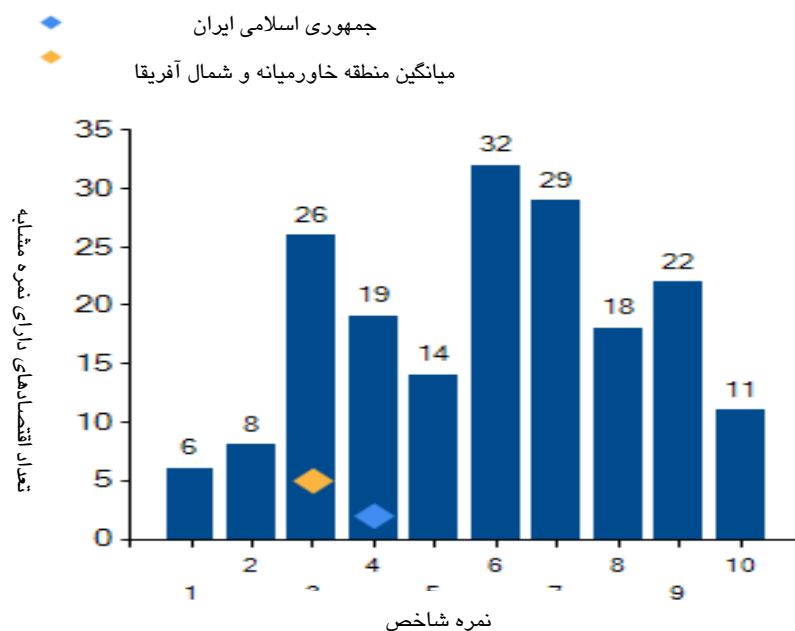
مأخذ: همان.

توضیح: عبارت «موجود نیست» به این معنی است که وضعیت اقتصاد در سال مورد نظر بررسی نشده است. رتبه‌های مندرج در ذیل ستون ۲۰۱۲ رتبه‌های منتشر شده در گزارش سال گذشته نیستند، بلکه مقایسه رتبه‌بندی گزارش ۲۰۱۲ با اعمال تأثیرات عواملی مانند تصحیح داده‌ها و اضافه شدن ۲ اقتصاد باربادوس و مالت به گزارش امسال است.

یکی از راه‌های ارزیابی نمرات کسب شده مربوط به یک اقتصاد در نماگرهای اخذ اعتبار این است که جایگاه اقتصاد مورد نظر را در توزیع نمرات کسب شده همه اقتصادها بررسی کنیم (نمودار ۱۶).

نمودار ۱۶. قدرت حقوق قانونی وام‌دهندگان و وام‌گیرندگان چقدر است؟

تعداد اقتصادهایی با نمرات کسب شده مشابه در شاخص قدرت حقوق قانونی از ۰ تا ۱۰ در سال ۲۰۱۲

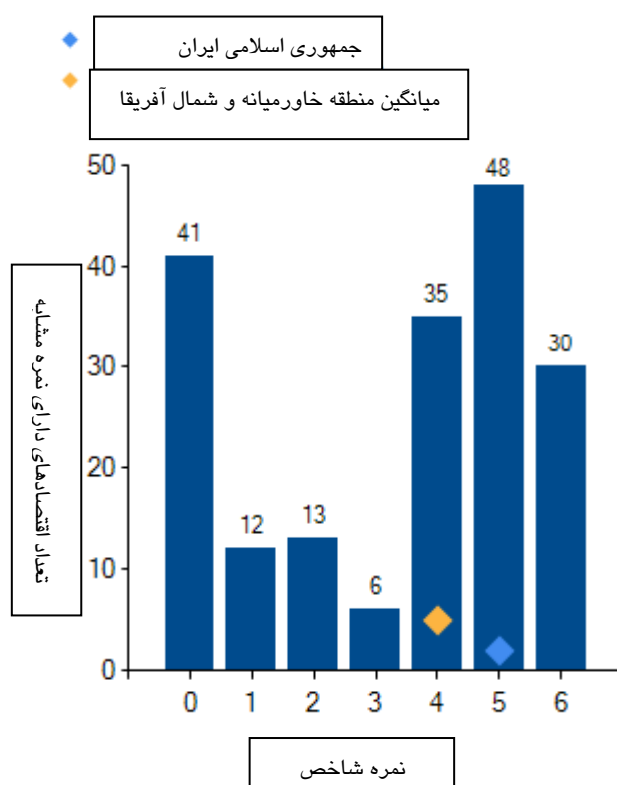
مأخذ: همان.

توضیح: کسب نمرات بالاتر بیانگر آن است که قوانین وثیقه و ورشکستگی به منظور تسهیل دسترسی به اعتبار بهتر تدوین شده‌اند.

نمره کسب شده در شاخص قدرت حقوق قانونی را برای جمهوری اسلامی ایران در سال ۲۰۱۲ برجسته کرده و نشان می‌دهد که کدام اقتصادها نمره مشابه کسب کرده و همچنین متوسط نمره منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا در این سال چند بوده است. (نمودار ۱۷). همین موضوع را برای شاخص عمق اطلاعات اعتباری نشان می‌دهد.

نمودار ۱۷. میزان به اشتراک‌گذاری اطلاعات اعتباری و دامنه آن چقدر است؟

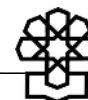
تعداد اقتصادهایی با نمرات کسب شده مشابه در شاخص عمق اطلاعات اعتباری از ۰ تا ۶ در سال ۲۰۱۲

مأخذ: همان.

توضیح: کسب نمرات بالاتر بیانگر آن است که دسترسی به اطلاعات اعتباری چه در ادارات اعتباری دولتی و چه در مؤسسات اعتباری خصوصی بیشتر است که این امر اتخاذ تصمیم برای اعطای اعتبار را تسهیل می‌کند. میانگین منطقه در شاخص عمق اطلاعات اعتباری اقتصادهایی که فاقد ادارات اعتباری دولتی و یا مؤسسات اعتباری خصوصی هستند را دربر نمی‌گیرد.

هنگامی که اقتصادها حقوق قانونی وام‌دهندگان و وام‌گیرندگان را در چارچوب قوانین وثیقه و ورشکستگی تقویت کرده و دامنه، سطح پوشش و میزان در دسترس بودن اطلاعات اعتباری را افزایش

می‌دهند، در حقیقت دسترسی کارآفرینان به اعتبارات را افزایش داده‌اند. پروژه انجام کسب‌وکار کدام اصلاحات مربوط به اخذ اعتبار را برای جمهوری اسلامی ایران ثبت کرده است (جدول ۱۱)؟

جدول ۱۱. جمهوری اسلامی ایران چگونه اخذ اعتبار را در سال‌های بررسی شده توسط پروژه انجام کسب‌وکار ساده‌تر و یا دشوارتر کرده است؟

عنوان گزارش	اصلاحات
۲۰۰۸	پروژه انجام کسب‌وکار هیچ اصلاحی را ثبت نکرده است.
۲۰۰۹	پروژه انجام کسب‌وکار هیچ اصلاحی را ثبت نکرده است.
۲۰۱۰	پروژه انجام کسب‌وکار هیچ اصلاحی را ثبت نکرده است.
۲۰۱۱	تأسیس یک مؤسسه اعتباری خصوصی دسترسی به اطلاعات اعتباری را بهبود بخشید.*
۲۰۱۲	پروژه انجام کسب‌وکار هیچ اصلاحی را ثبت نکرده است.
۲۰۱۳	پروژه انجام کسب‌وکار هیچ اصلاحی را ثبت نکرده است.

مأخذ: همان.

توضیح: برای دریافت اطلاعات مربوط به اصلاحات صورت گرفته در سال‌های قبل (از ۲۰۰۵ تاکنون) به پایگاه اینترنتی پروژه به آدرس <http://www.doingbusiness.org> مراجعه کنید.
* همزمان با آغاز فعالیت شرکت مشاوره رتبه‌بندی ایران اصلاح یاد شده برای جمهوری اسلامی ایران ثبت شد (توضیح مترجم).

جزئیات چه هستند؟

مبنای نامگرهای مربوط به اخذ اعتبار که در این قسمت برای جمهوری اسلامی ایران گزارش شده‌اند، اطلاعات دقیقی است که از درون این اقتصاد جمع‌آوری شده است. داده‌های مرتبط با به اشتراک‌گذاری اطلاعات اعتباری از طریق نظرسنجی از ادارات اعتباری عمومی یا مؤسسات اعتباری خصوصی (در صورت وجود) جمع‌آوری شده است. برای تدوین شاخص عمق اطلاعات اعتباری، به هر یک از ۶ ویژگی {تعریف شده} برای ادارات اعتباری عمومی یا مؤسسات اعتباری خصوصی یک نمره از یک اختصاص می‌یابد (خلاصه نمرات در جدول ۱۲ قابل مشاهده است).

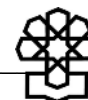
داده‌ها در مورد حقوق قانونی وام‌گیرندگان و وام‌دهندگان از طریق نظرسنجی از وکلای مالی جمع‌آوری شده و با استفاده از تجزیه و تحلیل قوانین و مقررات و همچنین منابع عمومی اطلاعات در مورد قوانین ورشکستگی و وثیقه راستی‌آزمایی شده است. درخصوص شاخص قدرت حقوق قانونی، به هریک از هشت ویژگی مربوط به حقوق قانونی در قانون وثیقه و دو ویژگی مربوط به قانون ورشکستگی یک نمره از یک اختصاص می‌یابد.

جدول ۱۲. خلاصه‌ای از نمرات جمهوری اسلامی ایران در نماگر اخذ اعتبار

نماگر	جمهوری اسلامی ایران	میانگین منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا	متوسط کشورهای با درآمد بالای عضو OECD
شاخص قدرت حقوق قانونی ۰ تا ۱۰	۴	۳	۷
شاخص عمق اطلاعات اعتباری - ۰ تا ۶	۵	۴	۵
پوشش توسط اداره اعتباری دولتی (درصد از بزرگسالان)	۲۵/۹	۱۲/۶	۳۱/۵
پوشش توسط مؤسسه اعتباری خصوصی (درصد از بزرگسالان)	۳۱/۹	۲۶/۴	۷۴/۶

توضیح: در مواردی که یک اقتصاد در طبقه‌بندی کشورهای با درآمد بالای عضو OECD قرار داشته باشد ستون میانگین منطقه تنها یک بار نمایش داده می‌شود. میانگین منطقه در شاخص عمق اطلاعات اعتباری اقتصادهایی که فاقد ادارات اعتباری دولتی و یا مؤسسات اعتباری خصوصی هستند را دربر نمی‌گیرد. میانگین منطقه در نماگر پوشش اطلاعات اعتباری توسط ادارات عمومی کشورهایی را که فاقد ادارات اطلاعات اعتباری عمومی هستند دربر نمی‌گیرد. میانگین منطقه در نماگر پوشش اطلاعات اعتباری توسط مؤسسات خصوصی کشورهایی را که فاقد مؤسسات اطلاعات اعتباری خصوصی هستند دربر نمی‌گیرد.

شاخص قدرت حقوق قانونی از ۰ تا ۱۰ نمره شاخص: ۴	
بله	آیا هر شرکتی می‌تواند از اموال منقول خود به‌عنوان وثیقه استفاده کند درحالی که همچنان مالکیت آنها را در اختیار دارد؛ و هر مؤسسه مالی چنین اموالی را به‌عنوان وثیقه می‌پذیرد؟
خیر	آیا قانون به شرکت‌ها اجازه می‌دهد که حق تضمین بدون حق تصرف درباره یک گروه واحد از اموال منقول خود را اعطا نمایند، بدون آنکه به توضیحات خاصی در مورد وثیقه نیاز باشد؟
خیر	آیا قانون به شرکت‌ها اجازه می‌دهد که حق تضمین بدون حق تصرف درباره همه اموال منقول خود را اعطا نمایند، بدون آنکه به توضیحات خاصی در مورد وثیقه نیاز باشد؟
خیر	آیا ممکن است یک حق تضمین به دارایی‌های آتی یا بعداً خریداری شده تسری پیدا کند و یا ممکن است به‌صورت خودکار به محصولات، عواید و جایگزین‌های کالای اولیه تسری پیدا کند؟
خیر	آیا ارائه یک توصیف کلی از بدهی‌ها و تعهدات در موافقتنامه‌های وثایق مجاز است، آیا می‌توان همه انواع بدهی‌ها و تعهدات را به‌عنوان تضمین بین طرفین در نظر گرفت و آیا موافقتنامه وثیقه می‌تواند شامل بیشترین مقدار از دارایی‌ها به رهن گذاشته شده باشد؟
خیر	آیا یک سامانه ثبت وثیقه دارای اعتبار قانونی دارای یک پایگاه داده‌های الکترونیکی، که به‌لحاظ جغرافیایی و براساس نوع دارایی انجام است، نام‌وام‌گیرنده را فهرست می‌کند؟
خیر	آیا به اعتباردهندگان دارای وثیقه پیش از بقیه {طلبکاران} پرداخت می‌شود (به‌عنوان مثال قبل از دعوی مالیاتی عمومی و یا کارگری) زمانی که اعتبارگیرنده در فرآیند خارج از جریان ورشکستگی ناتوان از پرداخت تعهدات خود است؟
بله	آیا به اعتباردهندگان دارای وثیقه پیش از بقیه {طلبکاران} پرداخت می‌شود (به‌عنوان مثال قبل از دعوی مالیاتی عمومی و یا کارگری) زمانی که شرکت در فرآیند انحلال است؟
بله	زمانی که بدهکار در فرآیند «بازسازی» تحت نظارت دادگاه قرار می‌گیرد، اعتباردهندگان دارای وثیقه هم در معرض توقف یا تعلیق {فعالیت‌های شرکت} قرار نمی‌گیرند و هم قانون زمینه‌های معافیت اعتباردهندگان دارای وثیقه از توقف را فراهم کرده است.
بله	آیا در زمانی که یک حق تضمین به‌وجود می‌آید قانون به طرفین اجازه می‌دهد که در چارچوب یک موافقتنامه وثیقه در مورد اینکه طلبکار حق تضمین خود را خارج از دادگاه اعمال کند به توافق برسند؟

شماره شاخص: ۵	اداره اعتباری دولتی	مؤسسه اعتباری خصوصی	شاخص عمق اطلاعات اعتباری از ۰ تا ۶
۱	بله	بله	آیا هم اطلاعات مربوط به بنگاه‌ها و هم اطلاعات مربوط به اشخاص توزیع می‌شود؟
۱	خیر	بله	آیا هم اطلاعات مثبت و هم اطلاعات منفی توزیع می‌شود؟
۰	خیر	خیر	آیا اداره ثبت علاوه بر مؤسسات مالی، اطلاعات اعتباری خرده‌فروشی‌ها، اعتباردهندگان تجاری و یا شرکت‌های ارائه‌دهنده انشعابات شهری را توزیع می‌کند؟
۱	خیر	بله	آیا اطلاعات اعتباری با سابقه بیشتر از دو سال توزیع می‌شود؟
۱	بله	بله	آیا اطلاعات مربوط به همه وام‌های زیر یک درصد درآمد سرانه توزیع می‌شود؟
۱	بله	خیر	آیا قانون در مورد حق وام‌گیرنده برای کنترل داده‌های مربوط به خود در بزرگ‌ترین اداره ثبت اطلاعات اعتباری تضمین داده است؟

توضیح: در صورتی که هریک از ادارات ثبت اطلاعات عمومی یا خصوصی پاسخ «بله» دریافت کنند شماره ۱ برای اقتصاد مورد بررسی منظور خواهد شد.

سطح پوشش	مؤسسه اعتباری خصوصی	اداره اعتباری دولتی
تعداد بنگاه‌ها	۱۴۳ هزار	۳۴۰ هزار و ۹۰۱
تعداد اشخاص	۱۷ میلیون و ۱۵ هزار	۱۳ میلیون و ۶۲۶ هزار و ۸۵۴

مأخذ: همان.

۶. وضعیت ایران در نماگر حمایت از سهام‌داران خرد

موضوع حمایت از سهام‌داران خرد^۱ از این نظر برای شرکت‌ها مهم است که می‌توانند از این طریق توانایی خود را برای افزایش سرمایه مورد نیاز برای رشد، نوآوری، متنوع‌سازی و رقابت بالا ببرند. اگر در قوانین چنین حمایت‌هایی دیده نشده باشد، سهام‌داران خرد ممکن است تمایلی به سرمایه‌گذاری نداشته باشند مگر اینکه آنها در زمره سهام‌داران کنترل‌کننده شرکت قرار بگیرند. مقررات قوی به وضوح معاملات مربوط به اشخاص وابسته را تعریف کرده، الزامات افشای روشن و کارآمد اطلاعات را ترویج می‌کند، مشارکت سهام‌داران در تصمیم‌گیری‌های عمده مربوط به شرکت را الزامی کرده و استانداردهای واضح و روشنی را برای پاسخگویی شرکت به افراد درون شرکت تعیین می‌کند.

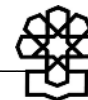
۱. در متن اصلی عنوان این نماگر Protecting Investors آمده که برای درک عمیق‌تر و تناسب با محتوا و مفروضات نماگر این عنوان حمایت از سهام‌داران خرد ترجمه شده است.

نماگرها چه چیزی را پوشش می‌دهند؟

پروژه انجام کسب‌وکار [در این نماگر] به اندازه‌گیری قدرت حمایت از سهام‌داران خرد در مقابل استفاده مدیران از دارایی‌های شرکت برای استفاده شخصی و یا معامله با خود می‌پردازد. نماگرها سه جنبه حمایت از سهام‌داران خرد را برجسته می‌کنند:

۱. شفافیت معاملات مربوط به اشخاص وابسته (شاخص میزان افشا)،
 ۲. مسئولیت معامله با خود (شاخص میزان مسئولیت مدیر)،
 ۳. توانایی سهام‌داران برای شکایت از سوء مدیریت مدیران و اعضای هیئت‌مدیره (شاخص میزان سهولت شکایت سهام‌داران).
- رتبه‌بندی در شاخص قدرت حمایت از سهام‌داران خرد به میانگین ساده رتبه صدک در سه شاخص بالاست. برای اینکه داده‌ها در همه اقتصادهای مورد بررسی قابل مقایسه باشند، پروژه انجام کسب‌وکار فرضیات مختلفی در مورد نوع فعالیت اقتصادی و معامله در نظر می‌گیرد.
- کسب‌وکار (خریدار):

- یک شرکت تجاری عمومی است که در مهمترین بازار بورس اوراق بهادار اقتصاد آن کشور پذیرش شده (یا دستکم یک شرکت خصوصی بزرگ با سهام‌داران متعدد) است.
- دارای یک هیئت‌مدیره و یک مدیرعامل^۱ است که در مواردی که از نظر قانونی اجازه داده شده می‌تواند به نیابت از خریدار عمل کند، حتی اگر این موضوع به‌طور خاص الزام قانونی نباشد. معامله شامل جزئیات زیر است:
- آقای جیمز، به‌عنوان مدیرعامل و سهام‌دار اکثریت شرکت، پیشنهاد می‌کند که شرکت یک کامیون دست دوم را از یک شرکت دیگر که خود او مالک آن شرکت است خریداری نماید.
- قیمت کامیون از قیمت روز بازار بالاتر است، اما روند معامله طی می‌شود.
- تمام مصوبات مورد نیاز در شرکت اخذ می‌شود و همه مواردی که افشای اطلاعات الزامی است رعایت می‌شود، هرچند معامله به ضرر خریدار است.
- سهام‌داران از اشخاص ذینفع و همچنین اعضای هیئت‌مدیره شکایت می‌کنند.

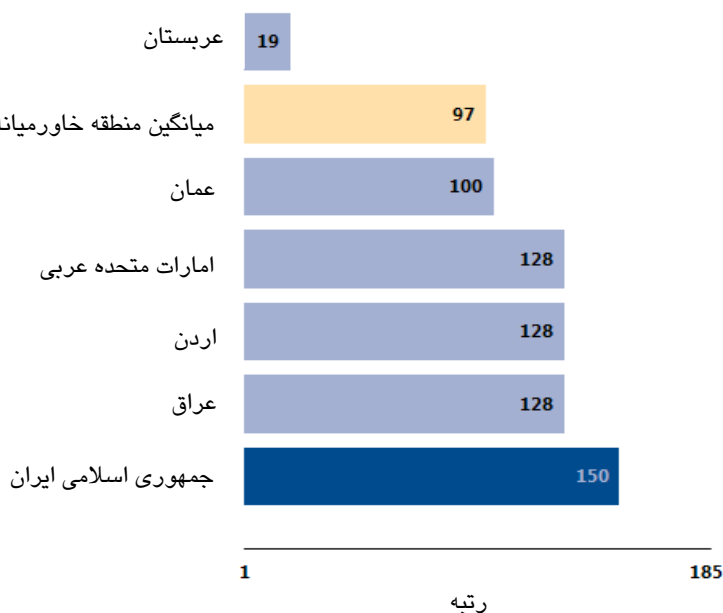
<p>نماگرهای حمایت از سهام‌داران خرد چه چیزی را اندازه‌گیری می‌کنند؟</p> <p>شاخص میزان افشا (۰ تا ۱۰)</p> <ul style="list-style-type: none">• چه کسی می‌تواند معاملات مربوط به اشخاص وابسته را تصویب کند• الزامات افشا در مورد معاملات مرتبط با اشخاص وابسته <p>شاخص میزان مسئولیت مدیر (۰ تا ۱۰)</p> <ul style="list-style-type: none">• توانایی سهام‌داران برای مسئول قلمداد کردن اشخاص ذینفع و افراد تأییدکننده در موارد مرتبط با معاملات اشخاص وابسته،• جبران قانونی موجود (پرداخت خسارت، بازپرداخت سود، جریمه‌ها، حبس و فسخ معامله)،• توانایی سهام‌داران برای شکایت به‌طور مستقیم و یا غیرمستقیم. <p>شاخص میزان سهولت شکایت سهام‌داران (۰ تا ۱۰)</p> <ul style="list-style-type: none">• دسترسی به اسناد داخلی شرکت (به‌طور مستقیم و یا از طریق یک بازرس دولتی)،• اسناد و اطلاعات در اختیار در زمان برگزاری دادگاه. <p>شاخص قدرت حمایت از سرمایه‌گذار (۰ تا ۱۰)</p> <ul style="list-style-type: none">• میانگین ساده نمره شاخص‌های میزان افشا، میزان مسئولیت مدیر و میزان سهولت شکایت سهام‌داران.

اقتصاد جمهوری اسلامی ایران هم‌اکنون در چه جایگاهی قرار دارد؟

حمایت از سهام‌داران خرد تا چه اندازه در جمهوری اسلامی ایران قوی است؟ نمره اقتصاد ایران ۳/۷ از ۱۰ در شاخص قدرت حمایت از سهام‌داران خرد است که نمره بالاتر به معنی حمایت‌های قوی‌تر است (برای کسب آگاهی از جزئیات و خلاصه رتبه‌بندی‌ها به بخش پایانی این فصل مراجعه کنید).

رتبه جهانی جمهوری اسلامی در بین ۱۸۵ کشور در شاخص قدرت حمایت از سهام‌داران خرد ۱۵۰ است (نمودار ۱۸).

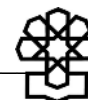
نمودار ۱۸. جمهوری اسلامی ایران و رقبای منطقه‌ای در شاخص قدرت حمایت از سهام‌داران
خرد در چه رتبه‌ای قرار دارند؟

از آنجا که نماگر همه ابعاد مرتبط با حمایت از سهام‌داران خرد را ارزیابی نمی‌کند، رتبه بالاتر بیانگر آن است که مقررات اقتصاد کشور مورد نظر حمایت‌های قوی‌تری از سهام‌دار خرد را در مقابل انجام معاملات به‌نفع خود [از طرف مدیر و اعضای هیئت‌مدیره شرکت] در نظر گرفته است.

چه تغییراتی در طول زمان رخ داده است؟

درحالی که اطلاعات جدید پروژه انجام کسب‌وکار منعکس‌کننده این موضوع هستند که مقررات در جمهوری اسلامی ایران تا چه میزان از سهام‌داران خرد حمایت می‌کنند، روند داده‌ها در طول زمان نشان می‌دهد که آیا حمایت‌ها بیشتر شده است یا خیر (جدول ۱۳) و رتبه جهانی در شاخص قدرت حمایت از سهام‌داران خرد نشان می‌دهد که آیا اقتصاد جمهوری اسلامی ایران در طول زمان از بقیه عقب افتاده و یا از سایرین پیشی گرفته است.

جدول ۱۳. روند تغییر میزان سهولت اخذ اعتبار در جمهوری اسلامی ایران براساس گزارش‌های

پروژه انجام کسب‌وکار

۲۰۱۳	۲۰۱۲	۲۰۱۱	۲۰۱۰	۲۰۰۹	۲۰۰۸	۲۰۰۷	۲۰۰۶	نماگر
۱۵۰	۱۶۷	رتبه
۷	۵	۵	۵	۵	۵	۵	۵	شاخص میزان افشا (صفر تا ۱۰)
۴	۴	۴	۴	۴	۴	۴	۴	شاخص میزان مسئولیت مدیر (صفر تا ۱۰)
۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	شاخص میزان سهولت شکایت سهام‌داران (۱۰ تا ۰)
۳/۷	۳	۳	۳	۳	۳	۳	۳	شاخص قدرت حمایت از سهام‌داران خرد (۱۰ تا ۰)

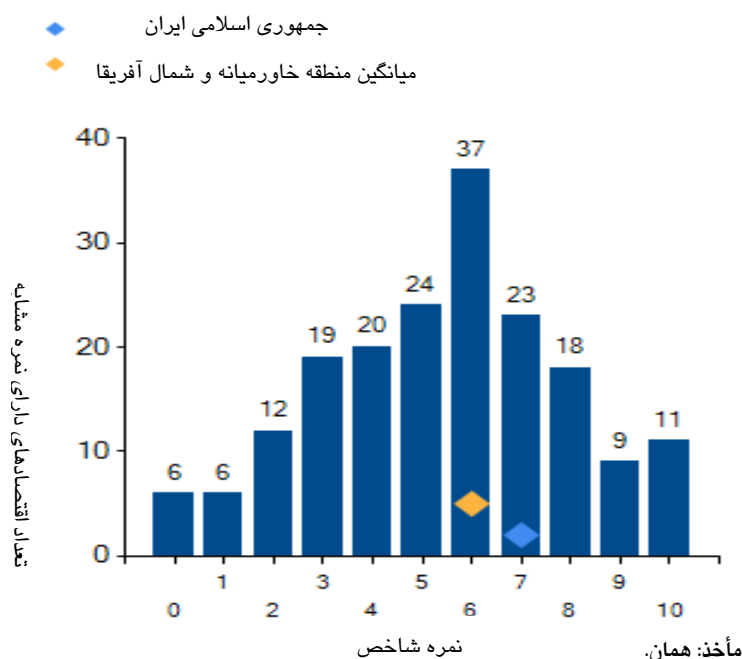
مأخذ: همان.

توضیح: عبارت «موجود نیست» به این معنی است که وضعیت اقتصاد در سال مورد نظر بررسی نشده است. رتبه‌های مندرج در ذیل ستون ۲۰۱۲ رتبه‌های منتشر شده در گزارش سال گذشته نیستند، بلکه مقایسه رتبه‌بندی گزارش ۲۰۱۲ با اعمال تأثیرات عواملی مانند تصحیح داده‌ها و اضافه شدن ۲ اقتصاد باریادوس و مالت به گزارش امسال است.

یکی از راه‌های ارزیابی نمرات کسب شده مربوط به یک اقتصاد در مؤلفه‌های حمایت از سهام‌داران خرد این است که جایگاه اقتصاد مورد نظر را در توزیع نمرات کسب شده همه اقتصادها بررسی کنیم (نمودار ۱۹).

نمودار ۱۹. الزامات افشای اطلاعات چه اندازه قوی است؟

تعداد اقتصادهایی با نمرات کسب شده مشابه در شاخص میزان افشای اطلاعات از صفر تا ۱۰ در سال ۲۰۱۲

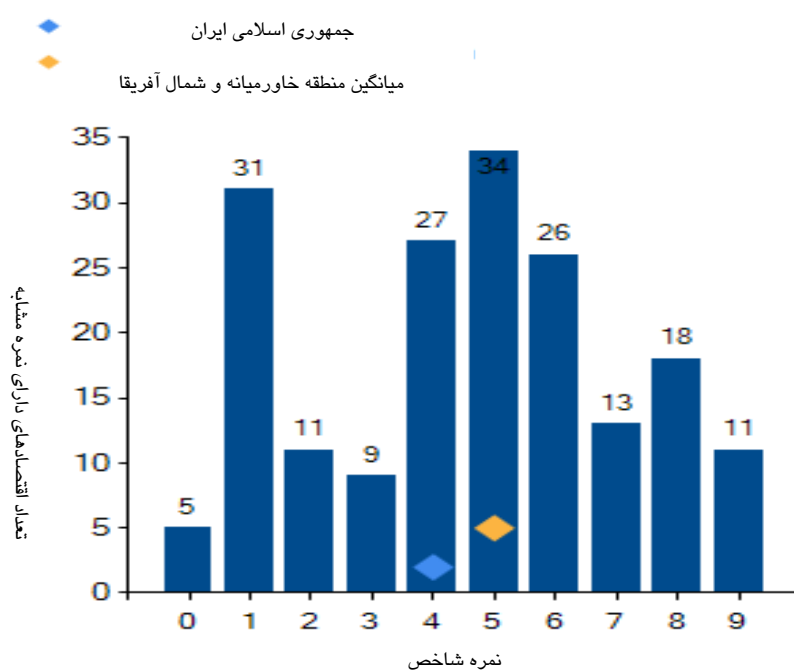

توضیح: کسب نمرات بالاتر بیانگر آن است که میزان افشای اطلاعات بیشتر است.

نمره کسب شده در شاخص میزان افشای اطلاعات را برای جمهوری اسلامی ایران در سال ۲۰۱۲ برجسته کرده و نشان می‌دهد که کدام اقتصادها نمره مشابه کسب کرده و همچنین متوسط نمره منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا در این سال چند بوده است. نمودارهای ۲۰ و ۲۱ همین موضوع را برای شاخص میزان مسئولیت مدیر و شاخص میزان سهولت شکایت سهام‌داران نشان می‌دهند.

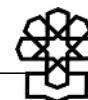
نمودار ۲۰. نظام حقوقی حاکم بر میزان مسئولیت مدیران چه اندازه قوی است؟

تعداد اقتصادهایی با نمرات کسب شده مشابه در شاخص میزان مسئولیت مدیر از صفر تا ۱۰ در سال ۲۰۱۲

مأخذ: همان.

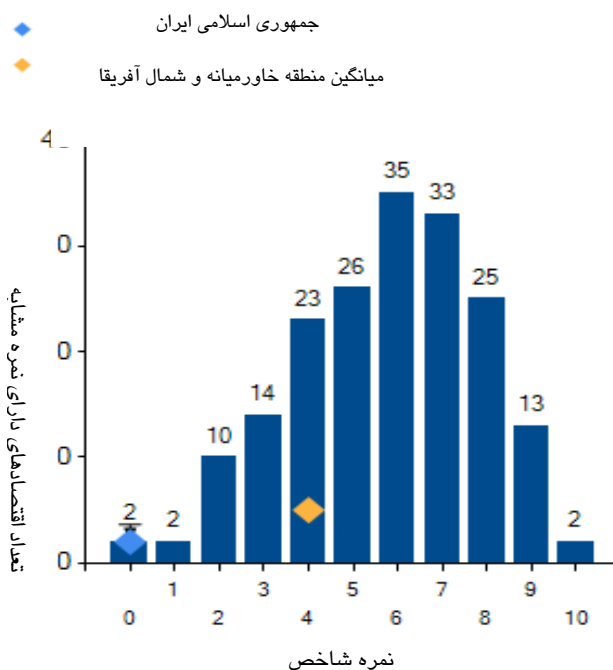
توضیح: کسب نمرات بالاتر بیانگر آن است که میزان مسئولیت مدیر بیشتر است. هیچ کدام از اقتصادهای مورد بررسی نمره کامل ۱۰ را به دست نیاورده‌اند.

نمودار ۲۱. سهولت دسترسی به اسناد داخلی شرکت چقدر است؟^۱

تعداد اقتصادهایی با نمرات کسب شده مشابه در شاخص میزان سهولت شکایت سهامداران از ۰ تا ۱۰ در

سال ۲۰۱۲

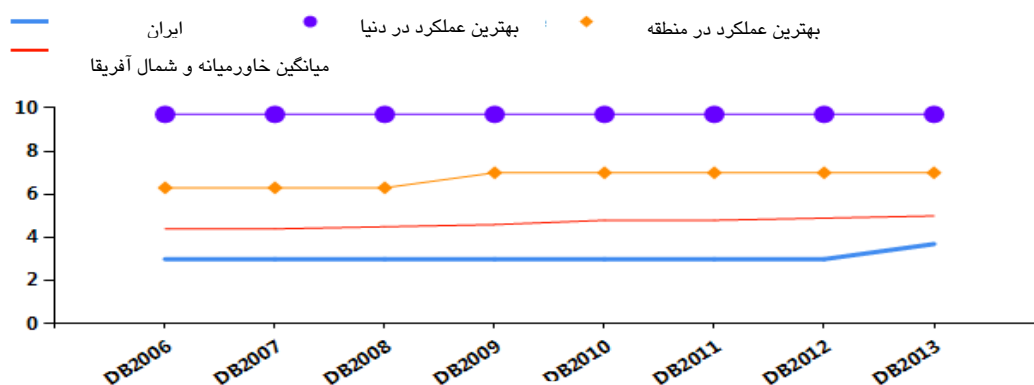
مأخذ: همان.

توضیح: کسب نمرات بالاتر بیانگر قدرت بیشتر سهامداران برای به چالش کشیدن معامله است.

نمرات ثبت شده در طول زمان برای جمهوری اسلامی ایران درخصوص شاخص قدرت حمایت از سهامداران خرد نیز می‌تواند اطلاعاتی را در اختیار قرار دهد. (نمودار ۲۲).

۱. توضیح مترجم: رتبه جمهوری اسلامی ایران در این شاخص ۱۸۵ در بین ۱۸۵ کشور مورد بررسی است که پرداختن به آن به‌عنوان یک موضوع ویژه ضرورت دارد.

نمودار ۲۲. شاخص قدرت حمایت از سهام‌داران خرد از صفر تا ۱۰

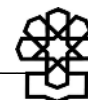
مأخذ: همان.

توضیح: نمره بالاتر به منزله حمایت قوی‌تر از سهام‌داران خرد است.

تغییرات نمره میانگین منطقه در این شاخص در طول زمان نیز می‌تواند به همان اندازه جالب

باشد.

در اقتصادهایی که از قبل معاملات به‌نفع خود، از سهام‌داران خرد حمایت‌های قوی‌تری به‌عمل می‌آید افشای اطلاعات بیشتر صورت می‌گیرد و وظایف مدیران به روشنی تعریف می‌شود. در این اقتصادها همچنین دادگاه‌هایی با کارکرد عالی وجود دارند و قواعد رویه‌ای روزآمد اُبر روند دادرسی { حاکم است که سهام‌داران خرد را قادر می‌سازد از ابزار مناسب برای اثبات خواسته خود و یک رویه قضایی در مدت‌زمان معقول برخوردار باشند. به این ترتیب اصلاحاتی که برای تقویت حمایت از سهام‌داران خرد صورت می‌گیرد در مسیر پیش روی خود ممکن است جنبه‌های مختلفی مانند تدوین قوانین جدید یا اصلاح قوانین مربوط به شرکت‌ها و یا اصلاح قوانین آیین دادرسی مدنی را شامل شود. پروژه انجام کسب‌وکار چه اصلاحاتی را در چارچوب حمایت از سهام‌داران خرد در جمهوری اسلامی ایران ثبت کرده است (جدول ۱۴)؟

جدول ۱۴. جمهوری اسلامی ایران چگونه حمایت از سهام‌داران خرد را در سال‌های بررسی شده توسط پروژه انجام کسب‌وکار ساده‌تر و یا دشوارتر کرده است؟

عنوان گزارش	اصلاحات
۲۰۰۸	پروژه انجام کسب‌وکار هیچ اصلاحی را ثبت نکرده است
۲۰۰۹	پروژه انجام کسب‌وکار هیچ اصلاحی را ثبت نکرده است
۲۰۱۰	پروژه انجام کسب‌وکار هیچ اصلاحی را ثبت نکرده است
۲۰۱۱	پروژه انجام کسب‌وکار هیچ اصلاحی را ثبت نکرده است
۲۰۱۲	پروژه انجام کسب‌وکار هیچ اصلاحی را ثبت نکرده است
۲۰۱۳	جمهوری اسلامی ایران حمایت از سهام‌داران خرد را از طریق الزام به افشای فوری اطلاعات مربوط به معاملات با اشخاص وابسته تقویت کرد

مأخذ: همان.

توضیح: برای دریافت اطلاعات مربوط به اصلاحات صورت گرفته در سال‌های قبل (از ۲۰۰۶ تاکنون) به پایگاه اینترنتی پروژه به آدرس <http://www.doingbusiness.org> مراجعه کنید.

جزئیات چه هستند؟

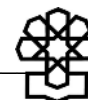
مبنای داده‌های نماگرهای مربوط به حمایت از سهام‌داران خرد که در این قسمت برای جمهوری اسلامی ایران گزارش شده است، اطلاعات دقیقی است که علاوه بر بررسی مقررات بازار سرمایه، قوانین شرکت‌ها و شواهد مربوط به احکام دادگاه‌ها، از طریق نظرسنجی از وکلای شرکت‌ها و بورس اوراق بهادار جمع‌آوری شده است. برای تدوین شاخص‌های میزان افشای، میزان مسئولیت مدیران و سهولت شکایت سهام‌داران، یک نمره برای هر کدام از طیف‌های مرتبط با شرایط مربوط به افشای مسئولیت مدیر و سهولت شکایت سهام‌داران در یک معامله استاندارد و یکسان اختصاص یافته است (به یادداشت‌های پایان این فصل مراجعه کنید). جدول ۱۵ خلاصه‌ای از جزئیات مرتبط با نمرات اختصاص یافته به جمهوری اسلامی ایران را نشان می‌دهد.

جدول ۱۵. خلاصه‌ای از نمرات جمهوری اسلامی ایران در نماگر حمایت از سهام‌داران خرد

نماگر	جمهوری اسلامی ایران	میانگین منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا	متوسط کشورهای با درآمد بالای عضو OECD
شاخص میزان افشا (۰ تا ۱۰)	۷	۶	۶
شاخص میزان مسئولیت مدیر (۰ تا ۱۰)	۴	۵	۵
شاخص میزان سهولت شکایت سهام‌داران (۰ تا ۱۰)	۰	۴	۷
شاخص قدرت حمایت از سهام‌داران خرد (۰ تا ۱۰)	۳/۷	۵	۶/۱

توضیح: در مواردی که یک اقتصاد در طبقه‌بندی کشورهای با درآمد بالای عضو OECD قرار داشته باشد ستون میانگین منطقه تنها یکبار نمایش داده می‌شود.

نماگر	نمره	توضیح مربوط به نمره
شاخص میزان افشا (صفر تا ۱۰)	۷	
کدام رکن شرکت از نظر قانونی دارای صلاحیت تصویب معامله است؟	۲	هیئت‌مدیره و آقای جیمز حق رأی ندارد
آیا افشای تعارض منافع از سوی آقای جیمز نزد هیئت‌مدیره الزامی است؟	۱	وجود تعارض منافع بدون هیچگونه توضیحی
آیا افشای فوری معامله به صورت عمومی و یا نزد سهام‌داران الزامی است؟	۲	افشای معامله و تعارض منافع مرتبط با آقای جیمز
آیا افشای معامله به صورت انتشار در اسناد دوره‌ای (مانند گزارش‌های سالیانه) الزامی است؟	۲	افشای معامله و تعارض منافع مرتبط با آقای جیمز
آیا یک دستگاه خارجی باید شرایط معامله را قبل از انجام آن بررسی کند؟	۰	خیر
شاخص میزان مسئولیت مدیر (صفر تا ۱۰)	۴	
آیا سهام‌داران می‌توانند به صورت مستقیم و یا غیرمستقیم بابت خسارتی که معامله خریدار - فروشنده به شرکت وارد آورده شکایت کنند؟	۱	بله
آیا سهام‌داران می‌توانند آقای جیمز را به عنوان مسئول خسارات ناشی از معامله خریدار - فروشنده به شرکت قلمداد کنند؟	۱	مسئولیت ناشی از قصور یا اعمال نفوذ در تصویب معامله
آیا سهام‌داران می‌توانند اعضای هیئت‌مدیره را به عنوان نهاد تأییدکننده مسئول خسارات ناشی از معامله خریدار - فروشنده به شرکت قلمداد کنند؟	۱	مسئولیت ناشی از قصور
آیا یک دادگاه می‌تواند به استناد یک خواسته قابل قبول طرح شده از طرف سهام‌دار، معامله را باطل کند؟	۰	ممکن نیست یا تنها در مواردی که فروشنده تقلب کرده یا سوءنیت داشته باشد
آیا به استناد یک خواسته قابل قبول طرح شده از طرف سهام‌دار، آقای جیمز خساراتی را که به شرکت وارد آورده پرداخت خواهد کرد؟	۱	بله

نماگر	نمره	توضیح مربوط به نمره
آیا به استناد یک خواسته قابل قبول طرح شده از طرف سهام‌دار، آقای جیمز سود حاصل از منافع کسب شده در معامله را باز خواهد گرداند؟	.	خیر
آیا مجازات‌هایی مانند پرداخت جریمه و یا حبس در مورد آقای جیمز اعمال خواهد شد؟	.	خیر
شاخص میزان سهولت شکایت سهام‌داران (صفر تا ۱۰)		
آیا سهام‌داران مالک ۱۰ درصد و یا کمتر شرکت خریدار می‌توانند اسناد معامله را قبل از تشکیل پرونده مربوط به شکایت بررسی کنند؟	.	خیر
آیا سهام‌داران مالک ۱۰ درصد و یا کمتر شرکت خریدار می‌توانند از یک بازرس درخواست بررسی معامله را بکنند؟	.	خیر
آیا خواهان می‌تواند به هریک از اسناد مربوط به خوانده و یا شاهدان در زمان برگزاری دادگاه را در اختیار داشته باشد؟	.	اسنادی در دست نیست
آیا خواهان می‌تواند تقاضا کند که دسته‌ای از اسناد مربوط به خوانده را در اختیار داشته باشد بدون آنکه نوع سند را مشخص کرده باشد؟	.	خیر
آیا مدعی می‌تواند به صورت مستقیم بر فرآیند اقامه دعوی از مدعی علیه و یا شاهدان سؤال کند؟	.	خیر
آیا جایگاه ادله مورد نیاز در دعاوی مدنی از نمونه‌های مشابه در دعاوی کیفری پایین‌تر است؟	.	خیر
شاخص قدرت حمایت از سهام‌داران خرد (صفر تا ۱۰)		
	۳/۷	

مأخذ: همان.

۷. وضعیت ایران در نماگر پرداخت مالیات و عوارض

مالیات و عوارض اهمیت حیاتی دارند. آنها منابع مالی مورد نیاز برای تدارک امکانات رفاهی، زیرساخت‌ها و خدمات عمومی را تامین می‌کنند که برای عملکرد درست اقتصاد کلیدی‌اند. با وجود این میزان نرخ مالیات باید به دقت انتخاب شده و از پیچیدگی غیرضروری در قوانین مالیاتی اجتناب شود. با توجه به اطلاعات در اختیار پروژه انجام کسب‌وکار، در اقتصادهایی که پرداخت مالیات و عوارض دشوارتر و پرهزینه‌تر است، سرانجام بخش بزرگی از فعالیتهای اقتصادی به بخش غیررسمی ختم می‌شود که در این بخش اصولاً صاحبان کسب‌وکار مالیات و عوارض پرداخت نمی‌کنند.

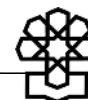
نماگرها چه مواردی را پوشش می‌دهند؟

پروژه انجام کسب‌وکار با استفاده از یک سناریوی فرضی، میزان مالیات و سایر عوارض

اجباری‌ای که یک شرکت با اندازه متوسط در یک دوره یک‌ساله پرداخت می‌کند و همچنین تکالیف اداری مرتبط با این اقدامات را اندازه‌گیری می‌کند. برای انجام این کار، در این سناریو مجموعه‌ای از صورت‌های مالی و مفروضات درباره مبادلاتی که در طول سال انجام شده به‌کار گرفته می‌شود. اطلاعات نیز بر اساس تعداد دفعات تشکیل پرونده و پرداخت و همچنین مدت‌زمان صرف شده برای اجرای قوانین مربوط به مالیات و سایر عوارض، تدوین شده است. رتبه سهولت پرداخت مالیات و عوارض نیز براساس میانگین ساده رتبه‌های صدک هریک از اجزای نماگر محاسبه می‌شود. اجزای نماگر عبارتند از: تعداد پرداخت‌های سالیانه، مدت‌زمان مورد نیاز و نرخ مالیات و عوارض در کل، که برای اعمال نرخ مالیات و عوارض کل یک نرخ آستانه^۱ در نظر گرفته شده است. به‌منظور اینکه داده‌ها در بین کشورهای مورد بررسی قابل مقایسه باشند، فرضیات متعددی در مورد کسب‌وکار، مالیات و سایر عوارض در نظر گرفته می‌شود که عبارتند از:

- شرکت پرداخت‌کننده مالیات یک شرکت در اندازه متوسط است که فعالیت خود را از اول ژانویه سال ۲۰۱۱ آغاز کرده است.
- موقعیت مالی شرکت در زمان آغاز به‌کار همانند سایر شرکت‌ها در همه کشورهای مورد بررسی است.
- مالیات و سایر عوارض اجباری که در همه سطوح حکومت اخذ می‌شوند مورد ارزیابی قرار می‌گیرند.
- مالیات و سایر عوارض اجباری شامل مالیات بر درآمد شرکت، مالیات بر گردش مالی و همه عوارض مربوط به نیروی کار و سایر پرداختی‌ها از طرف شرکت است.
- طیفی از تخفیف‌ها یا معافیت‌های یکسان برای همه شرکت‌ها مد نظر قرار می‌گیرد.

۱. نرخ آستانه بالاترین نرخ مالیاتی بین کشورهایی است که در بین ۱۵ درصد اول رتبه‌بندی نرخ کل مالیات و عوارض قرار دارند. این نرخ هر ساله محاسبه و تعدیل می‌شود. تعیین نرخ آستانه مبتنی بر هیچ‌کدام از نظریه‌های اقتصادی درخصوص «نرخ بهینه مالیاتی» نیست که به دنبال حداقل‌سازی ابهامات و یا حداکثرسازی کارآیی نظام مالیاتی در یک اقتصاد به‌طور کلی هستند. در عوض، مبنای تعیین نرخ آستانه که در ماهیت خود تجربی است، با توجه به نتایج ارزیابی نماگرهای پرداخت مالیات و عوارض در پایین‌ترین نقطه توزیع نرخ‌های مالیاتی اعمال شده بر شرکت‌های در اندازه‌های متوسط در بخش تولید تعیین می‌شود. این موضوع باعث کاهش تورش در نتایج نماگرها به سمت کشورهایی است که نیازی به وضع مالیات‌های سنگین بر شرکت‌هایی نظیر آنچه که در پروژه انجام کسب‌وکار به‌عنوان شرکت مفروض در نظر گرفته شده، ندارند. این کشورها منابع مورد نیاز بخش عمومی را از روش‌های دیگر مانند وضع مالیات بر شرکت‌های خارجی، وضع مالیات بر بخش اقتصادی به جای تولیدکننده و یا از محل درآمد حاصل از منابع طبیعی تأمین می‌کنند که هیچ‌کدام از موارد پیش‌گفته در محدوده روش‌شناسی پروژه قرار ندارد. نرخ آستانه در گزارش سال جاری ۲۵/۷ درصد است.

نماگرهای پرداخت مالیات و عوارض چه مواردی را اندازه‌گیری می‌کنند؟

پرداخت مالیات و عوارض مربوط به یک شرکت تولیدی در سال ۲۰۱۱ (تعداد در هر سال متناسب با تشکیل پرونده و پرداخت به صورت الکترونیکی و یا به صورت مشترک دستی - الکترونیکی تعیین می‌شود)

- تعداد کل مالیات‌ها و عوارض پرداخت شده از جمله مالیات بر مصرف‌کننده (مالیات بر ارزش افزوده، مالیات بر فروش، یا مالیات بر کالا و خدمات)،
 - روش و دفعات تشکیل پرونده و پرداخت.
- زمان مورد نیاز برای انجام امور مربوط به سه مالیات اصلی (تعداد ساعت در سال)
- جمع‌آوری اطلاعات و محاسبه مالیات پرداختی،
 - تکمیل برگه‌های اظهارنامه مالیاتی، تشکیل پرونده در سازمان ذیربط،
 - برنامه‌ریزی برای پرداخت یا کسر مالیات از حقوق،
 - آماده‌سازی دفاتر حسابداری مالیاتی جداگانه.
- نرخ کلی مالیات و عوارض (درصد سود قبل از کسر هرگونه مالیات و عوارض)
- مالیات بر سود یا درآمد شرکت،
 - مشارکت‌های اجتماعی یا عوارض مربوط به نیروی کار که توسط کارفرما پرداخت می‌شود،
 - مالیات املاک و نقل و انتقال املاک،
 - مالیات سود سهام، عایدات سرمایه و مبادلات مالی،
 - عوارض جمع‌آوری زباله، خودرو، جاده و سایر موارد.

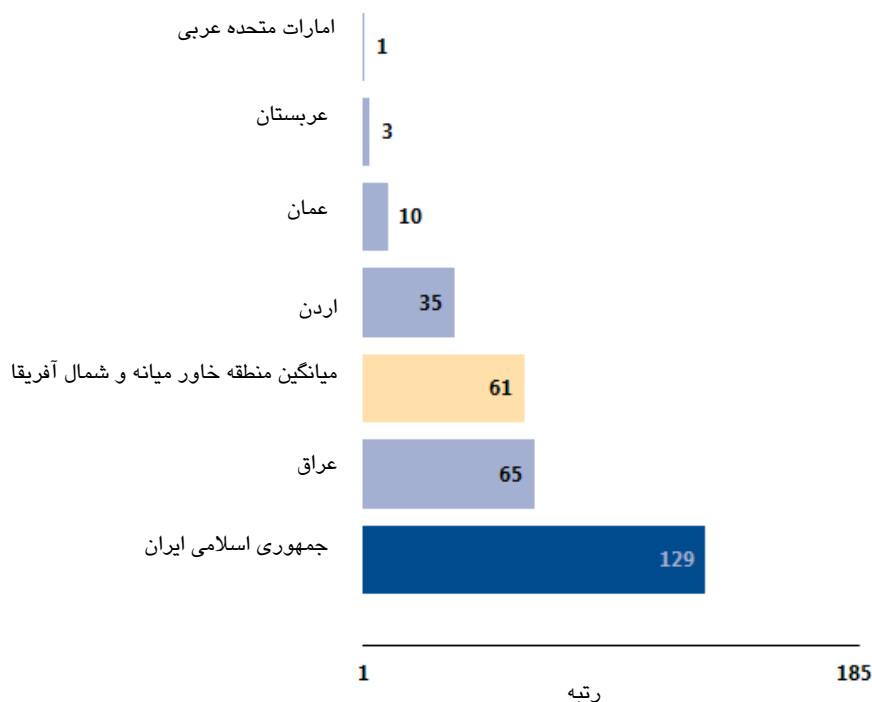
اقتصاد جمهوری اسلامی ایران در چه جایگاهی قرار گرفته است؟

تکالیف اداری برای انجام امور مربوط به پرداخت مالیات و عوارض در جمهوری اسلامی ایران کدامند و شرکت‌ها چه میزان مالیات و عوارض پرداخت می‌کنند؟ در جمهوری اسلامی ایران شرکت‌ها به طور متوسط سالیانه ۲۰ بار برای پرداخت مالیات و عوارض اقدام می‌کنند، سالیانه ۳۴۴ ساعت را صرف تشکیل پرونده، آماده‌سازی اسناد و پرداخت مالیات و عوارض کرده و در مجموع بالغ بر ۴۴/۱ درصد از سود سالیانه خود را بابت مالیات و عوارض پرداخت می‌کنند (برای آگاهی از جزئیات بیشتر به خلاصه ارائه شده در پایان این فصل مراجعه کنید).

رتبه جهانی جمهوری اسلامی در بین ۱۸۵ کشور در سهولت پرداخت مالیات و عوارض ۱۲۹

است (نمودار ۲۳).

نمودار ۲۳. جمهوری اسلامی ایران و رقبای منطقه‌ای در سهولت پرداخت مالیات و عوارض
در چه رتبه‌ای قرار دارند؟

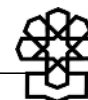
مأخذ: همان.

توضیح: رتبه‌های اعلام شده در گزارش ۲۰۱۳ تغییرات در روش‌شناسی را منعکس می‌کند. برای همه اقتصادهایی که نرخ کلی مالیات و عوارض آنها کمتر از نرخ آستانه ۲۵/۷ درصد است، نرخ کلی مالیات و عوارض ۲۵/۷ درصد تعیین شده تا امکان محاسبه رتبه در سهولت پرداخت مالیات و عوارض وجود داشته باشد.

رتبه رقبای منطقه‌ای و میانگین منطقه اطلاعات مفید دیگری در مورد ارزیابی تکالیف اداری برای انجام امور مربوط به پرداخت مالیات و عوارض برای یک صاحبان کسب‌وکار در جمهوری اسلامی ایران ارائه می‌کند.

چه تغییراتی در طول زمان رخ داده است؟

درحالی که اطلاعات جدید پروژه انجام کسب‌وکار منعکس‌کننده میزان سهولت (یا دشواری) انجام امور مربوط به پرداخت مالیات و عوارض در جمهوری اسلامی ایران است، امروزه روند داده‌ها در طول زمان نشان می‌دهد که چه جنبه‌هایی از این فرآیند تغییر کرده و کدامیک تغییر نکرده است. (جدول ۱۶) این موضوع می‌تواند به شناسایی زمینه‌هایی که امکان بیشترین بهبود برای انجام امور مربوط به پرداخت مالیات و عوارض وجود دارد، کمک کند.

جدول ۱۶. روند تغییر میزان سهولت پرداخت مالیات و عوارض در جمهوری اسلامی ایران براساس

گزارش‌های سالیانه پروژه انجام کسب‌وکار

نماگر	۲۰۰۶	۲۰۰۷	۲۰۰۸	۲۰۰۹	۲۰۱۰	۲۰۱۱	۲۰۱۲	۲۰۱۳
رتبه
پرداخت‌ها (تعداد در سال)	۲۲	۲۲	۲۲	۲۲	۲۲	۲۰	۲۰	۲۰
زمان (ساعت در سال)	۳۴۴	۳۴۴	۳۴۴	۳۴۴	۳۴۴	۳۴۴	۳۴۴	۳۴۴
نرخ کلی مالیات و عوارض (درصدی از سود)	۴۴/۲	۴۴/۲	۴۴/۲	۴۴/۲	۴۴/۲	۴۴/۱	۴۴/۱	۴۴/۱

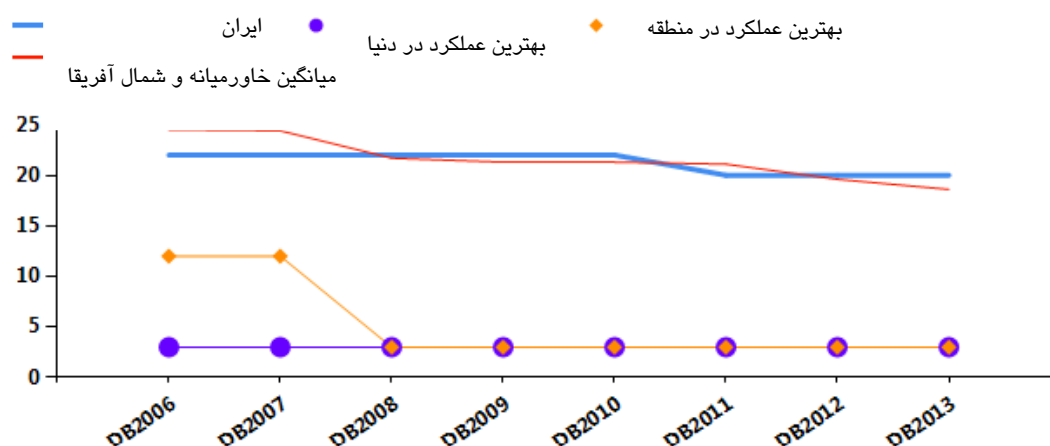
مأخذ: همان.

توضیح: عبارت «موجود نیست» به این معنی است که وضعیت اقتصاد در سال مورد نظر بررسی نشده است. رتبه‌های مندرج در ذیل ستون ۲۰۱۲ رتبه‌های منتشر شده در گزارش سال گذشته نیستند، بلکه مقایسه رتبه‌بندی گزارش ۲۰۱۲ با اعمال تأثیرات عواملی مانند تصحیح داده‌ها و اضافه شدن ۲ اقتصاد باربادوس و مالت به گزارش امسال است. رتبه‌های گزارش ۲۰۱۳ پروژه انجام کسب‌وکار منعکس‌کننده تغییرات در روش‌شناسی پروژه است. برای همه اقتصادهایی که نرخ کلی مالیات و عوارض آنها کمتر از نرخ آستانه ۲۵/۷ درصد است، نرخ کلی مالیات و عوارض ۲۵/۷ درصد تعیین شده تا امکان محاسبه رتبه در سهولت پرداخت مالیات و عوارض وجود داشته باشد.

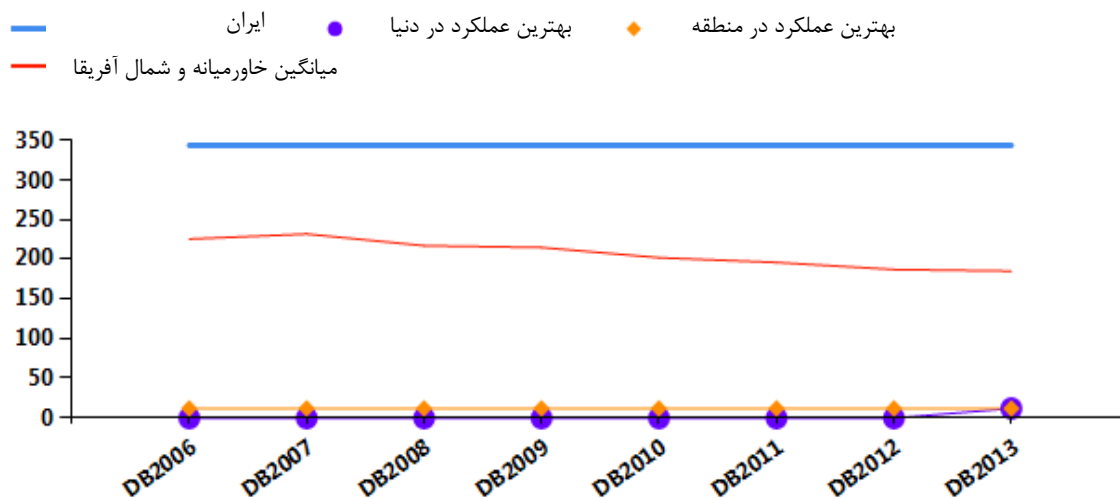
مقایسه با اقتصادهایی که در طول زمان بهترین عملکرد منطقه‌ای یا جهانی را در تعداد پرداخت‌ها یا مدت‌زمان مورد نیاز برای آماده‌سازی اسناد و تشکیل پرونده مربوط به پرداخت مالیات و عوارض دارند نیز مفید خواهد بود (نمودار ۲۴).

نمودار ۲۴. آیا پرداخت مالیات‌ها و عوارض در طول زمان ساده‌تر شده است؟

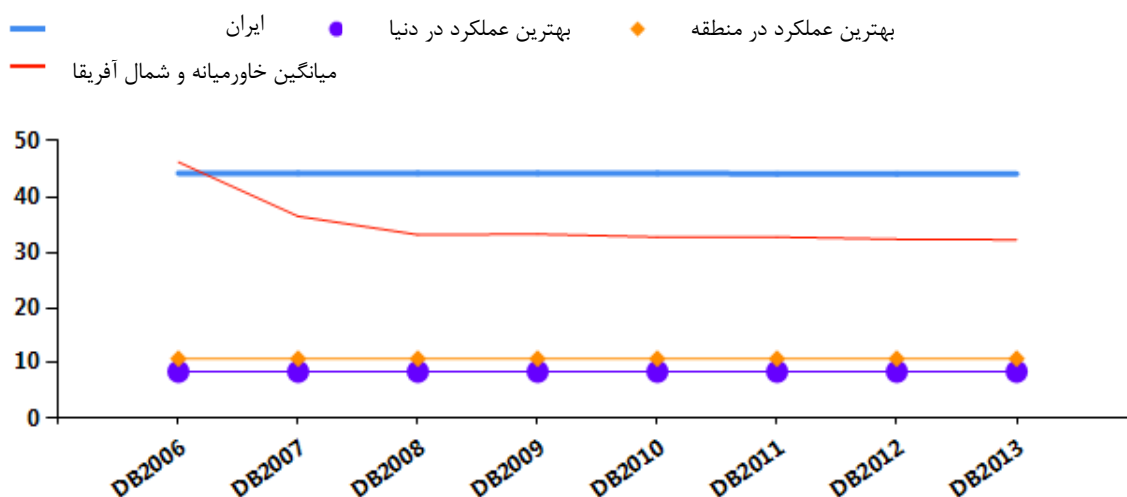
الف) پرداخت‌ها (تعداد در سال)

ب) زمان (تعداد ساعت در سال)

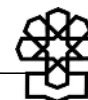

ج) نرخ کلی مالیات‌ها و عوارض (درصدی از سود)

مأخذ: همان.

این مقایسه‌ها نشان می‌دهد که چه زمینه‌هایی برای تسهیل انجام امور اجرایی مربوط به تکالیف اداری پرداخت مالیات و عوارض وجود دارد و تغییرات در میانگین منطقه‌ای می‌تواند نشان دهد که جمهوری اسلامی ایران کجا پا به پای بقیه پیشرفت داشته و کجا از بقیه عقب افتاده است. اقتصادها در سراسر جهان پرداخت مالیات و عوارض را از طریق تلفیق پرونده‌ها، کاهش تعداد پرداخت‌ها یا فراهم آوردن امکان تشکیل پرونده و پرداخت الکترونیکی صاحبان کسب‌وکار کوتاه‌تر و آسان‌تر کرده‌اند. تغییرات نتایج ملموسی به همراه داشته‌اند. برخی اقتصادها که پرداخت‌ها را

ساده‌تر کرده و نرخ‌ها را کاهش داده‌اند شاهد افزایش عواید ناشی از مالیات و عوارض بوده‌اند. پروژه انجام کسب‌وکار کدام اصلاحات مربوط به مالیات و عوارض را برای جمهوری اسلامی ایران ثبت کرده است (جدول ۱۷)؟

جدول ۱۷. جمهوری اسلامی ایران چگونه پرداخت مالیات و عوارض را در سال‌های بررسی شده توسط پروژه انجام کسب‌وکار ساده‌تر و یا دشوارتر کرده است؟

عنوان گزارش	اصلاحات
۲۰۰۸	پروژه انجام کسب‌وکار هیچ اصلاحی را ثبت نکرده است
۲۰۰۹	پروژه انجام کسب‌وکار هیچ اصلاحی را ثبت نکرده است
۲۰۱۰	جمهوری اسلامی ایران انجام تکالیف اداری مربوط به پرداخت مالیات شرکت‌ها را با جایگزینی مالیات بر ارزش‌افزوده به جای مالیات بر فروش تسهیل کرده است
۲۰۱۱	پروژه انجام کسب‌وکار هیچ اصلاحی را ثبت نکرده است
۲۰۱۲	پروژه انجام کسب‌وکار هیچ اصلاحی را ثبت نکرده است
۲۰۱۳	پروژه انجام کسب‌وکار هیچ اصلاحی را ثبت نکرده است

مأخذ: همان.

توضیح: برای دریافت اطلاعات مربوط به اصلاحات صورت گرفته در سال‌های قبل (از سال ۲۰۰۵ تاکنون) به پایگاه اینترنتی پروژه به آدرس <http://www.doingbusiness.org> مراجعه کنید.

جزئیات چه هستند؟

اساس نماگرهای ارائه شده در این فصل برای جمهوری اسلامی ایران، مبتنی بر مجموعه‌ای استاندارد از عوارض و مالیات‌هایی است که یک شرکت مفروض پرداخت می‌کند و پروژه انجام کسب‌وکار از طریق جمع‌آوری داده‌ها از آنها استفاده می‌کند (به بخشی از این فصل درباره اینکه نماگرها چه مواردی را پوشش می‌دهند مراجعه کنید). از فعالان حوزه مالیاتی درخواست می‌شود تا علاوه بر فهرستی استاندارد از مبادلات مالی، صورت‌های مالی استاندارد شرکت که در یک دوره یک‌ساله تکمیل شده‌اند را بررسی کنند. از پاسخ‌دهندگان درخواست می‌شود تا میزان پرداخت مالیات‌ها و عوارض اجباری و همچنین فرآیند انجام امور مربوط به آن را توضیح دهند.

موقعیت شرکت مفروض
شهر: تهران

مالیات‌ها و عوارض پرداختی به‌صورت خلاصه در جدول زیر به همراه تعداد پرداخت‌ها، مدت‌زمان و نرخ مالیات و عوارض فهرست شده‌اند.

خلاصه نرخ‌های مالیات و عوارض و تکالیف اداری مرتبط با آنها در جمهوری اسلامی ایران

متوسط کشورهای با درآمد بالای عضو OECD	میانگین منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا	جمهوری اسلامی ایران	نماگر
۱۲	۱۹	۲۰	پرداخت‌ها (تعداد در سال)
۱۷۶	۱۸۴	۳۴۴	زمان (ساعت در سال)
۱۵/۲	۱۱/۹	۱۷/۸	مالیات بر سود (درصد)
۲۳/۸	۱۶/۵	۲۵/۹	حق بیمه نیروی کار (درصد)
۳/۷	۳/۹	۰/۴	سایر عوارض (درصد)
۴۲/۷	۳۲/۳	۴۴/۱	نرخ کلی مالیات و عوارض (درصدی از سود)

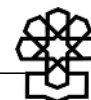
توضیح: در مواردی که یک اقتصاد در طبقه‌بندی کشورهای با درآمد بالای عضو OECD قرار داشته باشد ستون میانگین منطقه تنها یک بار نمایش داده می‌شود.

توضیح درباره نرخ کلی مالیات	نرخ کلی مالیات و عوارض (درصدی از سود)	پایه مالیاتی	نرخ مالیات مصوب	زمان (ساعت)	توضیح درباره پرداخت‌ها	پرداخت‌ها (تعداد)	مالیات یا عوارض اجباری
	۲۵/۹	ناخالص دستمزدها	۲۳ درصد	۲۴۰		۱۲	سهم تأمین اجتماعی
	۱۷/۸	سود مشمول مالیات	۲۵ درصد	۳۲		۱	مالیات بر درآمد شرکت
	۰/۴	ارزش برآورد شده زمین	۵ درصد	۰		۱	مالیات نقل و انتقال دارایی
مقدار اندک	۰	برآورد ارزش دارایی	نرخ‌های متفاوت	۰		۱	مالیات بر دارایی
لحاظ نمی‌شود	۰	ارزش افزوده	۳ درصد	۷۲		۴	مالیات بر ارزش افزوده
	۰	تعداد چک‌های صادر شده	۲۰۰ ریال به ازای هر چک	۰		۱	مالیات بر تبادل چک (حق تمبیر)
	۴۴/۱			۳۴۴		۲۰	مجموع

مأخذ: پایگاه داده‌های پروژه انجام کسب‌وکار.

۸. وضعیت ایران در نماگر تجارت فرامرزی

در دنیای جهانی شده امروز، تسهیل تجارت بین اقتصادها برای صاحبان کسب‌وکار اهمیت فزاینده‌ای یافته است. مواردی چون الزامات بیش از حد در رابطه با اسناد، فرآیندهای طاقت‌فرسای گمرکی، عملیات ناکارآمد بندری و زیرساخت‌های ناکافی منجر به تحمیل هزینه‌های بیشتر و تأخیر

در زمان به صادرکنندگان و واردکنندگان و موجب از بین رفتن پتانسیل‌های تجاری خواهد شد. مطالعات نشان می‌دهد که عایدی صادرکنندگان در کشورهای درحال توسعه از محل کاهش ۱۰ درصدی هزینه‌های تجاری به مراتب بیشتر از کاهش مقدار مشابه تعرفه‌های وضع شده بر محصولات آنها در بازارهای جهانی است.

نماگرها چه چیزی را پوشش می‌دهند؟

پروژه انجام کسب‌وکار زمان و هزینه (بدون در نظر گرفتن تعرفه‌ها و زمان و هزینه حمل‌ونقل دریایی) مربوط به صادرات و واردات یک محموله استاندارد کالای جابجا شده از طریق حمل‌ونقل دریایی و تعداد اسناد و مدارک لازم برای تکمیل معامله را اندازه‌گیری می‌کند. نماگرها الزامات فرآیندی از جمله الزامات اسنادی و فرآیندها در گمرک و سایر سازمان‌های نظارتی و همچنین بنادر را پوشش می‌دهند. نماگرها همچنین امکانات پشتیبانی و لجستیکی تجاری، از جمله زمان و هزینه حمل‌ونقل درون‌کشوری تا تجاری‌ترین شهر را پوشش می‌دهند. رتبه سهولت تجارت فرامرزی نیز براساس میانگین ساده رتبه‌های صدک هریک از اجزای نماگر محاسبه می‌شود. اجزای نماگر عبارتند از: اسناد و مدارک، زمان و هزینه صادرات و واردات.

به‌منظور اینکه داده‌ها در بین کشورهای مورد بررسی قابل مقایسه باشند، فرضیات متعددی در مورد شرکت و کالای تجاری در نظر گرفته می‌شود.

شرکت:

- از نظر اندازه متوسط و ۶۰ کارمند دارد.

- در منطقه حاشیه‌ای بزرگ‌ترین شهر تجاری کشور قرار گرفته است.

- خصوصی است، شرکت با مسئولیت محدود است، در مالکیت اتباع کشور است، به‌طور

رسمی ثبت شده و تحت قوانین و مقررات تجاری کشور فعالیت می‌کند.

کالای تجاری:

- خطرناک نبوده و حاوی اقلام نظامی نیست.

- به محیط سردخانه‌ای و یا هر محیط خاص دیگر نیاز ندارد.

- فارغ از استانداردهای بین‌المللی پذیرفته شده نیازمند محیط امن گلخانه‌ای و زیست‌محیطی نیست.

- یکی از مهمترین محصولات صادراتی یا وارداتی کشور است.

- به صورت محموله خشک جابجا شده و در یک کانتینر ۲۰ فوتی با ظرفیت کامل بارگیری

شده است.

نماگرهای تجارت فرامرزی چه مواردی را اندازه‌گیری می‌کنند؟

اسناد الزامی برای صادرات و واردات (تعداد)

- اسناد بانکی،
- اسناد ترخیص گمرکی،
- اسناد جابجایی در بندر و پایانه،
- اسناد حمل‌ونقل.

مدت‌زمان مورد نیاز برای صادرات و واردات (روز)

- اخذ اسناد، درج اطلاعات و تحویل کلیه موارد،
- جابجایی و حمل‌ونقل زمینی،
- بازرسی و ترخیص در گمرک،
- جابجایی در بندر و پایانه.

هزینه مورد نیاز برای صادرات و واردات (دلار آمریکا به ازای هر کانتینر)

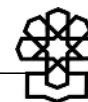
- همه مستندسازی‌ها،
- جابجایی و حمل‌ونقل زمینی،
- بازرسی و ترخیص در گمرک،
- هزینه‌های قانونی بدون در نظر گرفتن رشوه.

اقتصاد جمهوری اسلامی ایران در چه جایگاهی قرار گرفته است؟

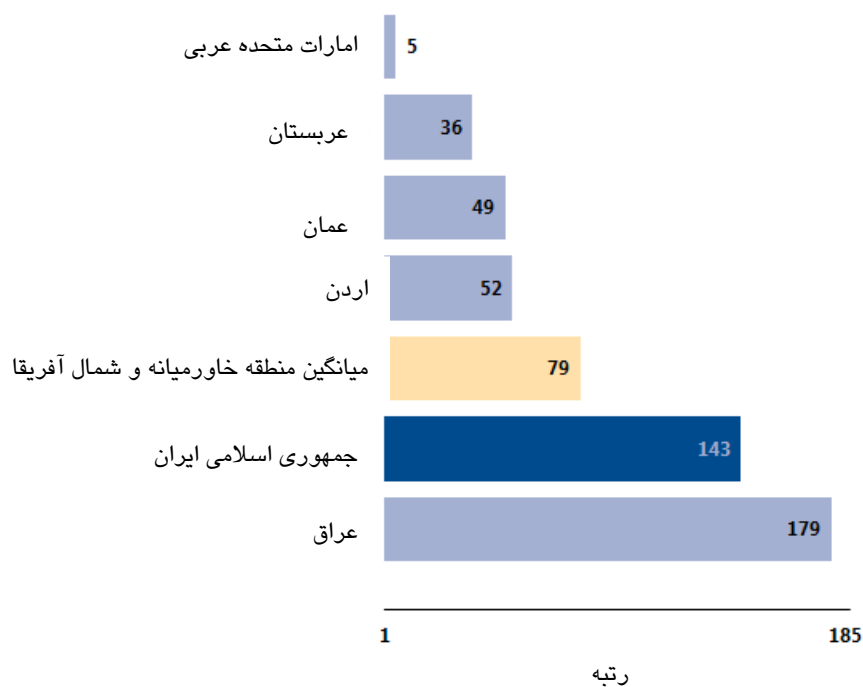
برای انجام صادرات یا واردات در جمهوری اسلامی ایران چه الزاماتی وجود دارد؟ با توجه به داده‌های جمع‌آوری شده توسط پروژه انجام کسب‌وکار، صادرات یک محموله استاندارد کانتینری نیازمند تدارک ۷ سند، صرف ۲۵ روز زمان و پرداخت هزینه‌ای معادل ۱۴۷۰ دلار آمریکاست. واردات محموله کانتینری مشابه نیز نیازمند تدارک ۸ سند، صرف ۳۲ روز زمان و پرداخت هزینه‌ای معادل ۲۱۰۰ دلار آمریکاست (برای آگاهی از فرآیندها و اسناد به بخش پایانی این فصل مراجعه کنید).

رتبه جهانی جمهوری اسلامی در بین ۱۸۵ کشور در سهولت تجارت فرامرزی ۱۴۳ است

(نمودار ۲۵).

نمودار ۲۵. جمهوری اسلامی ایران و رقبای منطقه‌ای در سهولت تجارت فرامرزی
در چه رتبه‌ای قرار دارند؟

مأخذ: همان.

رتبه رقبای منطقه‌ای و میانگین منطقه اطلاعات مفید دیگری در مورد ارزیابی میزان سهولت صادرات و واردات برای صاحبان کسب‌وکار در جمهوری اسلامی ایران ارائه می‌کند.

چه تغییراتی در طول زمان رخ داده است؟

درحالی که اطلاعات جدید پروژه انجام کسب‌وکار منعکس‌کننده میزان سهولت (یا دشواری) انجام امور مربوط به صادرات یا واردات در جمهوری اسلامی ایران است، امروزه روند داده‌ها در طول زمان نشان می‌دهد که چه جنبه‌هایی از این فرآیند تغییر کرده و کدامیک تغییر نکرده است (جدول ۱۸). این موضوع می‌تواند به شناسایی زمینه‌هایی کمک کند که امکان بیشترین بهبود را برای انجام امور دارند.

جدول ۱۸. روند تغییر میزان سهولت تجارت فرامرزی در جمهوری اسلامی ایران براساس گزارش‌های

سالانه پروژه انجام کسبوکار

۲۰۱۳	۲۰۱۲	۲۰۱۱	۲۰۱۰	۲۰۰۹	۲۰۰۸	۲۰۰۷	۲۰۰۶	نماگر
۱۴۳	۱۳۹	۱۳۱	۱۳۴	۱۴۲	۱۳۵	۸۷	رتبه
۷	۷	۷	۷	۷	۷	۷	۷	اسناد صادرات (تعداد)
۲۵	۲۵	۲۵	۲۵	۲۶	۲۶	۲۶	۲۶	زمان صادرات (روز)
۱۴۷۰	۱۲۷۵	۱۰۹۰	۱۰۶۱	۱۰۱۱	۸۶۰	۸۶۰	۸۶۰	هزینه صادرات (دلار به ازای هر کانتینر)
۸	۸	۸	۸	۸	۸	۸	۸	اسناد واردات (تعداد)
۳۲	۳۲	۳۲	۲۸	۲۹	۳۹	۳۹	۳۹	زمان واردات (روز)
۲۱۰۰	۱۸۸۵	۱۷۳۵	۱۷۰۶	۱۶۵۶	۱۳۳۰	۱۳۳۰	۱۳۳۰	هزینه واردات (دلار به ازای هر کانتینر)

مأخذ: همان.

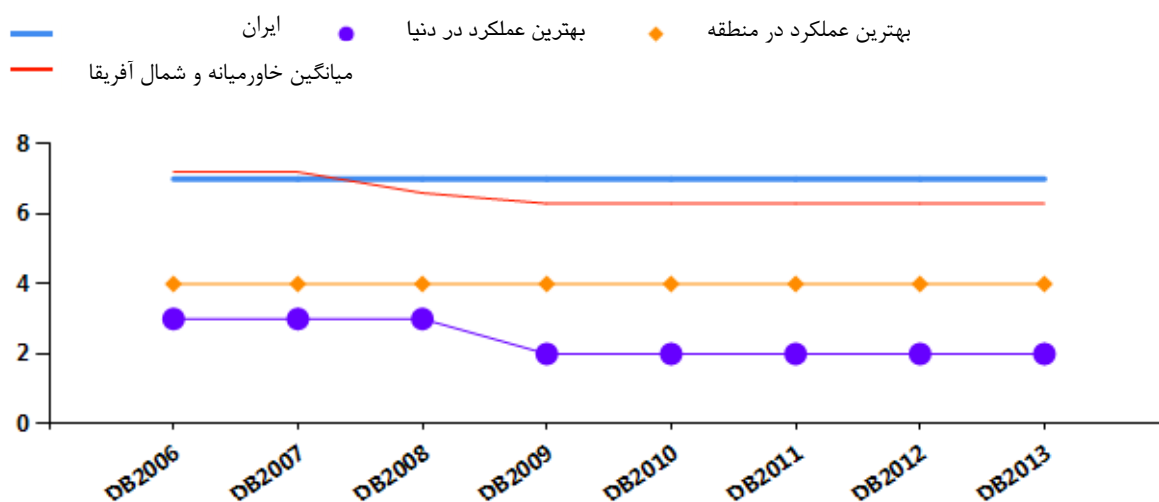
توضیح: عبارت «موجود نیست» به این معنی است که وضعیت اقتصاد در سال مورد نظر بررسی نشده است. رتبه‌های مندرج در ذیل ستون ۲۰۱۲ رتبه‌های منتشر شده در گزارش سال گذشته نیستند، بلکه مقایسه رتبه‌بندی گزارش ۲۰۱۲ با اعمال تأثیرات عواملی مانند تصحیح داده‌ها و اضافه شدن ۲ اقتصاد باربادوس و مالت به گزارش امسال است.

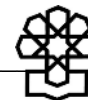
مقایسه با اقتصادهایی که در طول زمان بهترین عملکرد منطقه‌ای یا جهانی را در تعداد اسناد،

مدت‌زمان و یا هزینه الزامی برای صادرات یا واردات داشته‌اند نیز مفید خواهد بود (نمودار ۲۶).

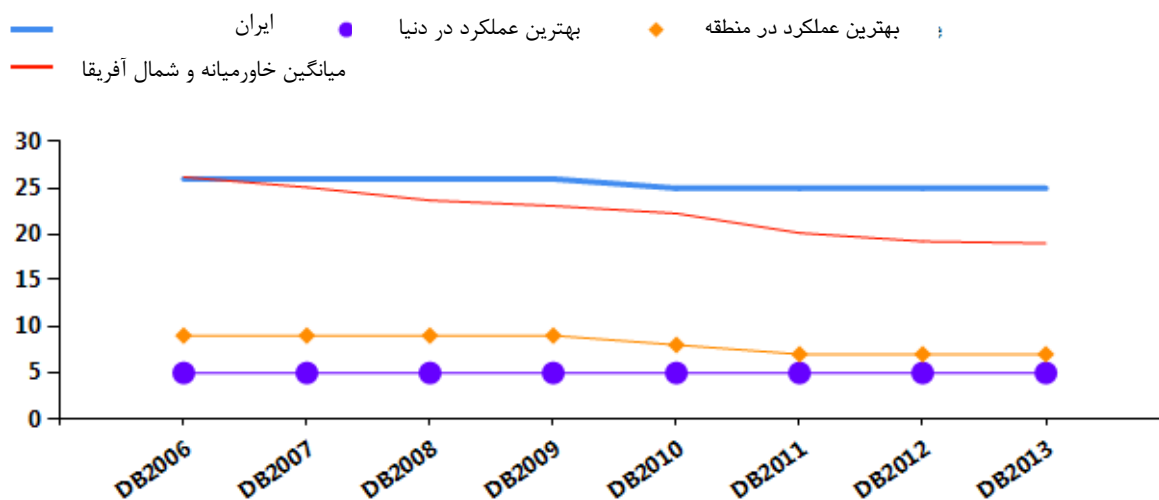
نمودار ۲۶. آیا تجارت فرامرزی در طول زمان ساده‌تر شده است؟

(الف) اسناد صادرات (تعداد)

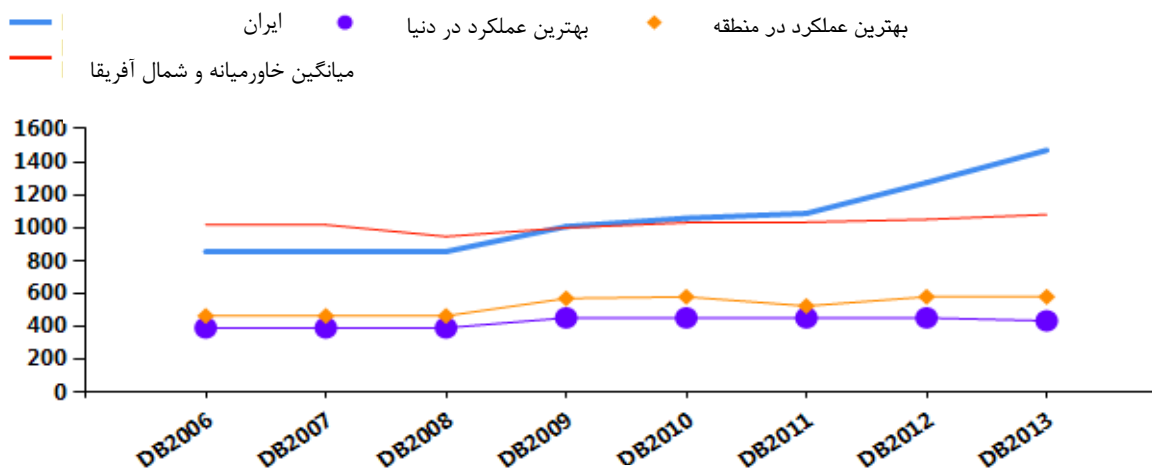

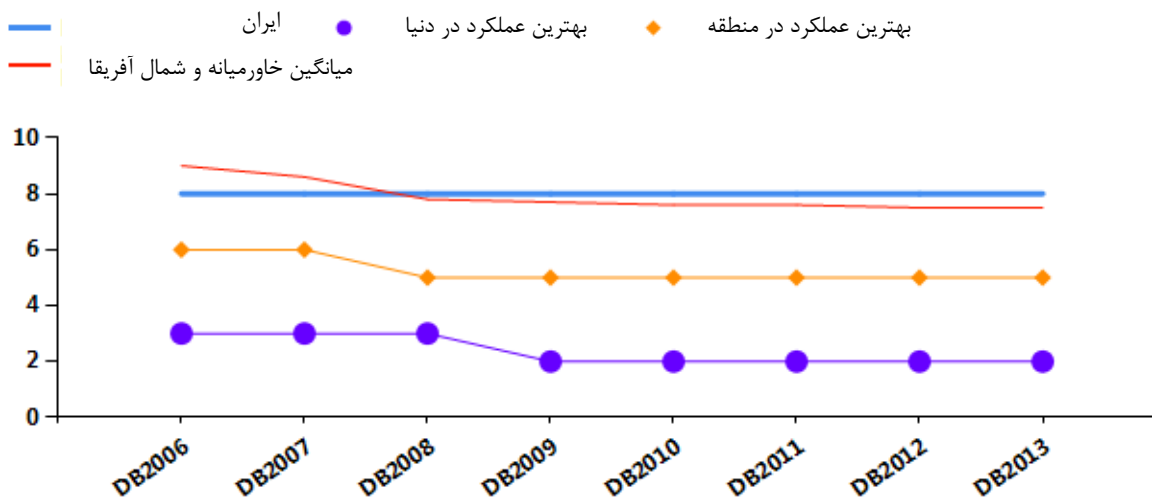
(ب) زمان صادرات (تعداد روز)

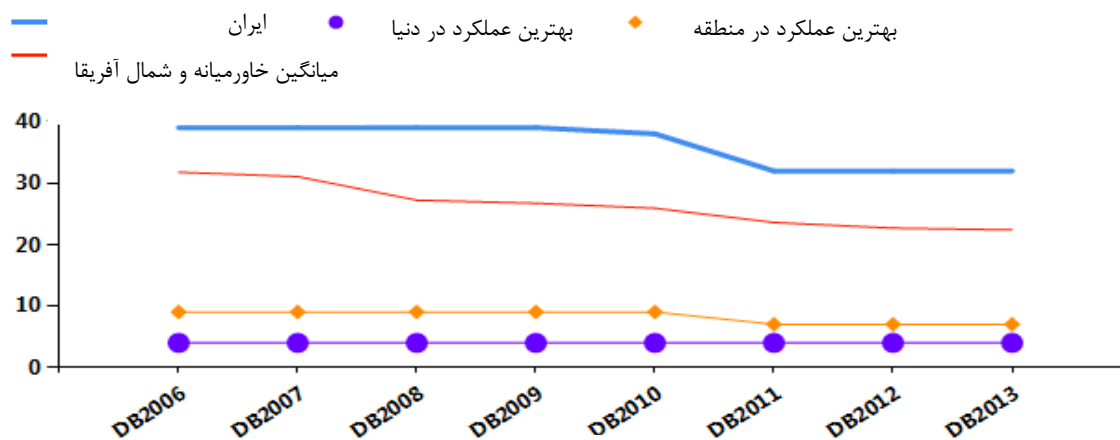
(ج) هزینه صادرات (دلار به ازای هر کانتینر)

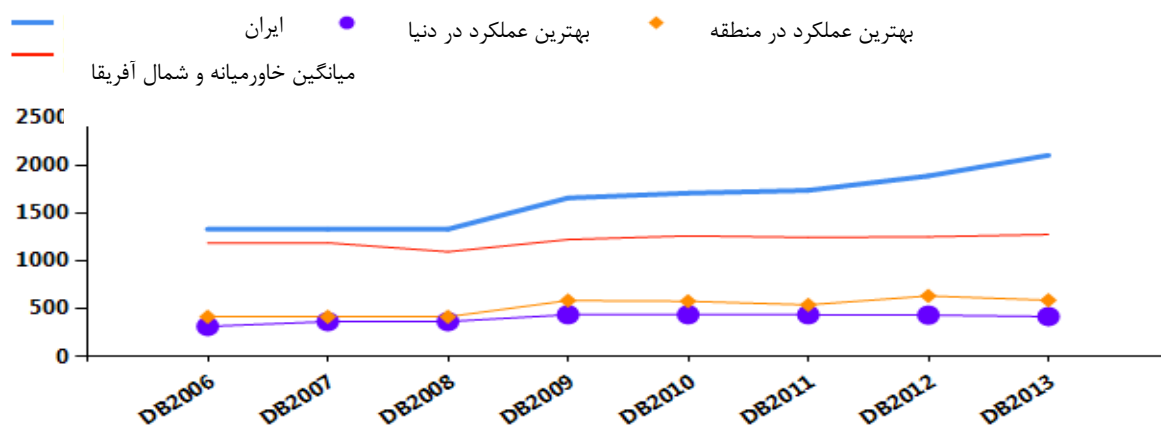
(د) اسناد واردات (تعداد)

هـ) زمان واردات (تعداد روز)

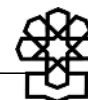

و) هزینه واردات (دلار به ازای هر کانتینر)

مأخذ: همان.

این مقایسه‌ها نشان می‌دهد که چه زمینه‌هایی برای تسهیل تجارت فرامرزی وجود دارد و تغییرات در میانگین منطقه‌ای می‌تواند نشان دهد که جمهوری اسلامی ایران کجا پا به پای بقیه پیشرفت داشته و کجا از بقیه عقب افتاده است. با توجه به بررسی‌های پروژه انجام کسب‌وکار، اقتصادها در سراسر جهان تجارت فرامرزی را در سال‌های گذشته تسریع و تسهیل کرده‌اند. دولت‌ها با استفاده از ابزارهایی مانند پنجره‌های واحد، بازرسی مبتنی بر خطر و سامانه‌های تبادل اطلاعات الکترونیکی فرآیند تجارت را تسهیل کرده‌اند. این تغییرات منجر به بهبود محیط تجاری شده و میزان رقابت‌پذیری بنگاه‌ها در سطح بین‌المللی را تقویت می‌کند. پروژه انجام کسب‌وکار کدام اصلاحات مربوط به تجارت را برای جمهوری اسلامی ایران ثبت کرده است (جدول ۱۹)؟

جدول ۱۹. جمهوری اسلامی ایران چگونه تجارت فرامرزی را در سال‌های بررسی شده توسط پروژه

انجام کسب‌وکار ساده‌تر و یا دشوارتر کرده است؟

عنوان گزارش	اصلاحات
۲۰۰۸	پروژه انجام کسب‌وکار هیچ اصلاحی را ثبت نکرده است
۲۰۰۹	پروژه انجام کسب‌وکار هیچ اصلاحی را ثبت نکرده است
۲۰۱۰	جمهوری اسلامی ایران زمان را با استفاده از نصب اسکنرهایی در بندر شهید رجایی کوتاه‌تر و از طریق سازماندهی مجدد ادارات ترخیص گمرکی، عملیات بازرسی کالاهای خاص (مواد شیمیایی و نفتی) را از کالاهای عمومی تفکیک کرد
۲۰۱۱	پروژه انجام کسب‌وکار هیچ اصلاحی را ثبت نکرده است
۲۰۱۲	پروژه انجام کسب‌وکار هیچ اصلاحی را ثبت نکرده است
۲۰۱۳	پروژه انجام کسب‌وکار هیچ اصلاحی را ثبت نکرده است

مأخذ: همان.

توضیح: برای دریافت اطلاعات مربوط به اصلاحات صورت گرفته در سال‌های قبل (از سال ۲۰۰۵ تاکنون) به پایگاه اینترنتی پروژه به آدرس <http://www.doingbusiness.org> مراجعه کنید.

جزئیات چه هستند؟

اساس نماگرهای ارائه شده در این فصل برای جمهوری اسلامی ایران، مبتنی بر مجموعه‌ای از الزامات فرآیندی خاص برای تجارت یک محموله کالای استاندارد از طریق حمل‌ونقل دریایی است. (به بخشی از این فصل درباره اینکه نماگرها چه مواردی را پوشش می‌دهند مراجعه کنید). اطلاعات در مورد فرآیندها و همچنین مدارک مورد نیاز و زمان و هزینه برای طی هر فرآیند از افراد محلی شاغل در شرکت‌های کارگزاری حمل‌ونقل، خطوط کشتیرانی، ترخیص‌کاران و مقامات بندری و بانکی جمع‌آوری شده است.

موقعیت شرکت مفروض
شهر: تهران

الزامات فرآیندی و زمان و هزینه مرتبط با آنها برای صادرات و واردات یک محموله استاندارد کالا همراه با مدارک مورد نیاز به شرح خلاصه زیر فهرست شده‌اند:

خلاصه فرآیندها و اسناد مورد نیاز برای تجارت فرامرزی در جمهوری اسلامی ایران

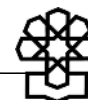
متوسط کشورهای با درآمد بالای عضو OECD	میانگین منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا	جمهوری اسلامی ایران	نماگر
۴	۶	۷	اسناد صادرات (تعداد)
۱۰	۱۹	۲۵	زمان صادرات (روز)
۱۰۲۸	۱۰۸۳	۱۴۷۰	هزینه صادرات (دلار به ازای هر کانتینر)
۵	۸	۸	اسناد واردات (تعداد)
۱۰	۲۲	۳۲	زمان واردات (روز)
۱۰۸۰	۱۲۷۵	۲۱۰۰	هزینه واردات (دلار به ازای هر کانتینر)

توضیح: در مواردی که یک اقتصاد در طبقه‌بندی کشورهای با درآمد بالای عضو OECD قرار داشته باشد ستون میانگین منطقه تنها یکبار نمایش داده می‌شود.

فرآیندهای صادرات	زمان (روز)	هزینه (دلار آمریکا)
آماده‌سازی اسناد	۱۲	۲۷۰
ترخیص گمرکی و کنترل فنی	۲	۱۷۵
جابجایی در بندر و پایانه	۴	۲۲۵
جابجایی و حمل و نقل زمینی	۷	۸۰۰
مجموع	۲۵	۱۴۷۰

فرآیندهای واردات	زمان (روز)	هزینه (دلار آمریکا)
آماده‌سازی اسناد	۱۹	۳۳۰
ترخیص گمرکی و کنترل فنی	۲	۲۲
جابجایی در بندر و پایانه	۵	۲۵۰
جابجایی و حمل و نقل زمینی	۶	۱۳۰۰
مجموع	۳۲	۲۱۰۰

اسناد صادرات
بارنامه
گواهی مبدأ
سیاهه تجاری
اظهارنامه صادراتی گمرک
بیمه‌نامه
فهرست عدل‌بندی

گواهی استاندارد فنی
اسناد واردات
بارنامه
دستور ترخیص بار
گواهی انطباق
گواهی مبدأ
سیاهه تجاری
اظهارنامه وارداتی گمرک
بیمه‌نامه
فهرست عدل‌بندی

مأخذ: پایگاه داده‌های پروژه انجام کسب‌وکار.

۹. وضعیت ایران در نماگر اجرای قراردادهای

عملکرد مناسب دادگاه‌ها به صاحبان کسب‌وکار کمک می‌کند تا بازارها و شبکه خود را توسعه دهند. در صورت فقدان اجرای مؤثر قرار داد، این احتمال وجود دارد که مردم فقط با خانواده، دوستان و افرادی که با آنها روابط دیرینه دارند فعالیت اقتصادی انجام دهند. در اقتصادهایی که اجرای قرارداد کارآمد است، بنگاه‌ها تمایل بیشتری برای تعامل با وام‌گیرندگان یا مشتریان جدید داشته و دسترسی بیشتری به منابع اعتباری دارند.

نماگرها چه مواردی را پوشش می‌دهند؟

پروژه انجام کسب‌وکار کارآیی نظام قضایی در حل‌وفصل اختلافات تجاری در دادگاه‌های محلی را اندازه‌گیری می‌کند. پروژه انجام کسب‌وکار از طریق دنبال کردن گام به گام مراحل تحولی یک پرونده مفروض استاندارد، اطلاعات مربوط به زمان، هزینه و پیچیدگی رویه‌ای برای حل‌وفصل یک خواسته تجاری را جمع‌آوری می‌کند. مبنای رتبه‌بندی در شاخص اجرای قراردادهای، میانگین ساده رتبه صدک اجزای نماگر است که عبارتند از: مراحل دادرسی، زمان و هزینه مربوط به هر مرحله. موضوع اختلاف در مطالعه موردی شامل نقض قرارداد در یک قرارداد فروش بین دو شرکت متعلق به اتباع داخلی است. در این مطالعه موردی، فرض بر این است که دادگاه نظرات یک کارشناس رسمی را در مورد کیفیت کالا جویا می‌شود. این موضوع پرونده را از یک پرونده ساده بدهی متمایز می‌کند. برای اینکه داده‌ها در همه اقتصادهای مورد بررسی قابل مقایسه باشند، پروژه انجام کسب‌وکار فرضیات مختلفی را در مورد پرونده در نظر می‌گیرد:

۱. موقعیت مکانی فروشنده و خریدار در بزرگ‌ترین شهر تجاری هر اقتصاد واقع شده است.

۲. خریدار کالای سفارشی [متناسب با نیاز خود] سفارش می‌دهد، اما قادر به پرداخت بهای آن نیست.
۳. فروشنده در دادگاه صالح از خریدار شکایت می‌کند.
۴. ارزش خواسته ۲۰۰ درصد درآمد سرانه کشور است.
۵. فروشنده درخواست می‌کند که پیش از برگزاری دادگاه قرار تأمین خواسته صادر شود.
۶. اظهار نظر کارشناس رسمی در خصوص اختلاف نظر در مورد کیفیت کالا ضروری است.
۷. قاضی به نفع فروشنده رأی داده و درخواست تجدیدنظر ارائه نمی‌شود.
۸. فروشنده حکم را از طریق فروش عمومی دارایی‌های منقول خریدار اجرا می‌کند.

نماگرهای اجرای قرارداد چه چیزی را اندازه‌گیری می‌کنند؟
<p>مراحل اجرای یک قرارداد از طریق دادگاه (تعداد)</p> <ul style="list-style-type: none"> • هرگونه تعامل بین طرفین در یک اختلاف تجاری و یا بین آنها و قاضی یا مأمور دادگاه، • مراحل تشکیل تا ابلاغ پرونده، • مراحل دادرسی و قضاوت، • مراحل اجرای حکم. <p>زمان مورد نیاز برای انجام مراحل (روز تقویمی)</p> <ul style="list-style-type: none"> • زمان تشکیل تا ابلاغ پرونده، • زمان دادرسی و قضاوت، • زمان اجرای حکم. <p>هزینه مورد نیاز برای انجام مراحل (درصدی از خواسته)</p> <ul style="list-style-type: none"> • رشوه لحاظ نمی‌شود، • میانگین هزینه‌های وکیل، • هزینه‌های دادگاه، • هزینه‌های اجرا.

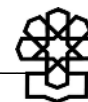
اقتصاد جمهوری اسلامی ایران هم‌اکنون در چه جایگاهی قرار دارد؟

روند حل و فصل اختلافات تجاری در دادگاه‌ها تا چه اندازه در جمهوری اسلامی ایران کارآمد است؟

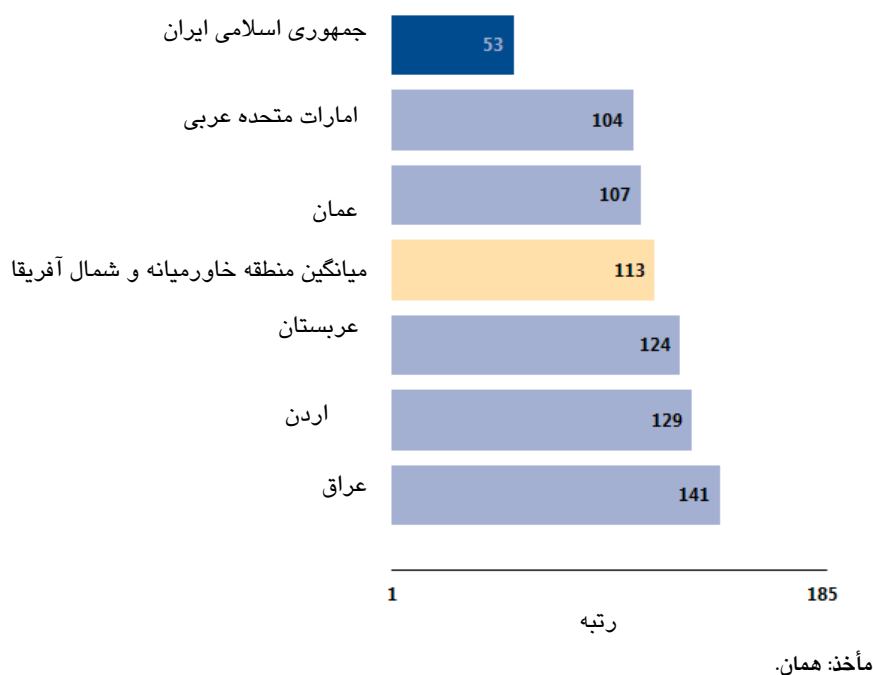
با توجه به داده‌های جمع‌آوری شده توسط پروژه انجام کسب‌وکار اجرای یک قرارداد در ۳۹ مرحله انجام می‌شود، ۵۰۵ روز طول می‌کشد و هزینه‌ای معادل ۱۷ درصد ارزش خواسته خواهد داشت.

(برای کسب آگاهی از جزئیات به بخش خلاصه پایانی این فصل مراجعه کنید).

رتبه جهانی جمهوری اسلامی در بین ۱۸۵ کشور در سهولت اجرای قرارداد ۵۳ است (نمودار ۲۷).

نمودار ۲۷. جمهوری اسلامی ایران و رقبای منطقه‌ای در سهولت اجرای قرارداد در چه رتبه‌ای قرار دارند؟

رتبه رقبای منطقه‌ای و میانگین منطقه اطلاعات مفید دیگری در مورد ارزیابی کارآمدی [نظام] اجرای قرارداد در جمهوری اسلامی ایران ارائه می‌کند.

چه تغییراتی در طول زمان رخ داده است؟

درحالی که اطلاعات جدید پروژه انجام کسب‌وکار منعکس‌کننده میزان سهولت (یا دشواری) انجام امور مربوط به اجرای قرارداد در جمهوری اسلامی ایران است، امروزه روند داده‌ها در طول زمان نشان می‌دهد که چه جنبه‌هایی از این فرآیند تغییر کرده و در کدام زمینه‌ها بیشترین امکان بهبود وجود دارد (جدول ۲۰).

جدول ۲۰. روند تغییر میزان سهولت اجرای قرارداد در جمهوری اسلامی ایران براساس گزارش‌های سالیانه پروژه انجام کسب‌وکار

۲۰۱۳	۲۰۱۲	۲۰۱۱	۲۰۱۰	۲۰۰۹	۲۰۰۸	۲۰۰۷	۲۰۰۶	۲۰۰۵	۲۰۰۴	نماگر
۵۳	۵۴	۴۹	۵۳	۵۶	۵۷	۳۳	رتبه
۲۰	۲۰	۲۰	۵۲۰	۵۲۰	۵۲۰	۵۲۰	۵۲۰	۵۲۰	۵۲۰	زمان (روز)
۱۷	۱۷	۱۷	۱۷	۱۷	۱۷	۱۷	۱۷	۱۷	۱۷	هزینه (درصد ارزش خواسته)
۳۹	۳۹	۳۹	۳۹	۳۹	۳۹	۳۹	۳۹	۳۹	۳۹	مراحل (تعداد)

مأخذ: همان.

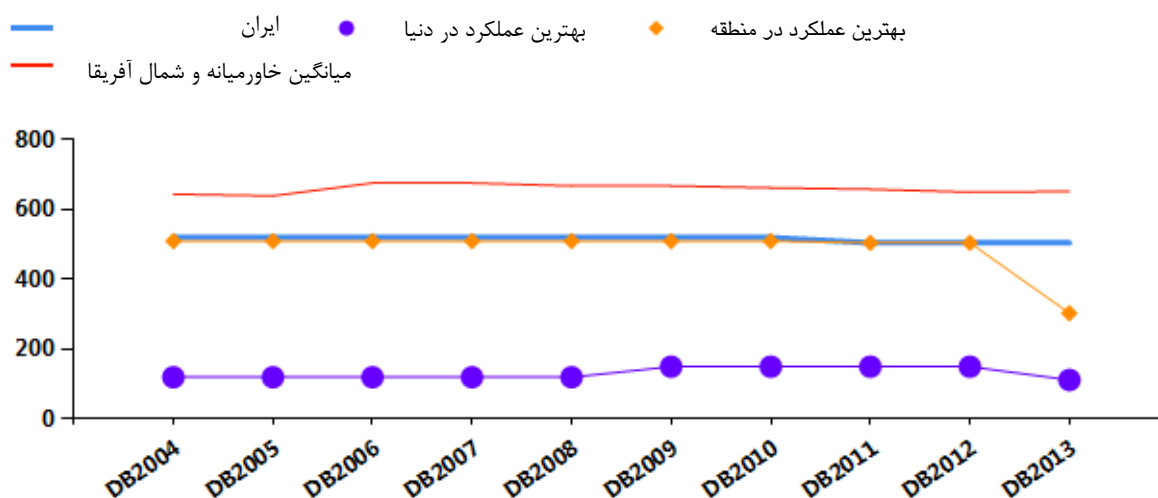
توضیح: عبارت «موجود نیست» به این معنی است که وضعیت اقتصاد در سال مورد نظر بررسی نشده است. رتبه‌های مندرج در ذیل ستون ۲۰۱۲ رتبه‌های منتشر شده در گزارش سال گذشته نیستند، بلکه مقایسه رتبه‌بندی گزارش ۲۰۱۲ با اعمال تأثیرات عواملی مانند تصحیح داده‌ها و اضافه شدن ۲ اقتصاد باربادوس و مالت به گزارش امسال است.

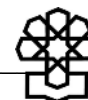
مقایسه با اقتصادهایی که در طول زمان بهترین عملکرد منطقه‌ای یا جهانی را در تعداد پرداخت‌ها یا مدت‌زمان مورد نیاز برای اجرای یک قرارداد از طریق دادگاه‌ها را دارند نیز مفید خواهد بود (نمودار ۲۸).

این مقایسه‌ها نشان می‌دهد که چه زمینه‌هایی برای بهبود کارآیی روند اجرای قراردادهای وجود دارد و تغییرات در میانگین منطقه‌ای می‌تواند نشان دهد که جمهوری اسلامی ایران کجا پا به پای بقیه پیشرفت داشته و کجا از بقیه عقب افتاده است.

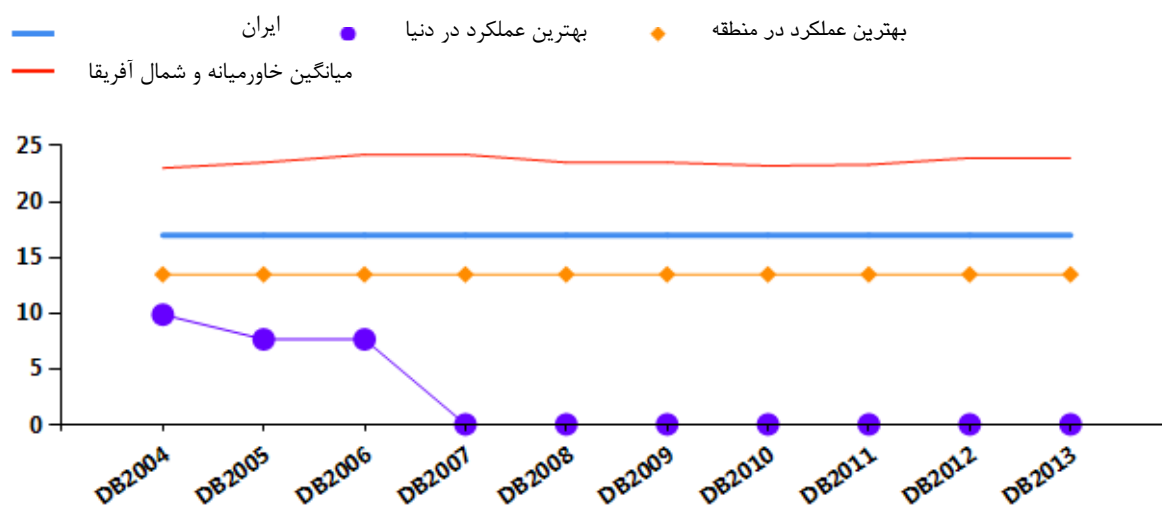
نمودار ۲۸. آیا اجرای قراردادها در طول زمان ساده‌تر شده است؟

الف) زمان (روز)

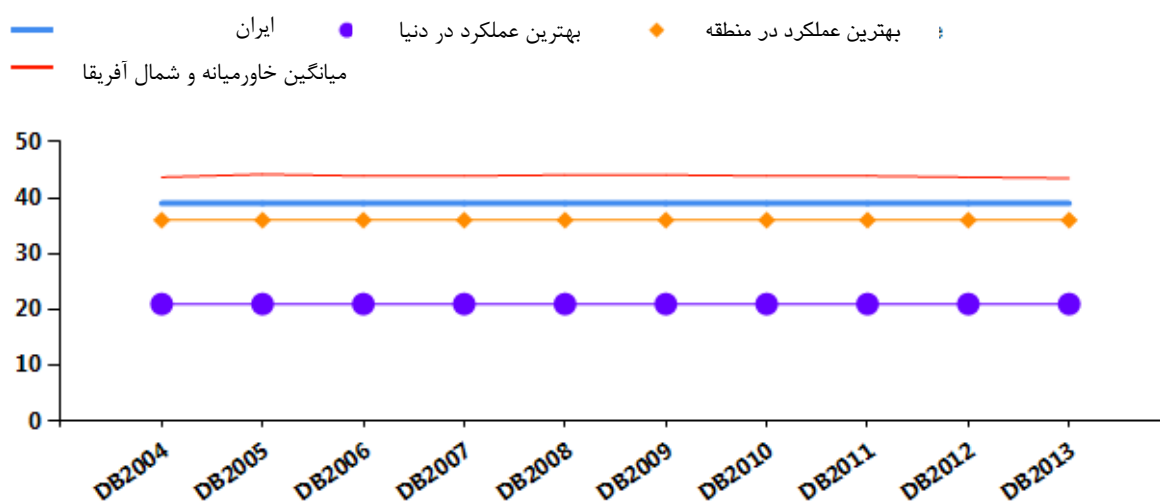

ب) هزینه (درصدی از ارزش خواسته)

ج) مراحل (تعداد)

مأخذ: همان.

اقتصادها در سراسر جهان روند اجرای قرارداد را بهبود بخشیده‌اند. یک نظام قضایی می‌تواند به روش‌های متفاوتی بهبود یابد. اقتصادهای با درآمد بالا تمایل دارند که از طریق به‌کارگیری فناوری‌های نوین، کارایی را افزایش دهند. کشورهای با درآمد پایین اغلب به دنبال این هستند که کارهای عقب‌افتاده را طریق بازبینی‌های دوره‌ای و با هدف پاکسازی پرونده‌های راکد و همچنین تسریع در انجام فرآیندها کاهش دهند. پروژه انجام کسب‌وکار کدام اصلاحات مربوط به اجرای قرارداد را برای جمهوری اسلامی ایران ثبت کرده است (جدول ۲۱).

جدول ۲۱. جمهوری اسلامی ایران چگونه اجرای قرارداد را در سال‌های بررسی شده توسط پروژه انجام کسب‌وکار ساده‌تر و یا دشوارتر کرده است؟

عنوان گزارش	اصلاحات
۲۰۰۸	پروژه انجام کسب‌وکار هیچ اصلاحی را ثبت نکرده است
۲۰۰۹	پروژه انجام کسب‌وکار هیچ اصلاحی را ثبت نکرده است
۲۰۱۰	پروژه انجام کسب‌وکار هیچ اصلاحی را ثبت نکرده است
۲۰۱۱	جمهوری اسلامی ایران اجرای قراردادها را از طریق تشکیل پرونده به‌صورت الکترونیکی در مورد برخی اسناد، اطلاع‌رسانی از طریق ارسال پیامک و بهره‌گیری از یک سامانه الکترونیکی مدیریت پرونده تسهیل و تسریع کرد
۲۰۱۲	پروژه انجام کسب‌وکار هیچ اصلاحی را ثبت نکرده است
۲۰۱۳	پروژه انجام کسب‌وکار هیچ اصلاحی را ثبت نکرده است

مأخذ: همان.

توضیح: برای دریافت اطلاعات مربوط به اصلاحات صورت گرفته در سال‌های قبل (از سال ۲۰۰۵ تاکنون) به پایگاه اینترنتی پروژه به آدرس <http://www.doingbusiness.org> مراجعه کنید.

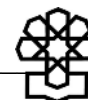
جزئیات چه هستند؟

اساس نماگرهای ارائه شده در این فصل برای جمهوری اسلامی ایران، مبتنی بر مجموعه‌ای از مراحل رویه‌ای خاص است که برای حل‌وفصل یک اختلاف تجاری استاندارد از طریق دادگاه‌ها الزامی است (به بخشی از این فصل درباره اینکه نماگرها چه مواردی را پوشش می‌دهند مراجعه کنید). این مراحل، زمان و هزینه اتمام آنها، از راه بررسی قوانین مدنی و سایر مقررات حاکم بر دادگاه‌ها شناسایی می‌شوند. علاوه بر این وکلای دعاوی محلی (و قضات در یک‌چهارم کشورهای مورد بررسی پروژه انجام کسب‌وکار) از طریق تکمیل پرسشنامه در شناسایی مراحل، زمان و هزینه مرتبط با آنها نقش داشته‌اند.

دادگاه صالح
شهر: تهران
نام دادگاه: دادگاه بدوی تهران

مراحل حل‌وفصل یک دادخواست تجاری و زمان و هزینه مرتبط هر مرحله به‌شرح خلاصه زیر

فهرست شده‌اند:

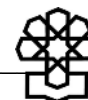
خلاصه مراحل اجرای یک قرارداد و زمان و هزینه مرتبط با آنها در جمهوری اسلامی ایران

متوسط کشورهای با درآمد بالای عضو OECD	میانگین منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا	جمهوری اسلامی ایران	نماگر
۵۱۰	۶۵۲	۵۰۵	زمان (روز)
		۳۰	تشکیل پرونده و ابلاغ
		۲۹۵	دادرسی و قضاوت
		۱۸۰	اجرای حکم
۲۰/۱	۲۳/۹	۱۷	هزینه (درصدی از ارزش خواسته)
۴۲/۷	۳۲/۳	۱۰	دستمزد وکیل (درصدی از ارزش خواسته)
		۲	هزینه دادگاه (درصدی از ارزش خواسته)
		۵	هزینه اجرای حکم (درصدی از ارزش خواسته)
۳۱	۴۴	۳۹	مراحل (تعداد)

توضیح: در مواردی که یک اقتصاد در طبقه‌بندی کشورهای با درآمد بالای عضو OECD قرار داشته باشد ستون میانگین منطقه تنها یک بار نمایش داده می‌شود.

مرحله	ردیف
تشکیل پرونده و ابلاغ	
خواهان درخواست می‌کند {که بهای کالا} پرداخت شود: خواهان یا وکیل او به صورت شفاهی یا کتبی از خوانده درخواست می‌کنند که مفاد قرارداد را رعایت کند	۱
خواهان وکیل استخدام می‌کند: خواهان یک وکیل استخدام می‌کند تا به نمایندگی از او در دادگاه حاضر شود	۲
خواهان برای دادخواست و صدور احضاریه تشکیل پرونده می‌دهد: به منظور دادخواست و صدور احضاریه، خواهان به صورت شفاهی یا کتبی در دادگاه تشکیل پرونده می‌دهد	*
خواهان هزینه‌های دادگاه را پرداخت می‌کند: خواهان هزینه‌های دادگاه، حق تمبر و یا سایر انواع هزینه‌های دادگاه را پرداخت می‌کند	*
ثبت پرونده در دادگاه: دفتر دادگاه دعوی یا پرونده را ثبت می‌کند. این فرآیند شامل تعیین یک شماره ارجاع برای دعوی یا پرونده است	۳
ارجاع پرونده به یک قاضی: پرونده به یک قاضی خاص ارجاع می‌شود. فرآیند ارجاع می‌تواند به صورت تصادفی، به صورت خودکار، براساس نظر یک قاضی اجرایی، مأمور دادگاه و یا سایر روش‌ها انجام شود	*
دادگاه دادخواست و صدور احضاریه را به دقت مورد بررسی قرار می‌دهد: یک قاضی دادخواست و صدور احضاریه از طرف خواهان را از منظر الزامات رسمی بررسی می‌کند	۴
قاضی دادخواست و صدور احضاریه را می‌پذیرد: پس از تأیید الزامات رسمی، قاضی تصمیم می‌گیرد دادخواست و صدور احضاریه خواهان را بپذیرد.	*
دادخواست و احضاریه به مأمور مجاز تحویل می‌شود تا اقدامات لازم برای ابلاغ به خوانده انجام شود: قاضی یا مأمور دادگاه احضاریه را به اداره ابلاغ، مأمور یا فرد نیصلاح (از جمله خواهان) تحویل می‌دهد تا اقدامات لازم برای ابلاغ به خوانده انجام شود.	۵

مرحله	ردیف
اولین اقدام برای تحویل فیزیکی: در اغلب مواقع دادخواست و احضاریه در مراجعه اول به صورت فیزیکی به خواننده تحویل می‌شود	۶
درخواست توقیف اموال پیش از برگزاری دادگاه: خواهان یک درخواست کتبی برای توقیف اموال خواننده پیش از برگزاری دادگاه تسلیم می‌کند (به فرض شماره ۵ مراجعه کنید)	*
اتخاذ تصمیم درخصوص توقیف اموال پیش از برگزاری دادگاه: قاضی تصمیم می‌گیرد که درخواست خواهان مبنی بر توقیف اموال خواننده پیش از برگزاری دادگاه را بپذیرد و خواهان و خواننده را از تصمیم خود آگاه می‌کند. این مرحله ممکن است شامل درخواست از خواهان برای ارائه وثایق یا تضامینی باشد که منافع خواننده را تضمین کند	*
وثایقی که اموال توقیف شده را تضمین می‌کنند: خواهان معمولاً وثایق یا تضامینی را برای تضمین منافع خواننده در برابر خسارات احتمالی به اموال توقیف شده ارائه می‌کند (به فرض شماره ۵ مراجعه کنید)	۷
توقیف اموال پیش از برگزاری دادگاه: اموال خواننده پیش از برگزاری دادگاه توقیف می‌شود. توقیف می‌تواند به شکل فیزیکی و یا از طریق ثبت، فهرست برداری، بدهکار کردن و یا جداسازی اموال انجام شود (به فرض شماره ۵ مراجعه کنید)	۸
محافظت از اموال توقیف شده پیش از برگزاری دادگاه: اموال توقیف شده خواننده تحت مراقبت مأمور اجرا و یا فرد امین (بخش خصوصی) قرار می‌گیرد (به فرض شماره ۵ مراجعه کنید)	۹
دادرسی و قضاوت	
خواننده لایحه دفاعیه ارائه می‌کند و یا به ادعای خواهان پاسخ می‌دهد: خواننده یک لایحه کتبی ارائه می‌کند که مشتمل بر دفاع یا پاسخ وی براساس مفاد پرونده است. پاسخ کتبی خواننده ممکن است شامل شهادت شهود، نظریات کارشناسی، اسنادی که خواننده به عنوان دلایل خود ارائه می‌کند و توضیحات حقوقی باشد	۱۰
پاسخ مکتوب خواهان به دفاعیات یا پاسخ خواننده: خواهان به دفاعیه خواننده یا پاسخ وی با یک لایحه پاسخ می‌دهد. پاسخ خواهان می‌تواند شامل شهادت شهود یا اظهارات یک کارشناس (به عنوان دلیل) باشد.	۱۱
تعویق (جلسه دادگاه): روند رسیدگی دادگاه به دلیل درخواست یکی از طرفین یا هر دوی آنها به تعویق می‌افتد و فرصتی برای ارائه دفاعیه کتبی ایجاد می‌شود.	۱۲
انتصاب کارشناس مستقل از سوی دادگاه: قاضی بنا به درخواست طرفین یا به تشخیص خود کارشناس مستقلی را جهت اظهار نظر درخصوص کفایت کیفیت کالاهای تحویل داده شده توسط خواهان منصوب می‌کند (به فرض شماره ۶ مراجعه کنید)	*
اطلاع‌رسانی درخصوص تعیین کارشناس مستقل توسط دادگاه: دادگاه هر دو طرف را از انتصاب کارشناس مستقل آگاه می‌کند (به فرض شماره ۶ مراجعه کنید)	۱۳
ارائه نظر کارشناسی توسط کارشناس تعیین شده از سوی دادگاه: کارشناس مستقل منصوب دادگاه نظریه کارشناسی خود را به دادگاه ارائه می‌کند (به فرض شماره ۶ مراجعه کنید)	*
تعیین تاریخ برای سازش: قاضی تاریخی را برای رسیدگی به موضوع و میانجیگری بین طرفین تعیین می‌کند. گاهی اوقات این جلسه یک جلسه قبل از رسیدگی رسمی است که قبلاً تاریخ آن به طرفین اعلام شده است.	*
جلسه سازش: قاضی طی یک جلسه غیررسمی طرفین را به حل و فصل اختلاف ترغیب می‌کند. در این جلسه قاضی به عنوان میانجی عمل می‌کند. در صورتی که اختلاف حل و فصل نشود، قاضی گزارش جلسه را تنظیم می‌کند. پس از آن پرونده برای رسیدگی به قاضی دیگری ارجاع می‌شود	۱۴

ردیف	مرحله
*	درخواست صدور دستور موقت: خوانده ایرادات اولیه مانند عدم صلاحیت، مرور زمان و سایر موارد را مطرح می‌کند
*	صدور دستور موقت توسط دادگاه: دادگاه درخصوص ایراداتی که خوانده مطرح کرده با صدور دستور موقت تصمیم می‌گیرد
*	تعیین تاریخ (ها) برای رسیدگی شفاهی یا جلسه دادگاه: قاضی تاریخ(ها) رسیدگی شفاهی یا جلسه دادگاه را تعیین می‌کند
۱۵	تعویق (جلسه دادگاه): روند رسیدگی دادگاه به دلیل درخواست یکی از طرفین یا هر دوی آنها به تعویق می‌افتد و فرصتی برای آمادگی جهت حضور در جلسه دادگاه مهیا می‌شود
۱۶	رسیدگی شفاهی (رایج در قانون مدنی): طرفین در مورد مفاد قرارداد در یک جلسه رسیدگی شفاهی در حضور قاضی بحث و گفتگو می‌کنند. در جلسه رسیدگی شفاهی ممکن است از شاهد و کارشناس مستقل منصوب دادگاه خواسته شود که نظرات خود را بیان کنند و یا از آنها سؤالاتی پرسیده شود
۱۷	تعویق (جلسه دادگاه): روند رسیدگی به دلیل درخواست یکی از طرفین یا هر دوی آنها در جریان جلسه رسیدگی شفاهی به تعویق می‌افتد که این موضوع منجر به برگزاری جلسات دیگر دادگاه یا رسیدگی شفاهی می‌شود
۱۸	دستور ارائه آخرین استدلال‌ها: قاضی تاریخی را برای ارائه آخرین استدلال‌های مبتنی بر قوانین و واقعیت تعیین می‌کند
*	آخرین استدلال: طرفین آخرین استدلال‌های خود مبتنی بر قوانین و واقعیت را به صورت شفاهی و یا از طریق تنظیم لایحه ارائه می‌کنند
۱۹	انشای حکم: قاضی یک نسخه کتبی از حکم را تدارک می‌کند
۲۰	ثبت حکم: دفتر دادگاه حکم را پس از دریافت نسخ کتبی آن ثبت می‌کند
۲۱	اطلاع‌رسانی دادگاه درخصوص در دسترس بودن حکم کتبی: دادگاه به طرفین اطلاع می‌دهد که حکم کتبی در مجتمع قضایی در دسترس است
۲۲	دریافت نسخه‌ای از حکم کتبی توسط خواهان: خواهان نسخه‌ای از حکم کتبی را دریافت می‌کند
۲۳	اطلاع‌رسانی به خوانده در مورد حکم: خواهان یا دادگاه به صورت رسمی صدور حکم را به خوانده اطلاع می‌دهند. دوره زمانی تجدیدنظرخواهی از روزی شروع می‌شود که خوانده به صورت رسمی از صدور حکم مطلع شده است
۲۴	دوره زمانی تجدیدنظرخواهی: براساس قانون، خواهان از این فرصت برخوردار است که در مورد حکم صادره در یک دوره زمانی خاص تعیین شده در قانون تقاضای تجدیدنظرخواهی کند. خواهان تصمیم می‌گیرد که تجدیدنظرخواهی نکند. حکم در روزی که مهلت تجدیدنظرخواهی به پایان می‌رسد نهایی تلقی می‌شود
۲۵	خوانده مبالغی را که خواهان در دادگاه هزینه کرده به او مسترد می‌کند: حکم خوانده را ملزم می‌کند که مبالغی را که خواهان قبلاً در دادگاه هزینه کرده به او مسترد کند، چراکه خوانده پرونده را باخته است
	اجرای حکم
۲۶	طرح موضوع با مأمور اجرای دادگاه یا مأمور اجرای کلانتری (خصوصی) برای اجرای حکم: برای اجرای حکم، خواهان موضوع را با یک مأمور اجرای دادگاه مانند مأمور اجرای دادگاه یا کلانتری و یا یک مأمور اجرای خصوصی طرح بحث می‌کند

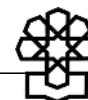
ردیف	مرحله
*	درخواست خواهان برای اجرای حکم: خواهان از دادگاه درخواست می‌کند که دستور اجرا را دریافت کند (مهر تأیید بر حکم)
۲۷	انضمام دستور اجرا به حکم: قاضی دستور اجرا را (با مهر تأیید) به حکم منضم می‌کند
*	تحویل دستور اجرا: دستور اجرای دادگاه به یک مأمور اجرای دادگاه و یا مأمور اجرای (خصوصی) تحویل می‌شود
۲۸	درخواست از خوانده برای تبعیت داوطلبانه از حکم: خواهان، مأمور اجرای دادگاه و یا مأمور اجرای (خصوصی) از خوانده درخواست می‌کنند که به صورت داوطلبانه از حکم تبعیت کرده و به خوانده برای آخرین بار فرصت می‌دهند که مفاد حکم را به صورت داوطلبانه بپذیرد
۲۹	خواهان اموال خوانده را توقیف شناسایی می‌کند: خواهان اموال خوانده را با هدف توقیف شناسایی می‌کند
۳۰	اطلاع‌رسانی در مورد قصد توقیف: مأمور اجرای دادگاه و یا مأمور اجرای (خصوصی) سایر طلبکاران را در مورد قصد توقیف اموال خوانده آگاه می‌کنند
۳۱	توقیف اموال: اموال منقول خوانده توقیف می‌شوند (به شکل فیزیکی و یا از طریق ثبت، فهرست‌برداری یا جداسازی اموال)
۳۲	گزارش درخصوص نحوه اجرای توقیف: مأمور اجرای دادگاه و یا مأمور اجرای خصوصی گزارشی را درخصوص نحوه اجرای توقیف اموال منقول خوانده به قاضی ارائه می‌کند
۳۳	ارزشگذاری یا ارزیابی اموال منقول توقیف شده: دادگاه و یا کارشناس ارزیابی منصوب دادگاه اموال توقیف شده را ارزیابی می‌کند
۳۴	فراخوان قیمتگذاری عمومی: قاضی از روش‌هایی مانند تبلیغ یا انتشار در روزنامه‌ها برای قیمتگذاری عمومی فراخوان می‌دهد
۳۵	فروش از طریق قیمتگذاری عمومی: اموال منقول خوانده در یک قیمتگذاری عمومی فروخته می‌شود
۳۶	تصمیم قاضی درخصوص پیشنهادهای قیمتی: قاضی درخصوص کفایت پیشنهادهای قیمتی ارائه شده در قیمتگذاری عمومی تصمیم می‌گیرد
۳۷	توزیع عواید: عواید حاصل از فروش از طریق قیمتگذاری عمومی بین بستانکاران مختلف (از جمله خواهان) و بر اساس قوانین حق تقدم توزیع می‌شود
۳۸	استرداد هزینه‌هایی که خواهان برای اجرا پرداخت کرده است: خوانده هزینه‌هایی را که خواهان قبلاً برای اجرا پرداخت کرده مسترد می‌کند
۳۹	پرداخت: دادگاه دستور می‌دهد که عواید حاصل از فروش از طریق قیمتگذاری عمومی و یا فروش مستقیم به خواهان پرداخت شود

مأخذ: همان.

* همزمان با سایر مراحل انجام می‌شود.

۱۰. وضعیت ایران در نماگر ورشکستگی

یک نظام مستحکم ورشکستگی به‌عنوان فیلتری عمل می‌کند که ادامه حیات شرکت‌های اقتصادی کارآمد را تضمین کرده و منابع شرکت‌های ناکارآمد را بازتوزیع می‌کند. سرعت بالا و هزینه پایین

رسیدگی به دعاوی ورشکستگی منجر به بازگشت سریع فعالیت‌های اقتصادی به وضعیت عادی بهره‌برداری شده و میزان بازگشت سرمایه بستانکاران را افزایش می‌دهد. از طریق افزایش انتظارات بستانکاران و بدهکاران نسبت به نتایج رسیدگی به دعاوی ورشکستگی، نظام‌های ورشکستگی دارای عملکرد صحیح می‌توانند دسترسی به منابع مالی را تسهیل کرده، تعداد بیشتری از شرکت‌های مقاوم را نجات داده و در نتیجه رشد و پایداری را در کل اقتصاد تقویت کنند.

نماگرها چه چیزی را پوشش می‌دهند؟

پروژه انجام کسب‌وکار مدت‌زمان، هزینه و نتایج رسیدگی به دعاوی ورشکستگی را که نهادهای داخل کشور با آن روبرو می‌شوند، مطالعه می‌کند. این مطالعه رسیدگی به دعاوی ورشکستگی در مورد افراد حقیقی و مؤسسات مالی را بررسی نمی‌کند. داده‌ها از پاسخ‌های ارائه شده به پرسشنامه‌ای که توسط فعالان دعاوی ورشکستگی داخل کشور استخراج شده و از طریق مطالعه قوانین و مقررات و همچنین اطلاعات عمومی مرتبط با نظام ورشکستگی مورد تأیید قرار گرفته است.

رتبه سهولت حل و فصل ورشکستگی مبتنی بر نرخ بازستانی^۱ است که با توجه به تعداد سنت از یک دلار باز پس گرفته شده توسط طلبکاران از طریق سازماندهی مجدد، انحلال و یا به اجرا گذاشتن بدهی (توقیف وثیقه) محاسبه می‌شود. نرخ بازستانی تابعی از زمان، هزینه و سایر عوامل، مانند نرخ وام‌دهی و میزان احتمال ادامه فعالیت شرکت است. به‌منظور اینکه داده‌ها در بین کشورهای مورد بررسی قابل مقایسه باشند، پروژه انجام کسب‌وکار فرضیات متعددی در مورد شرکت و پرونده ورشکستگی مد نظر قرار می‌دهد. در این چارچوب مفروضات در مورد شرکت عبارتند از:

شرکت با مسئولیت محدود متعلق به اتباع داخلی است که یک هتل را اداره می‌کند.

در بزرگ‌ترین شهر تجاری کشور فعالیت می‌کند.

دارای ۲۰۱ کارمند است، یک طلبکار اصلی دارای وثیقه و ۵۰ طلبکار فاقد وثیقه دارد.

به‌عنوان یک شرکت فعال ارزش بالایی دارد و بازدهی کارآمد پرونده از طریق سازماندهی

مجدد یا فروش به‌عنوان یک شرکت فعال حاصل خواهد شد، نه انحلال تدریجی.

نماگرهای حل و فصل ورشکستگی چه مواردی را اندازه‌گیری می‌کنند؟

زمان مورد نیاز برای جبران بدهی‌ها (تعداد سال)

- ارزیابی براساس سال‌های تقویمی،
- فرجام‌خواهی‌ها و درخواست‌های تمدید مهلت لحاظ می‌شوند.
- هزینه مورد نیاز برای جبران بدهی‌ها (درصدی از دارایی‌های بدهکار)
- ارزیابی براساس درصدی از ارزش دارایی،
- هزینه‌های دادگاه،
- هزینه‌های مدیران تصفیه،
- هزینه‌های وکلا،
- هزینه‌های ارزیابان و برگزارکنندگان مزایده‌ها،
- سایر هزینه‌های مرتبط.

نرخ بازستانی به نفع طلبکاران (سنت به ازای یک دلار)

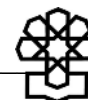
- ارزیابی براساس سنت به ازای هر دلاری که توسط طلبکاران باز پس گرفته می‌شود،
- ارزش حال بدهی جبران شده،
- هزینه‌های اداری رسیدگی به دعاوی ورشکستگی کسر می‌شوند،
- استهلاک اثاثیه محاسبه می‌شود،
- پیامدهای رسیدگی برای شرکت (ادامه فعالیت یا نه) می‌تواند بیشترین نرخ بازستانی را تحت تأثیر قرار دهد.

اقتصاد جمهوری اسلامی ایران در چه جایگاهی قرار گرفته است؟

سرعت انجام امور، هزینه‌های پایین و ادامه فعالیت کسب‌وکارهای مقاوم، توصیف اقتصادی است که بهترین عملکرد را دارند. فرآیندهای رسیدگی به دعاوی ورشکستگی تا چه اندازه در جمهوری اسلامی ایران کارآمدند؟ با توجه به داده‌های جمع‌آوری شده توسط پروژه انجام کسب‌وکار، فرآیندهای رسیدگی به دعاوی ورشکستگی به‌طور متوسط چهار سال و نیم طول می‌کشد و هزینه‌ای معادل ۹ درصد ارزش دارایی‌های فرد بدهکار خواهد داشت، محتمل‌ترین پیامد در مورد سرنوشت شرکت نیز فروش تدریجی خواهد بود. متوسط نرخ بازستانی ۲۳/۱ سنت به ازای هر دلار است.

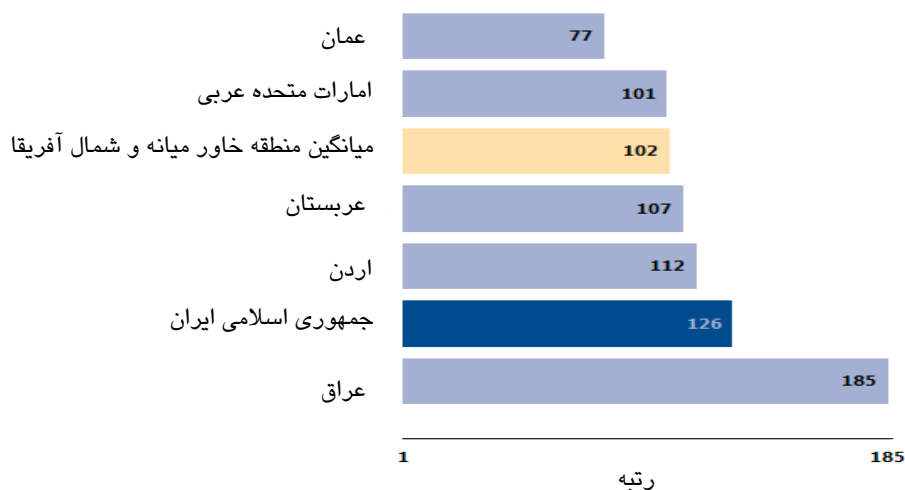
رتبه جهانی جمهوری اسلامی در بین ۱۸۵ کشور در سهولت رسیدگی به دعاوی ورشکستگی

۱۲۶ است (نمودار ۲۹).

نمودار ۲۹. جمهوری اسلامی ایران و رقبای منطقه‌ای در سهولت رسیدگی به دعاوی ورشکستگی در چه

رتبه‌ای قرار دارند؟

مأخذ: همان.

رتبه رقبای منطقه‌ای و میانگین منطقه اطلاعات مفید دیگری در مورد ارزیابی کارآیی رسیدگی به دعاوی ورشکستگی در جمهوری اسلامی ایران ارائه می‌کنند.

چه تغییراتی در طول زمان رخ داده است؟

در حالی که اطلاعات اخیر پروژه انجام کسب‌وکار منعکس‌کننده میزان کارآیی رسیدگی به دعاوی ورشکستگی در جمهوری اسلامی ایران است، امروزه روند داده‌ها در طول زمان نشان می‌دهد که میزان کارآیی در چه جنبه‌هایی تغییر کرده و در چه جنبه‌هایی تغییر نکرده است (جدول ۲۲) این موضوع می‌تواند به شناسایی زمینه‌هایی که امکان بیشترین بهبود وجود دارد، کمک کند.

جدول ۲۲. روند تغییر میزان سهولت رسیدگی به دعاوی ورشکستگی در جمهوری اسلامی ایران

براساس گزارش‌های سالیانه پروژه انجام کسب‌وکار

نامگر	۲۰۰۴	۲۰۰۵	۲۰۰۶	۲۰۰۷	۲۰۰۸	۲۰۰۹	۲۰۱۰	۲۰۱۱	۲۰۱۲	۲۰۱۳
رتبه	۱۰۹	۱۱۸	۱۰۷	۱۰۹	۱۱۱	۱۲۵	۱۲۶
زمان (سال)	۴/۵	۴/۵	۴/۵	۴/۵	۴/۵	۴/۵	۴/۵	۴/۵	۴/۵	۴/۵
هزینه (درصدی از ارزش دارایی)	۹	۹	۹	۹	۹	۹	۹	۹	۹	۹
نرخ بازستانی (سنت به ازای یک دلار)	۱۸/۶	۱۸/۶	۱۹/۳	۱۹/۷	۱۹	۲۳/۱	۲۳/۱	۲۳/۱	۲۳/۱	۲۳/۱

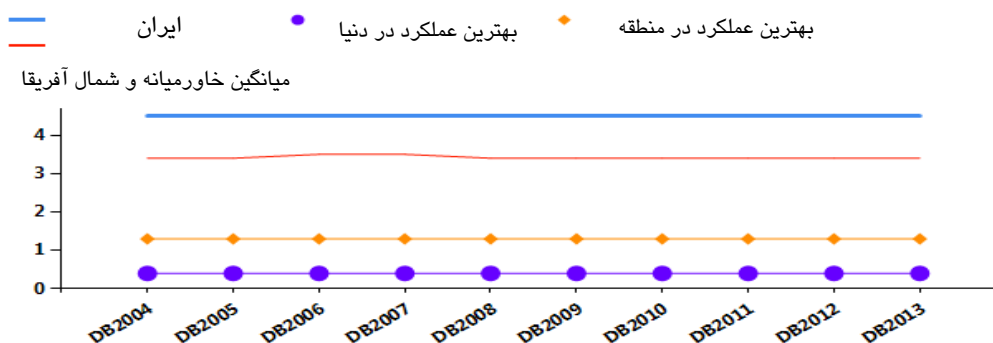
مأخذ: همان.

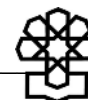
توضیح: عبارت «موجود نیست» به این معنی است که وضعیت اقتصاد در سال مورد نظر بررسی نشده است. رتبه‌های مندرج در ذیل ستون ۲۰۱۲ رتبه‌های منتشر شده در گزارش سال گذشته نیستند، بلکه مقایسه رتبه‌بندی گزارش ۲۰۱۲ با اعمال تأثیرات عواملی مانند تصحیح داده‌ها و اضافه شدن ۲ اقتصاد باربادوس و مالت به گزارش امسال است. عبارت «فاقد تجربه» به این معنی است که در هیچ‌یک از ۵ سال گذشته در اقتصاد مورد بررسی یک پرونده قضایی مربوط به بازسازی مجدد، انحلال یا به اجرا گذاشتن بدهی (توقیف اموال) وجود نداشته است. مفهوم این موضوع آن است که طلبکاران شانسی برای بازپس‌گیری طلب خود از راه رسیدگی قانونی (و یا از طریق دادگاه) ندارند. نرخ بازستانی در اقتصادهای «فاقد تجربه» صفر در نظر گرفته می‌شود.

مقایسه با اقتصادهایی که در طول زمان بهترین عملکرد منطقه‌ای یا جهانی را در مدت‌زمان یا هزینه مورد نیاز برای رسیدگی به دعاوی ورشکستگی یا نرخ بازستانی دارند نیز مفید خواهد بود (نمودار ۳۰).

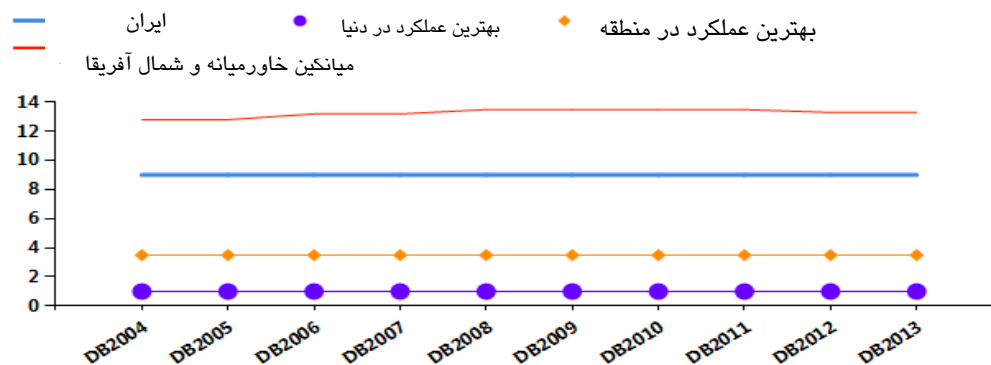
نمودار ۳۰. آیا رسیدگی به دعاوی ورشکستگی در طول زمان ساده‌تر یا دشوارتر شده است؟

(الف) زمان (تعداد سال)

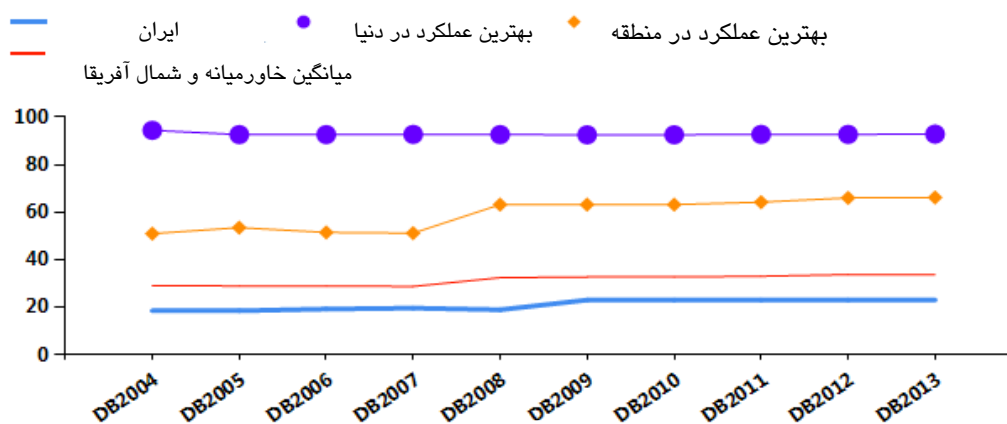

(ب) هزینه (درصدی از ارزش دارایی)

(ج) نرخ بازستانی (سنت به ازای یک دلار)

مأخذ: همان.

توضیح: در میانگین منطقه، زمان و هزینه مرتبط با کشورهایی که با علامت «فاقد تجربه» معرفی شده‌اند در نظر گرفته نشده است.

این مقایسه‌ها نشان می‌دهد که چه زمینه‌هایی برای بهبود کارایی فرآیند رسیدگی به دعاوی ورشکستگی وجود دارد و تغییرات در میانگین منطقه‌ای می‌تواند نشان دهد که جمهوری اسلامی ایران کجا پا به پای بقیه پیشرفت داشته و کجا از بقیه عقب افتاده است. یک نظام متعادل و متوازن ورشکستگی شرکت‌هایی از نظر مالی دچار مشکل شده، اما از نظر اقتصادی مقاومند را از شرکت‌های ناکارآمدی که باید منحل شوند متمایز می‌کند. با این حال در برخی از نظام‌های ورشکستگی شرکت‌های مقاوم منحل می‌شوند. این مرحله‌ای است که تغییر آغاز می‌شود. بسیاری از اصلاحات اخیر در قوانین ورشکستگی با هدف کمک بیشتر به ادامه فعالیت شرکت‌های مقاوم صورت گرفته است. پروژه انجام کسب‌وکار کدام اصلاحات مربوط به ورشکستگی را برای جمهوری اسلامی ایران ثبت کرده است (جدول ۲۳)؟

جدول ۲۳. جمهوری اسلامی ایران چگونه فرآیند رسیدگی به دعاوی ورشکستگی را در سال‌های بررسی شده توسط پروژه انجام کسب‌وکار ساده‌تر و یا دشوارتر کرده است؟

عنوان گزارش	اصلاحات
۲۰۰۸	پروژه انجام کسب‌وکار هیچ اصلاحی را ثبت نکرده است
۲۰۰۹	پروژه انجام کسب‌وکار هیچ اصلاحی را ثبت نکرده است
۲۰۱۰	پروژه انجام کسب‌وکار هیچ اصلاحی را ثبت نکرده است
۲۰۱۱	پروژه انجام کسب‌وکار هیچ اصلاحی را ثبت نکرده است
۲۰۱۲	پروژه انجام کسب‌وکار هیچ اصلاحی را ثبت نکرده است
۲۰۱۳	پروژه انجام کسب‌وکار هیچ اصلاحی را ثبت نکرده است

مأخذ: همان.

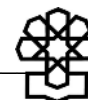
توضیح: برای دریافت اطلاعات مربوط به اصلاحات صورت گرفته در سال‌های قبل (از سال ۲۰۰۴ تاکنون) به پایگاه اینترنتی پروژه به آدرس <http://www.doingbusiness.org> مراجعه کنید.

۱۱. وضعیت ایران در نماگر به‌کارگیری نیروی کار

پروژه انجام کسب‌وکار میزان انعطاف‌پذیری مقررات استخدام، به‌طور خاص بخشی از آن که بر استخدام و اخراج نیروی کار مازاد و سختگیری در ساعات کار تأثیر می‌گذارد را اندازه‌گیری می‌کند. از سال ۲۰۰۷ تا ۲۰۱۱ اصلاحاتی برای هم‌راستا کردن روش‌شناسی نماگرهای به‌کارگیری نیروی کار با نصّ صریح و روح کنوانسیون‌های سازمان بین‌المللی کار^۱ صورت گرفته است. از مجموع ۱۸۸ کنوانسیون سازمان بین‌المللی کار پروژه انجام کسب‌وکار تنها ۴ موضوع را مورد ارزیابی قرار می‌دهد: فسخ قرارداد مستخدم، کار در تعطیلات آخر هفته، مرخصی با حقوق و شب‌کاری. روش‌شناسی پروژه انجام کسب‌وکار به‌طور کامل با این چهار کنوانسیون سازگار است. کنوانسیون‌های سازمان بین‌المللی کار که زمینه‌های مرتبط با نماگرهای به‌کارگیری نیروی کار را پوشش می‌دهند استانداردهای اصلی کار (هشت کنوانسیون که به حق چانه‌زنی جمعی، حذف کار اجباری و به بیگاری گرفتن افراد، الغای کار کودکان و رفتار عادلانه در شیوه‌های استخدام می‌پردازند) مربوط به سازمان بین‌المللی کار را دربر نمی‌گیرند.

بین سال‌های ۲۰۰۹ تا ۲۰۱۱ گروه بانک جهانی در همکاری با گروهی از مشاوران - شامل وکلای قانون کار، نمایندگان کارفرمایان، کارگران و کارشناسانی از سازمان بین‌المللی کار، سازمان همکاری‌های اقتصادی و توسعه، جامعه مدنی و بخش خصوصی - روش‌شناسی نماگر

1. International labour Organization (ILO)

به‌کارگیری نیروی کار را بازبینی کرده و زمینه‌های پژوهش در آینده را بررسی کرده‌اند.^۱ پروژه انجام کسب‌وکار ۲۰۱۳ رتبه هر اقتصاد در نماگر به‌کارگیری نیروی کار را تعیین نکرده و همچنین این موضوع را در رتبه‌بندی کل سهولت انجام کسب‌وکار تأثیر نداده است. در این گزارش داده‌های مربوط به نماگر به‌کارگیری نیروی کار به‌صورت یک پیوست ارائه شده است. اطلاعات دقیق جمع‌آوری شده در ارتباط با مقررات کار در وبسایت پروژه انجام کسب‌وکار^۲ در دسترس است. داده‌های مختص به جمهوری اسلامی ایران بدون در نظر گرفتن رتبه ارائه شده است.

به‌منظور اینکه داده‌های مربوط به نماگر به‌کارگیری نیروی کار در بین کشورهای مورد بررسی قابل مقایسه باشند، پروژه انجام کسب‌وکار فرضیات متعددی را در مورد کارگر و شرکت مد نظر قرار می‌دهد.

کارگر:

- حقوق و مزایایی برابر با متوسط دستمزد در اقتصاد مورد بررسی در تمام مدت اشتغال خود را به‌دست آورده است.

- از یک دوره پرداخت برخوردار است که معمولاً سایر کارگران در اقتصاد مورد بررسی برخوردارند.

- یک شهروند قانونی محسوب می‌شود که متعلق به اکثریت جمعیت نژادی و مذهبی در اقتصاد مورد بررسی است.

- در تجاری‌ترین شهر اقتصاد مورد بررسی ساکن است.

- عضو یک اتحادیه کارگری نیست، مگر اینکه عضویت اجباری باشد.
شرکت:

- یک شرکت با مسئولیت محدود است.

- در تجاری‌ترین شهر اقتصاد مورد بررسی فعالیت می‌کند.

- مالکیت آن ۱۰۰ درصد متعلق به اتباع کشور است.

- در بخش تولید فعال است.

- ۶۰ کارمند دارد.

- در اقتصادهایی که موافقتنامه‌های چانه‌زنی جمعی در بیش از نیمی از بخش تولید حاکم است

۱. گزارش کامل بررسی به همراه نتیجه‌گیری گروه مشورتی در آدرس زیر در دسترس است.

<http://www.doingbusiness.org/methodology/employing-workers>

2. <http://www.doingbusiness.org>

شرکت مفروض مشمول موافقتنامه‌های چانه‌زنی جمعی است حتی اگر جزء بنگاه‌هایی باشد که این موافقتنامه‌ها در مورد آنها اعمال نمی‌شود.

- به همه قوانین و مقررات پایبند است، اما مزایای بیشتر از آنچه که در قوانین، مقررات یا (در صورت اطلاق) موافقتنامه‌های چانه‌زنی جمعی تعیین شده به کارگران نمی‌دهد.

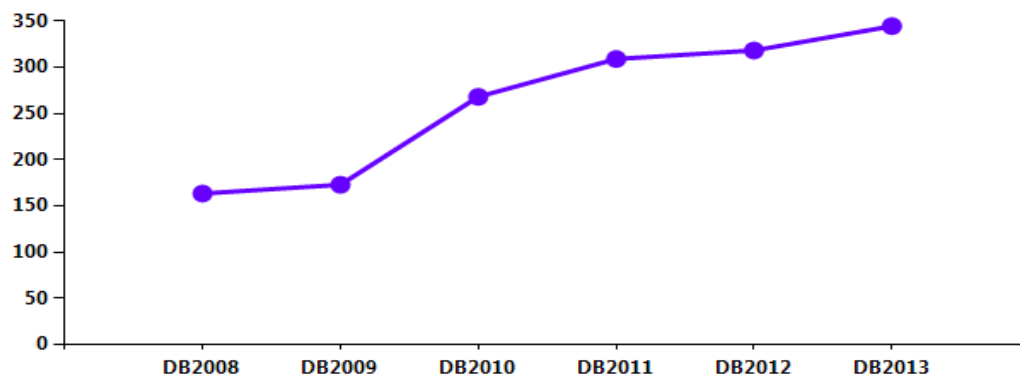
برخی از داده‌ها بیانگر چه موضوعی هستند؟

یکی از مؤلفه‌های نماگر به‌کارگیری نیروی کار شاخص دشواری استخدام است. این مؤلفه، از میان سایر مؤلفه‌ها، حداقل دستمزد یک کارگر ۱۹ ساله در اولین استخدام را ارزیابی می‌کند. داده‌های پروژه انجام کسب‌وکار روند مربوط به حداقل دستمزد اعمال شده در جمهوری اسلامی ایران را نشان می‌دهد (نمودار ۳۱).

نمودار ۳۱. آیا حداقل دستمزد یک کارگر ۱۹ ساله و یا یک کارآموز در جمهوری اسلامی ایران در طول

زمان افزایش یافته است؟

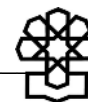
حداقل دستمزد (دلار آمریکا در ماه)

مأخذ: همان.

توضیح: خط افقی در امتداد محور X بیانگر آن است که در اقتصاد مورد بررسی حداقل دستمزد وجود ندارد.

قوانین اشتغال از آن جهت ضروری‌اند که از کارگران در مقابل رفتارهای بی‌حساب و کتاب یا ناعادلانه حفاظت کنند و ضامن قراردادهای کارآمد و مؤثر بین کارفرمایان و کارگران باشند. بسیاری از اقتصادها مقررات کار خود را در چهار سال گذشته به گونه‌ای تغییر داده‌اند که منجر به افزایش انعطاف‌پذیری در بازار کار شده است. جمهوری اسلامی ایران چه تغییراتی انجام داده که نماگرهای پروژه انجام کسب‌وکار در رابطه با به‌کارگیری نیروی کار را تحت تأثیر قرار داده است (جدول ۲۴).

جدول ۲۴. جمهوری اسلامی ایران چه تغییراتی در رابطه با به‌کارگیری نیروی

کار در سال ۲۰۱۲ انجام داده است؟

اصلاح
پروژه انجام کسب‌وکار هیچ اصلاحی را ثبت نکرده است

مأخذ: همان.

جزئیات چه هستند؟

داده‌هایی که در اینجا در مورد جمهوری اسلامی ایران مربوط به نماگر به‌کارگیری نیروی کار گزارش شده‌اند مبتنی بر یک بررسی دقیق از مقررات استخدام است که [پرسشنامه آن] توسط وکلای محلی و مقامات دولتی تکمیل شده است. قوانین و مقررات استخدام نیز به‌عنوان منابع ثانویه و برای اطمینان از دقت و صحت اطلاعات بررسی شده‌اند.

مؤلفه سختگیری در استخدام

مؤلفه سختگیری در استخدام سه حوزه در مقررات کار را ارزیابی می‌کند: دشواری استخدام، سختگیری نسبت به ساعات کار و دشواری اخراج نیروی کار مازاد.

مؤلفه دشواری استخدام به ارزیابی ممنوعیت یا عدم ممنوعیت انعقاد قراردادهای ثابت برای انجام کارهای دائمی؛ حداکثر زمان تجمعی قراردادهای ثابت و نسبت کمترین دستمزد برای یک کارآموز یا کارگری که برای اولین بار استخدام شده به متوسط ارزش‌افزوده به ازای هر کارگر می‌پردازد (متوسط ارزش‌افزوده به ازای هر کارگر عبارت است از نسبت درآمد سرانه ناخالص ملی در اقتصاد مورد بررسی به جمعیت در سن کار به‌عنوان درصدی از کل جمعیت).

اطلاعات	مؤلفه دشواری استخدام
خیر	آیا انعقاد قراردادهای ثابت برای انجام کارهای دائمی ممنوع است؟
محدودیتی وجود ندارد	حداکثر مدت‌زمان یک قرارداد ثابت (بر حسب ماه)
محدودیتی وجود ندارد	حداکثر مدت‌زمان یک قرارداد ثابت، با در نظر گرفتن تمدید قراردادها (بر حسب ماه)
۳۴۴/۶	حداقل دستمزد یک کارگر ۱۹ ساله و یا کارآموز (برحسب دلار آمریکا در ماه)
۰/۴۷	نسبت کمترین دستمزد به متوسط ارزش‌افزوده به ازای هر کارگر

مأخذ: همان.

سختگیری نسبت به ساعات کار

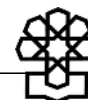
مؤلفه سختگیری نسبت به ساعات کار دارای پنج جزء است: آیا محدودیتی برای شب‌کاری وجود دارد؛ آیا محدودیتی برای کار در تعطیلات آخر هفته وجود دارد؛ آیا هفته کاری پنج روز و نیم است یا از ۶ روز بیشتر است؛ آیا امکان افزایش ساعات کار به ۵۰ ساعت و بیشتر در یک هفته کاری (با در نظر گرفتن اضافه‌کاری) برای دو ماه در سال و با هدف پاسخگویی به افزایش فصلی تولید وجود دارد؛ آیا متوسط مرخصی با حقوق سالیانه برای یک کارگر با یک سال سابقه، یک کارگر با ۵ سال سابقه و یک کارگر با ۱۰ سال سابقه بیشتر از ۲۶ روز کاری و یا کمتر از ۱۵ روز کاری است؟

اطلاعات	مؤلفه سختگیری نسبت به ساعات کار
۸ ساعت	ساعات کاری استاندارد در بخش تولید (بر حسب ساعت)
بله	آیا ۵۰ ساعت کار در یک هفته کاری برای دو ماه در سال به دلیل افزایش فصلی تولید مجاز است؟
۶	حداکثر روز کاری در هفته
۲۳ درصد	فوق‌العاده شب‌کاری (درصدی از پرداخت روزانه) چنانچه فعالیت مستمر باشد
۴۰ درصد	فوق‌العاده کار در روزهای استراحت (درصدی از پرداخت روزانه) چنانچه فعالیت مستمر باشد
خیر	مهمترین موانع برای شب‌کاری چنانچه فعالیت مستمر باشد
خیر	مهمترین موانع برای کار در تعطیلات هفتگی چنانچه فعالیت مستمر باشد
۲۴	مرخصی با حقوق سالیانه برای یک کارگر با یک سال سابقه (بر حسب روزهای کاری)
۲۴	مرخصی با حقوق سالیانه برای یک کارگر با پنج سال سابقه (بر حسب روزهای کاری)
۲۴	مرخصی با حقوق سالیانه برای یک کارگر با ده سال سابقه (بر حسب روزهای کاری)
۲۴	مرخصی با حقوق سالیانه (میانگین برای کارگرانی با یک، پنج و ده سال سابقه - بر حسب روزهای کاری)

مأخذ: همان.

مؤلفه دشواری اخراج نیروی مازاد کار

مؤلفه دشواری اخراج نیروی مازاد کار دارای ۸ جزء است: که آیا اخراج نیروی مازاد کار به‌عنوان مبنایی برای فسخ قرارداد کارگران مجاز است؛ آیا کارفرما ملزم است که شخص ثالثی (به‌عنوان مثال یک دستگاه حکومتی) را از اخراج یک کارگر مازاد مطلع کند؛ آیا کارفرما ملزم است که شخص ثالثی را از اخراج یک گروه ۹ نفره کارگران مازاد مطلع کند؛ آیا کارفرما ملزم است که برای اخراج یک کارگر مازاد از یک شخص ثالث تأییدیه بگیرد؛ آیا کارفرما ملزم است که برای اخراج یک گروه ۹ نفره کارگران مازاد از یک شخص ثالث تأییدیه بگیرد؛ آیا قانون کارفرما را ملزم می‌کند که یک کارگر مازاد را قبل از اخراج مجدداً به‌کار گماشته یا دوباره آموزش دهد؛ آیا قوانین حق تقدم در

مورد نیروی مازاد اخراج شده اعمال می‌شود و آیا قوانین حق تقدم در مورد استخدام مجدد اعمال می‌شود.

اطلاعات	مؤلفه دشواری اخراج نیروی مازاد کار
بله	اخراج به دلیل وجود نیروی مازاد براساس قانون مجاز است؟
بله	اطلاع به شخص ثالث در صورت اخراج یک نیروی مازاد؟
بله	اخذ تأییدیه شخص ثالث در صورت اخراج یک نیروی مازاد؟
بله	اطلاع به شخص ثالث در صورت اخراج ۹ نیروی مازاد؟
بله	اخذ تأییدیه شخص ثالث در صورت اخراج ۹ نیروی مازاد؟
خیر	به کار گماشتن یا آموزش مجدد نیروی مازاد پیش از اخراج؟
خیر	اعمال قوانین حق تقدم در مورد نیروی مازاد اخراج شده؟
خیر	اعمال قوانین حق تقدم در مورد استخدام مجدد؟

مأخذ: همان.

هزینه اخراج نیروی کار مازاد

نماگر هزینه اخراج نیروی کار مازاد، هزینه الزامات مربوط به اطلاع قبلی، پرداخت‌های مربوط به حق سنوات و جریمه‌هایی ناشی از فسخ قرارداد یک نیروی کار مازاد را برحسب حقوق هفتگی اندازه‌گیری می‌کند. مقدار متوسط هزینه‌های مربوط به اطلاع قبلی و پرداخت‌های مربوط به حق سنوات به یک کارگر با یک سال سابقه، یک کارگر با ۵ سال سابقه و یک کارگر با ۱۰ سال سابقه برای تعیین نمره مورد استفاده قرار می‌گیرد.

اطلاعات	نماگر هزینه اخراج نیروی کار مازاد
صفر	دوره اطلاع برای اخراج نیروی کار مازاد (برای یک کارگر با یک سال سابقه، برحسب حقوق هفتگی)
صفر	دوره اطلاع برای اخراج نیروی کار مازاد (برای یک کارگر با پنج سال سابقه، برحسب حقوق هفتگی)
صفر	دوره اطلاع برای اخراج نیروی کار مازاد (برای یک کارگر با ده سال سابقه، برحسب حقوق هفتگی)
صفر	دوره اطلاع برای اخراج نیروی کار مازاد (متوسط برای کارگرانی با یک، پنج و ده سال سابقه، برحسب حقوق هفتگی)
۴/۳	حق سنوات برای اخراج نیروی کار مازاد (برای یک کارگر با یک سال سابقه، برحسب حقوق هفتگی)
۲۱/۷	حق سنوات برای اخراج نیروی کار مازاد (برای یک کارگر با پنج سال سابقه، برحسب حقوق هفتگی)
۴۲/۳	حق سنوات برای اخراج نیروی کار مازاد (برای یک کارگر با ده سال سابقه، برحسب حقوق هفتگی)
۲۲/۱	حق سنوات برای اخراج نیروی کار مازاد (متوسط برای کارگرانی با یک، پنج و ده سال سابقه، برحسب حقوق هفتگی)

مأخذ: همان.

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره ۵ مسلسل: ۱۲۹۴۸

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: وضعیت ایران در گزارش «انجام کسب‌وکار» بانک جهانی، ۲۰۱۳

نام گروه: مطالعات محیط کسب‌وکار

مترجم: فرید قادری

ناظر علمی: سیدامیر سیاح

همکار: موسی شهبازی غیائی

متقاضی: معاونت پژوهش‌های اقتصادی

ویراستار تخصصی: —

ویراستار ادبی: —

توجه: این اثر توسط بانک جهانی ترجمه نشده و نباید به‌عنوان ترجمه رسمی بانک جهانی در نظر گرفته شود. بانک جهانی هیچ مسئولیتی در قبال هر نوع محتوا یا خطا در این ترجمه ندارد.

واژه‌های کلیدی:

۱. انجام کسب‌وکار

۲. محیط کسب‌وکار

۳. بانک جهانی

۴. مقررات‌گذاری

تاریخ انتشار: ۱۳۹۲/۲/۱۴